

PARTICULIER SECRETARIS
VAN
ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID
PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Paleis Soestdijk, 9 oktober 1986.

Zeer geachte Heer Schoemaker,

Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden heeft gaarne voldaan aan Uw verzoek om een persoonlijk woord te schrijven voor het herinneringsalbum, dat U heeft samengesteld uit het archief van Uw broer - de Heer Willem Schoemaker (Miki).

Hierbij treft U de tekst aan.

Met de meeste hoogachting,

*En vriendelijke groeten
gaarne Uw
Gruet!*

(E. Vernède)

bijlage.: 1
081P/1548/86.

- 8 OKT. 1966

Beste Miki -

Dit album is een
een heel mooi en waardevol
geschenk - misschien ook een
aanleiding een boek over
die jaren te schrijven?

Beste wensen!

Jenske

Proloog

19396 Oct '39

Een jaartal, dat nog menig scholier triomphantelijk zal tegenrijden. De schoolmeester zal vragen: „En wat gebeurde er in 1939?” En de scherprinnigen zullen antwoorden: „De wapenstilstand negentien achttien negentien negen en dertig is afgelopen.” En al zijn het scholieren, wij hebben toch gelijk.

In negentien achttien werd een groot Rijk door een berucht of als men wil beroemd driemanschap verpleet, werd, zowel in militair als in economisch opzicht.

In negentien negen en dertig dat dadreilde Rijk, tot de tanden gewapend, maar economisch zwak, zijn vernietigers.

Negentien negen en dertig; de letters moesten eigenlijk scheefstaan, om aan te duiden hoe ontvriecht, vooral in geestelijk opzicht, de maatschappij is. Die morele achteruitgang is misschien de schuld van alles, maar gelukkig is er in de vorm van de geestelijke en morele herbewapening een nieuw gezichtspunt aan de verdorven horizon verschenen. Die zal ons zeker uit de ellende helpen.

In negentien negen en dertig vinden we de woorden: Krieg, War en guerre overal. In de volksmond,

beelden!

Secret.

en in de sociëteit-mond, in de pers en in de aether, op straat, in de winkels, kortom overal. Het gijpert eelt de mens. Men vindt ~~een~~ een oorlog verschrompeld, maar ^(vroeger) diezelfde men eens, om zijn heersrucht of wat dan ook te bevestigen, voor een beslissing oorlog of vrede kwam te staan, wat kon men dan doen? Het zal het ant woord daarop niet geven. De geschiedenis heeft het gegeven en zal het steeds weer geven. En over honderd jaar zal de schoolmeester zeggen: "In negentien negen en dertig dedden de politici domme dingen. Het verdrag van München werd verscheurd en het wonderlijk wantrouwen komt tot uitgang in een vernietigende oorlog."

Negentien negen en dertig is een ruwarte blaasrijde in de beschavingsgeschiedenis. Duijrenden en duijren bleven jonge machtige mannen worden moreel gebroken en wanneer deze afgestompte wereng in de maatschappij terugkeren, begaan zij misdaden en ongeregelde heden, waar uit van huideren. *De Wer, 3 maart 1914*

En ~~de~~ deze jonge mannen worden dan verwoordeeld door hen, die de voorraad waren van hun redenerijdering.

Is dit alles niet de grootste inconsequentie, die men zich denken kan?

In negentien negen en dertig worden kinderen in schijnhelder geboren, meer modern welis waar, maar een bespoeting van de beschaving, waar altijd nu trots op wordt gegaan. In negentien negen en dertig worden jonge vrouwen van hun mannen en moeders van hun woong beroofd. En na een korte gifgasbehandeling worden de slacht,

offers naar huis gestuurd. Er is
nog leven in hen, maar daar is ook
alles mee geregd.

Het Romische beschaving is
wel meer dun. Mensen veranderen in
beesten, maar zijn veel geraffineerder,
omdat zij ook nog over verstand be-
schikken, in dienst van de misdad-
herer, bedenk het wel, in
negentien negen en dertig maal dit alles
en nog veel meer. Het is mijn en
de op sensatie-beluste mens kan mijn
hart ophalen. Maar gelukkig, meer
gelukkig is de sterfeling, die voor
al deze ellende geen verantwoording
draagt.

4-
7

H. Schoemaker

Een "vlot" geschied- beschrijving.

O.U. den 12.5.1943.

Bescheinigung.

Die Wäscherei "Helderoord", Inhaber C. Meijer in Apeldoorn, ist als Vertragswäscherei für Waldlager 2, Soesterberg verpflichtet. Es handelt sich um Leibwäsche.

Der Verpflichtete Stud. Willem Schoemaker, geb. 18.2.1920 in Deventer ist bei der Firma als Vertreter beschäftigt. Es liegt im Interesse der Wehrmacht, daß der Genannte von der Vermittlung ins Reich unberücksichtigt bleibt.

Handwritten signature

GEMEENTEBESTUUR
VAN
DEVENTER

VERGUNNING ingevolge art. 1, 2e lid sub b der Verordening tot beperking van het recht van vestiging en verhuizing binnen de gemeente DEVENTER.

De Burgemeester der gemeente Deventer;

Gelet op het bepaalde in art. 1, 2e lid sub b der Verordening tot beperking van het recht van vestiging en verhuizing binnen de gemeente Deventer, goedgekeurd door den Secretaris-Generaal van het Departement van Binnenlandse Zaken, 12 December 1942;

verleent Vergunning

aan W. Schoemaker

Groningen

I. zich (eventueel met zijn/haar gezin) te Deventer te vestigen op het adres:

Singel 14

II. (eventueel met zijn/haar gezin) binnen de gemeente Deventer te verhuizen van

naar

Deventer, 27 October 1943.

De Burgemeester voornoemd,

Handwritten signature

Onder overlegging dezer vergunning behoort U zich zoo spoedig mogelijk ter gemeente-secretarie, alhier, afd. Bevolking, te vervoegen.

N.B. Bij verhuizing binnen de gemeente tevens persoonsbewijzen medebrengen en bij vestiging te Deventer de verhuiskaart, afgegeven door het gemeentebestuur der vorige woonplaats, benevens persoonsbewijzen en distributiestamkaarten.

STAATSPOLITIE
ARNHEM

949/070273

ONTVANGSTBEWIJS VOOR EEN
PERSOONSBEWIJS

Heden ingenomen een persoonsbewijs ten name van:

Willem Schoemaker

geboren te *Deventer*

den *18 Februari 1920*

wonende te *Deventer*

Singel 14

ARNHEM, *14 Jan*

194*4*

Heijer (opper)wachtmeester der Staatspolitie.

N.B. Alleen tegen inlevering van dit bewijs kan het persoonsbewijs
weer worden teruggegeven.

Ausweis Nr. 2790

A

HOLLÄNDER

Schoemaker
Willem

Houder dezes mag zich
alleen daar bevinden, waar
hij te werk gesteld is.

geb.: *18. 2. 20*

Wäheri Helderwood

F. H. Soesterberg

Wohnort:

Deventer

Gültig bis:

31 MEI 1943

Singel 14

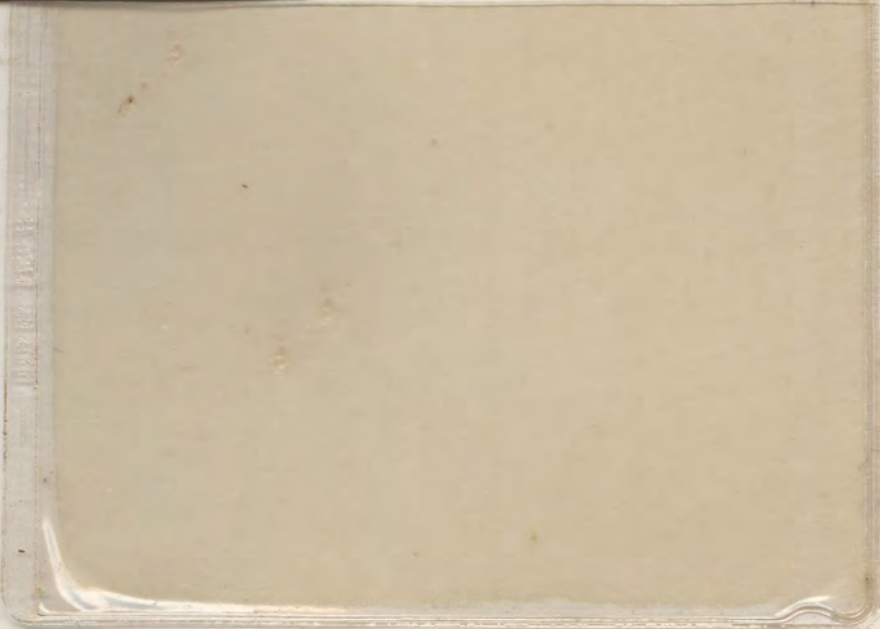
Verlängert bis:

30 JUNI 1943	29. Feb. 1944
31 JULI 1943	31. März 1944
1 AUG. 1943	30. April 1944
30. Sep. 1943	31. Juli 1944
31 Okt. 1943	31 AUG. 1944
30. Nov. 1943	
31. Dez. 1943	
31. Jan. 1944	

W. Schoemaker
Handtekening van den Houder

Zie ommezijde!

Om iedereen steeds weer te
 kunnen controleren
 gebruikte de bezetter
 ontelbaar veel identiteits-
 documenten,
 zoals b.v.

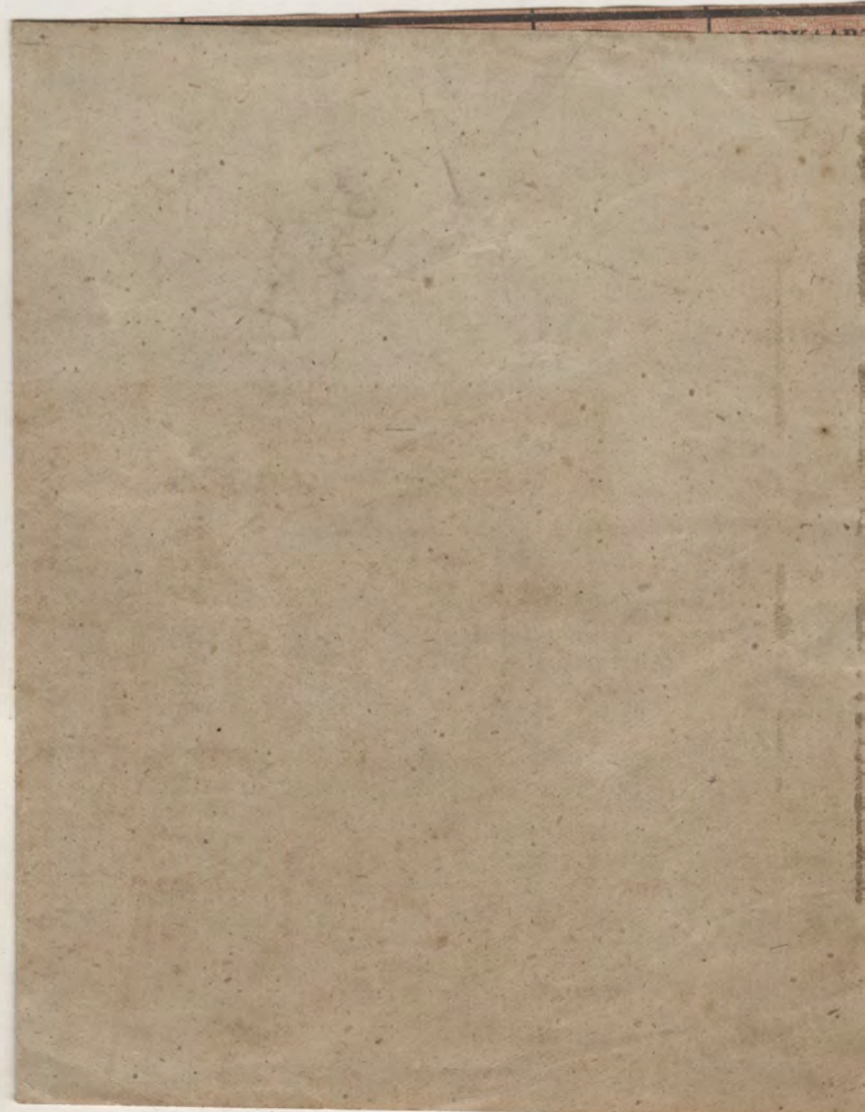
dit
 verfoeilijke P.B
 met de
 letterlijk
 dodelijke
 letter J.

Dit was de
 z.g. Stamkaart.

Die was
 broodnodig
 om
 telkens
 nieuwe
 distributie-
 bonkaarten
 te halen
 en zo
 de
 beruchte
 honger-
 winter
 1944-45
 te
 doorstaan.

INLEGVEL	NO. DISTR. STAMKAART	AFHALEN OP:
K 1	V 58443	
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-25		
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-24		
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-23		
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-22		
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-21		
BONKAART	AFHALEN OP:	AFHALEN OP:
K 1-20		

Om iedereen steeds weer te kunnen controleren gebruikte de bezetter ontelbaar veel identiteitsdocumenten, zoals b.v.

dit verfoeilijke P.B met de letterlijk dodelijke letter J.

Dit was de z.g. stamkaart.

Die was broodnodig om telkens nieuwe distributiebonkaarten te halen en zo de beruchte hongerwinter 1944-45 te doorstaan.

NOODKAART IVA					174 INWISSELINGSBON	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
VOOR PERSONEN GEBOREN IN 1940 OF VROEGER					IV A	174 449	174 439	174 429	174 419	174 409
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 458	174 A 468	174 A 478	174 A 488	174 A 498	174 448	174 438	174 428	174 418	174 408	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 457	174 A 467	174 A 477	174 A 487	174 A 497	174 447	174 437	174 427	174 417	174 407	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 456	174 A 466	174 A 476	174 A 486	174 A 496	174 446	174 436	174 426	174 416	174 406	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 455	174 A 465	174 A 475	174 A 485	174 A 495	174 445	174 435	174 425	174 415	174 405	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 454	174 A 464	174 A 474	174 A 484	174 A 494	174 444	174 434	174 424	174 414	174 404	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 453	174 A 463	174 A 473	174 A 483	174 A 493	174 443	174 433	174 423	174 413	174 403	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 452	174 A 462	174 A 472	174 A 482	174 A 492	174 442	174 432	174 422	174 412	174 402	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 451	174 A 461	174 A 471	174 A 481	174 A 491	174 441	174 431	174 421	174 411	174 401	174 400
NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART	NOODKAART
174 A 450	174 A 460	174 A 470	174 A 480	174 A 490	174 440	174 430	174 420	174 410	174 400	174 400

BONKAART
K 1-20

AFHALEN OP:

AFHALEN OP:

NR. H 78 / N° 00510

NR. H 78 / N° 00510

NR. H 78 / N° 00510

Ernst Israel--

14 Februari 1895
Iserlohn
Duitschland

Nat^{ie}. VREEMDELING

Stratmann L A E M L--

zonder

27 AUG. 1941
HILVERSUM

[Handwritten signature]

S Stevijnw 70

SIGNALEMENT:

~~MAN / VROUW~~

Kenmerken:

blind

HANDTEKENING VAN GERECHTIGDE:

*Joan niet schijven
Munich*

AANTEKENINGEN VAN BEVOEGD GEZAG:

INHABER DIESES AUSWEISES,
IST BIS AUF WEITERES
VOM ARBEITSEINSATZ FREIGESTELLT.

AMSTERDAM, DEN: 2.3.43.1942.

NR: 100330

DEPARTEMENT VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN

J

VREEMDELING

Munich

PERSOONSBEWIJS

TEVENS BEWIJS VAN AANKOMST IN 'T VERVOLGINGSKROEGEL

De toehet bezit van dit bewijs gerechtigde is verplicht het te allen tijde bij zich te dragen en desgevorderd te vertoonen aan iederen opsporingsambtenaar, alsmede aan alle ambtenaren of andere personen, door wie zulks ingevolge eenig wettelijk voorschrift wordt verlangd.

Geldig gedurende vijf jaren

MISBRUIK WORDT GESTRAFT

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN
DISTRIBUTIE STAMKAART
TEVENS BEWIJS VAN OPNEMING
IN HET BEVOLKINGSREGISTER

M/V No. **H** * 058443

naam *Polak*
naam *Estje Slap*

naam *Gleusens*

Geboren op *23 Mei '09*
Gem. *Calvijnshoek*

Nationaliteit: NEDERLANDER

Afgeekening aangifte	Gemeente en Adres	Paraaf Ambt.
-------------------------	-------------------	-----------------

	<i>Merwoudplein 17</i>	<i>[Signature]</i>
--	------------------------	--------------------

Afgegeven op **17 FEB 1941** Gemeente **AMSTERDAM**

De Aangewezen Ambtenaar van het Bevolkingsregister:
[Signature]

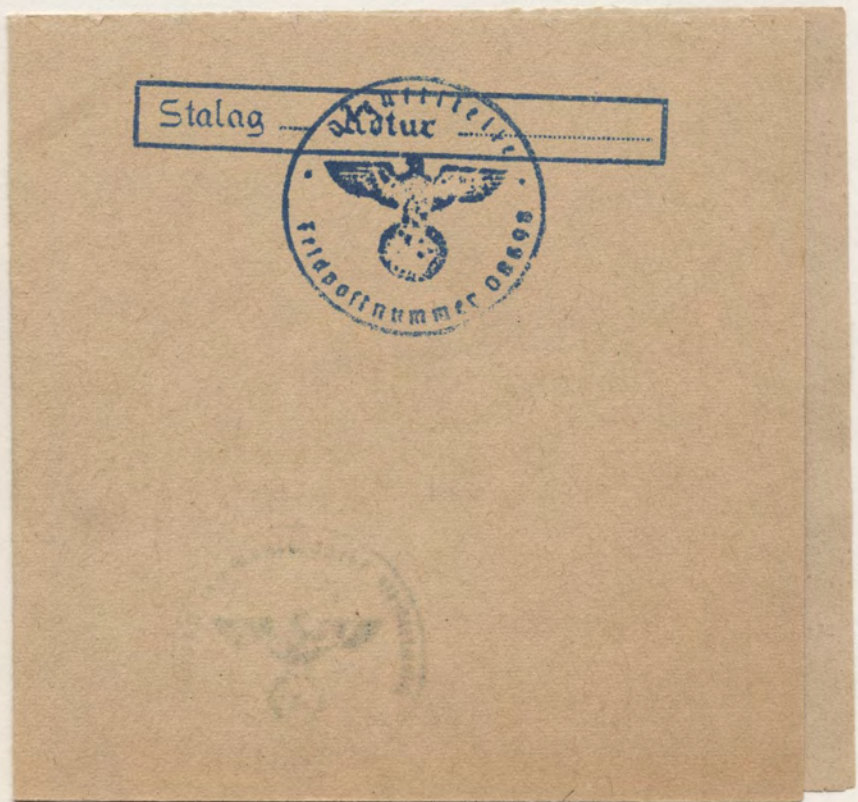
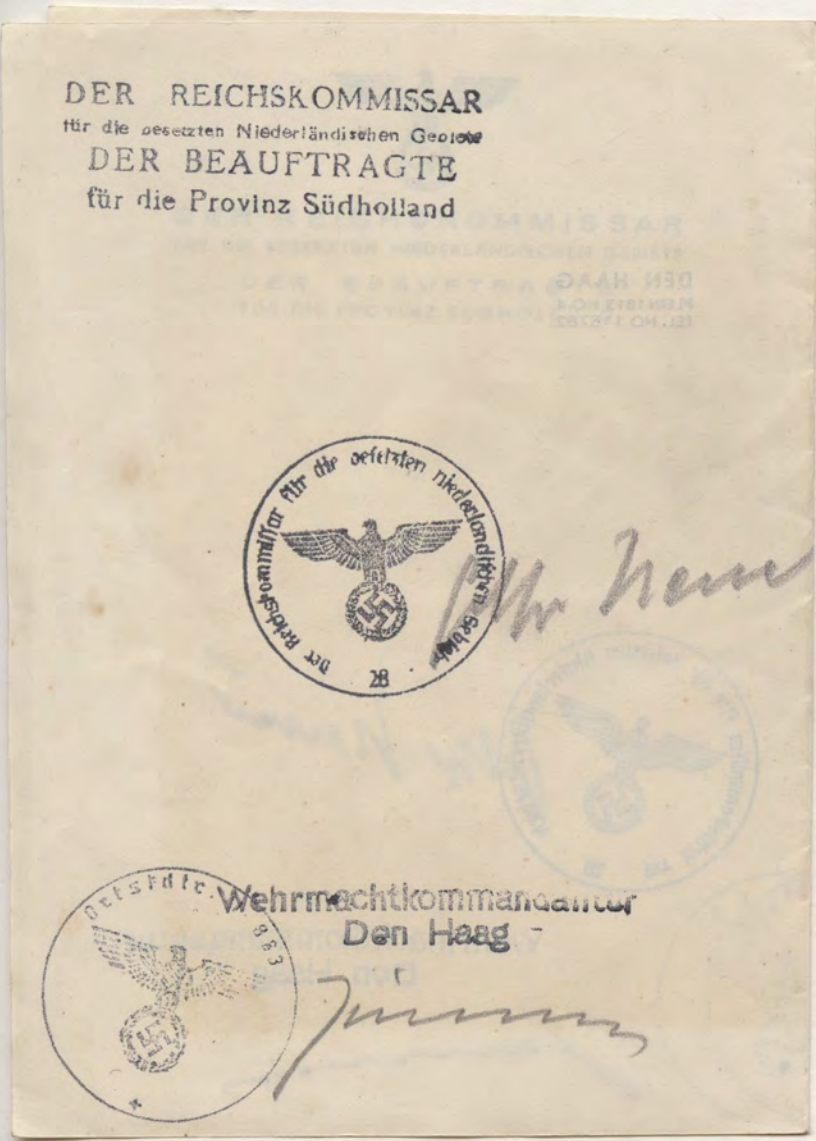
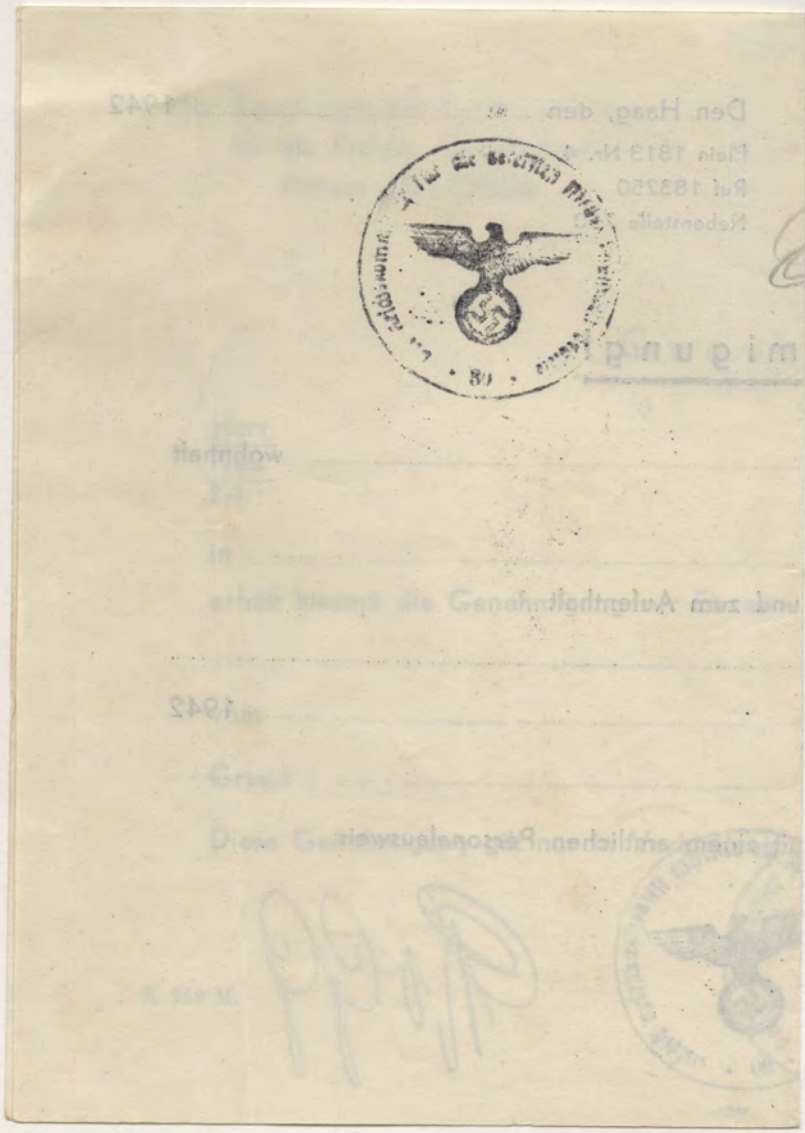
Arztliche Bescheinigung

... stwa Monate ...
... dauernd

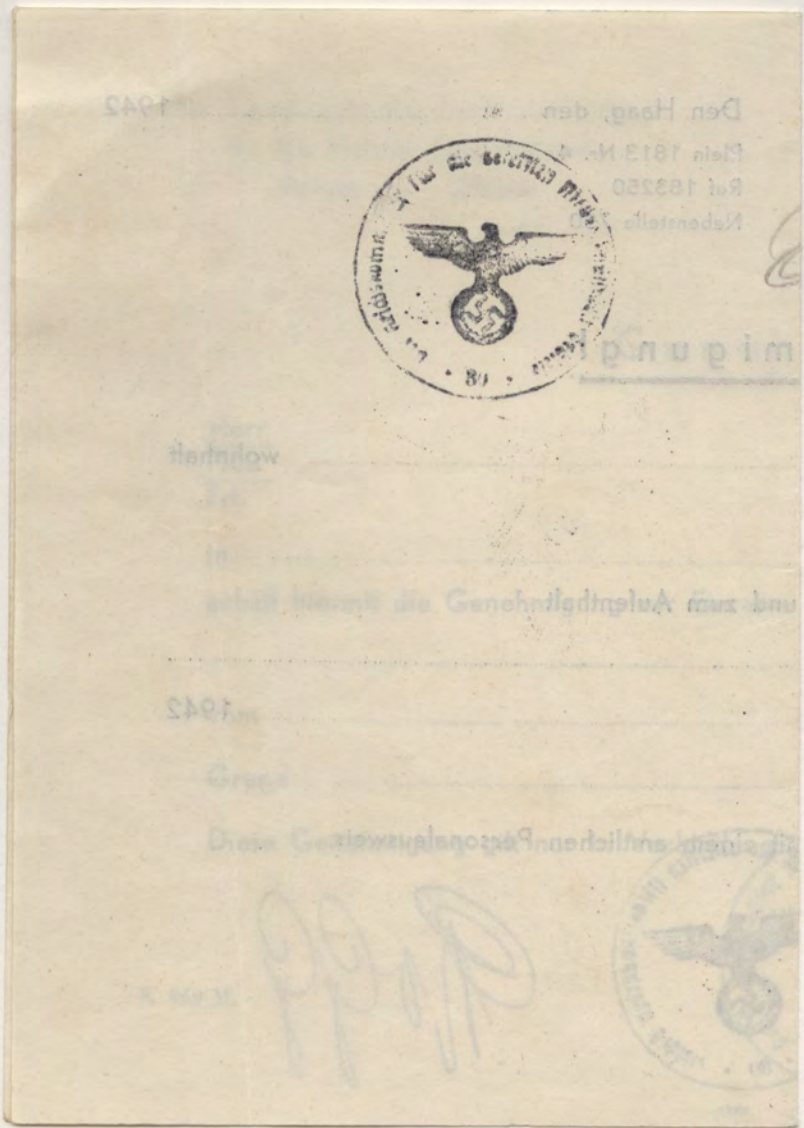

Om de bezetter te kunnen bestrijden moesten allerlei documenten worden gepikt en daarna goed vervalst. Want er moesten blanco formulieren ter beschikking zijn voor de GDN-mensen. En deze blanco formulieren met stempel(s) en mogelijk handtekening waren steeds opnieuw weer nodig om "het werk" te kunnen doen.

Om de bezetter te kunnen bestrijden moesten allerlei documenten worden gepikt en daarna goed vervalst. Want er moesten blanco formulieren ter beschikking zijn voor de GDN-mensen. En deze blanco formulieren met stempel(s) en mogelijk handtekening waren steeds opnieuw weer nodig om "het werk" te kunnen doen.

de bezetter te
nnen bestrijden
besten allerlei
documenten worden
pikt en daarna
ed vervalst.
nt er moesten
ndo formulieren ter
chikking zijn voor
GDN-mensen.
deze blando
mulieren met
empel(s) en mogelijk
ntekening waren
eds' opnieuw weer
dig om "het werk"
kunnen doen.

Der Beauftragte des Reichskommissars
für die Provinz Süd Holland
Polizei - Offizier

Den Haag, den 1942
Plein 1813 Nr. 4.
Ruf 183250
Nebenstelle 750

Genehmigung!

Herr .....
Frau .....
Frl. .... wohnhaft

in .....
erhält hiermit die Genehmigung zur Einreise und zum Aufenthalt

vom 1942

Grund : .....

Diese Genehmigung gilt nur in Verbindung mit einem amtlichen Personalausweis.

K 969 M.

RoGG

DER REICHSKOMMISSAR
für die besetzten Niederländischen Gebiete
DER BEAUFTRAGTE
für die Provinz Südholland

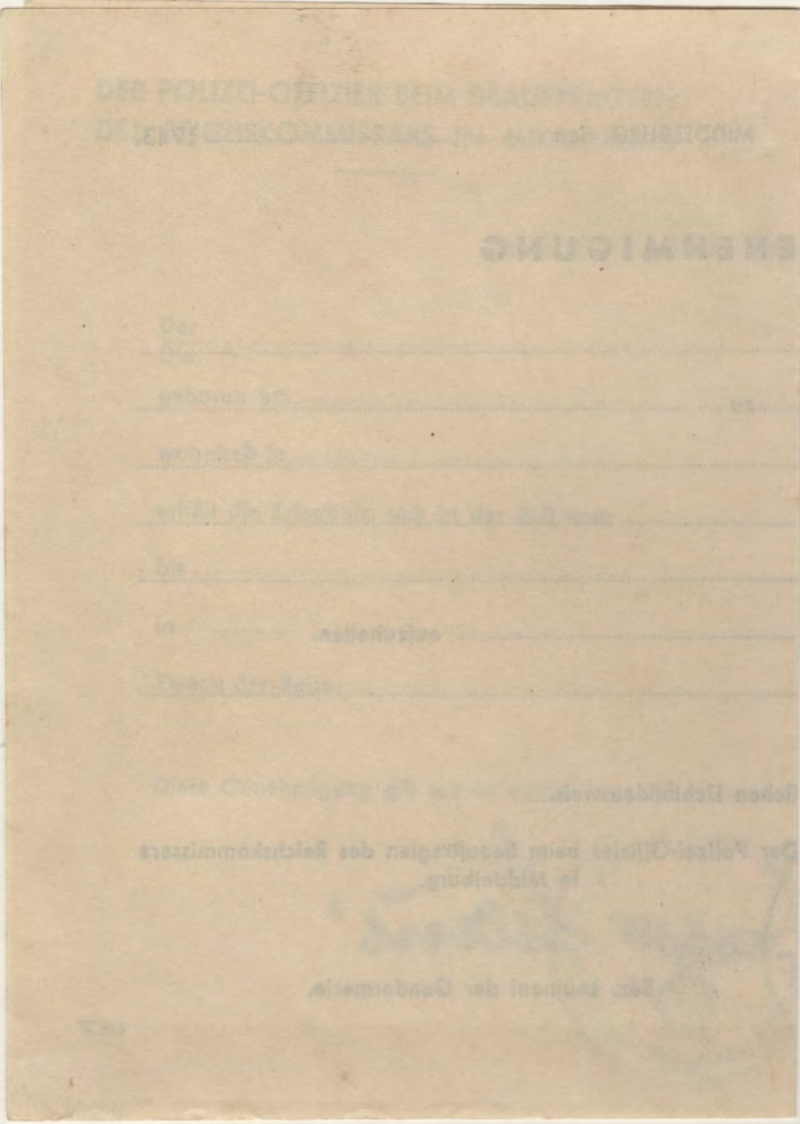
Wehrmachtärztliche Bescheinigung

.....
ist wegen .....

.....
nicht transportfähig nur etwa arbeitsfähig etwa Monate diätbedürftig
transportfähig dauernd arbeitsunfähig dauernd

Stabsarzt

DER REICHSKOMMISSAR
für die besetzten Niederländischen Gebiete
DER BEFÄHIGUNGSRUF Nr. ....
für die Provinz Südholland

Kraftfahrzeug: .....

Kennzeichen: .....

Führer: .....

Begleiter: .....

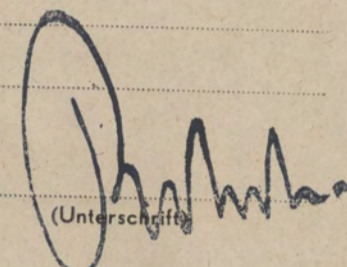
melden sich am ..... um ..... Uhr ..... Min.
in (Ort) .....

Strasse .....

bei .....

zur Fahrt nach .....

(Unterschrift)

K 1167

ook had de GON
van verschillende
gemeentehuizen
de stempels
"geleend", om
de hard nodige
valse documenten
zo authentiek
mogelyk te
maken.

DER POLIZEI-OFFIZIER BEIM BEAUFTRAGTEN
DES REICHSKOMMISSARS IN MIDDELBURG

MIDDELBURG, den ..... 1943.

AUSNAHMEGENEHMIGUNG

Der .....
Die .....
geboren am ..... ZU .....
wohnhaft in .....
erhält die Erlaubnis, sich in der Zeit vom .....
bis .....
in ..... aufzuhalten.
Zweck der Reise: .....

Min.

Diese Genehmigung gilt nur in Verbindung mit einem amtlichen Lichtbildausweis.

Der Polizei-Offizier beim Beauftragten des Reichskommissars
in Middelburg.

Leunin

Bez. Leunant der Gendarmerie.

K 945

ook had de GON
van verschillende
gemeentehuizen
de stempels
"geleend", om
de hard nodige
valse documenten
zo authentiek
mogelyk te
maken.

**Bewijs
van Nederlanderschap**

Ieder, die een reispapier verliest of op andere wijze buiten het bezit daarvan geraakt, is verplicht onverwijld daarvan aangifte te doen, in Nederland aan de politie ter plaatse van vermissing, in het buitenland aan den consul, in wiens ressort hij zich bevindt

**GRENSVERKEER
NAAR DUITSCHLAND**

N. S. 10362 II

GDN-mensen hadden keuze-mogelijkheden, om zich te legitimeren met uitstekend vervalste documenten, als men de "uitnodiging" hoorde: AUSWEIS!!!

Het was o.a. ook daarom een spannende en altijd riskante uitdaging, om voor de GDN actief te blijven werken, vooral in de laatste bezettingsjaren.

De burgemeester der gemeente ..... verklaart, dat
 geboren te ..... den 1
 Nederlander ..... is.
 Afgegeven te ..... den 19
 Leges f .....
 De burgemeester voornoemd,

Signalement
 van den houder / de houdster
 Ouderdom ..... jaren
 Lengte l, ... meter
 Voorhoofd .....
 Haar .....
 Wenkbrauwen .....
 Baard .....
 Knevel .....
 Oogen .....
 Neus .....
 Mond .....
 Kin .....
 Aangezicht .....
 Kleur .....
 Bijzondere kenteekenen .....

Door den burgemeester gewaarmerkt portret van den houder / de houdster:

Handteekening van den houder / de houdster,

N. S. 10362 II

GDN-mensen hadden keuze-mogelijkheden, om zich te legitimeren met uitstekend vervalste documenten, als men de "uitnodiging" h

Het was o.a. oo een spannende riskante uitdaging voor de GDN blijven werken, de laatste bezet

NEDERLANDSCHE ARBEIDSDIENST

No.:

Naam: .....

Voornamen: .....

Geboortedatum: .....

Geboorteplaats: .....

Afdeeling:

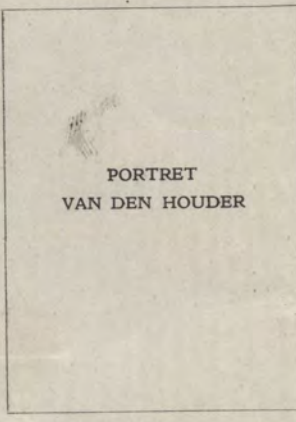

Korps: .....

District: .....

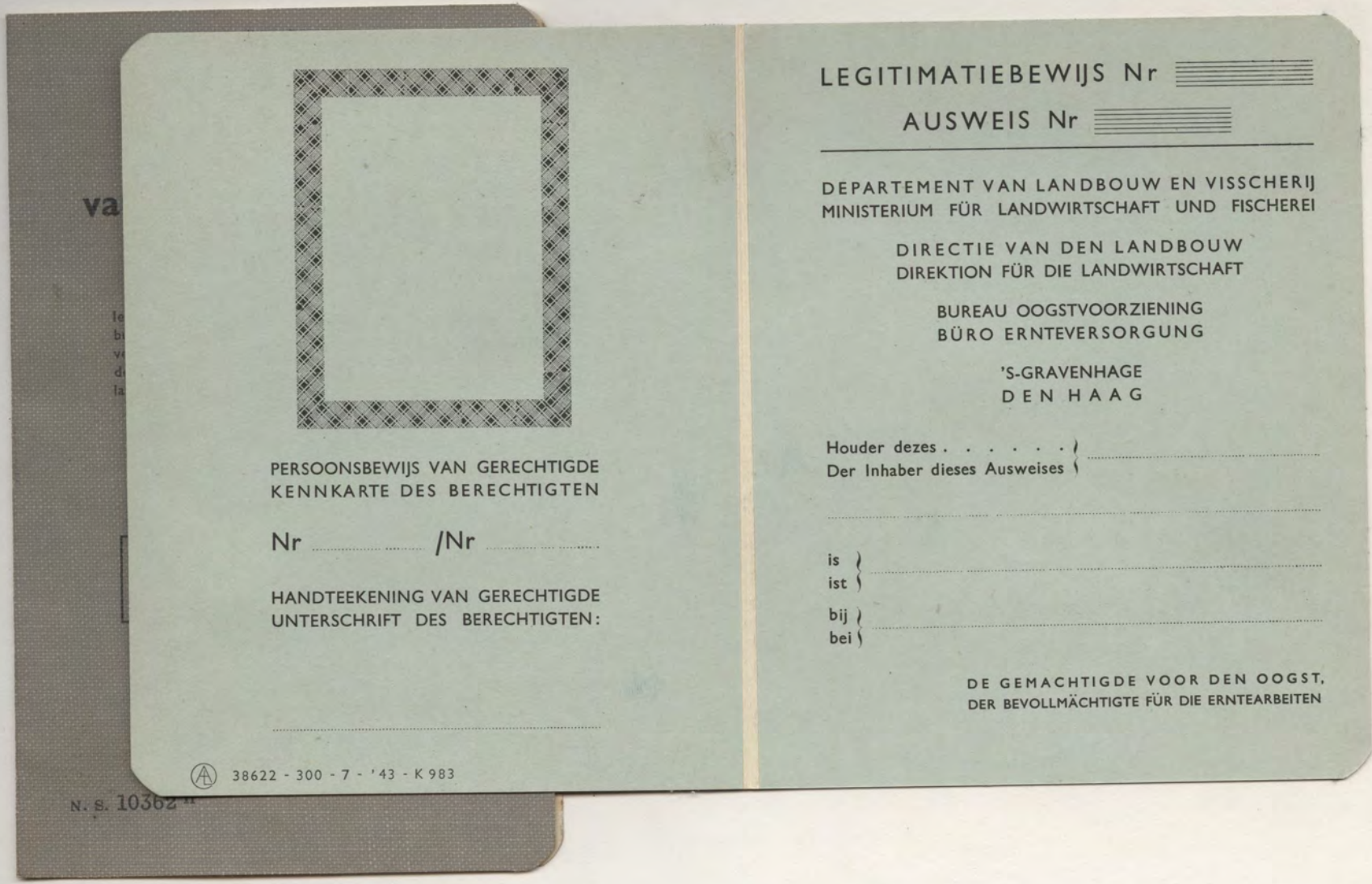
Rang: .....
Commandant
Chef Staf

Uitgereikt den 194

Deze kaart te wijzigen bij overplaatsing en in te leveren bij ontslag

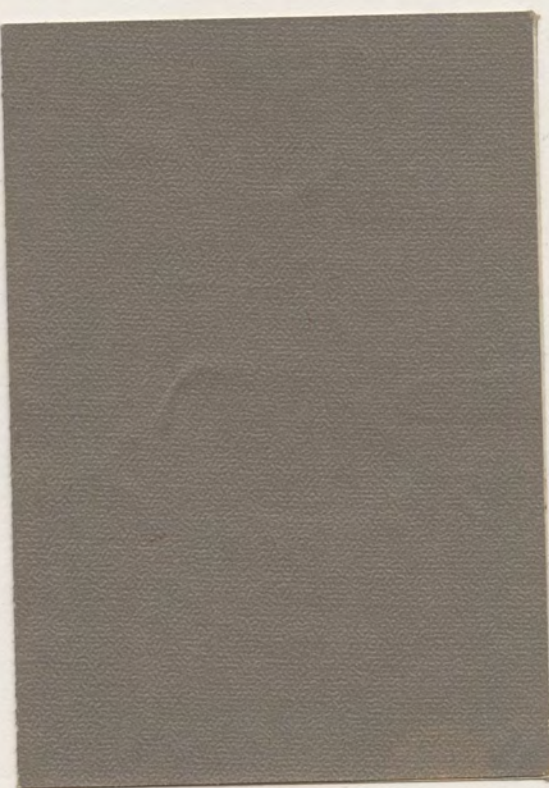

Handteekening van den houder:

GDN-mensen hadden keuze-mogelijkheden,
om zich te legitimeren met
uitstekend vervalste documenten,
als men de
"uitnodiging" hoorde: AUSWEIS!!!

Het was o.a. ook daarom
een spannende en altijd
riskante uitdaging, om
voor de GDN actief te
blijven werken, vooral in
de laatste bezettingsjaren.

Om het risico te verkleinen, had Miki zich een alias aangedemeten.

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISS

CENTRALE CONTROLEDIENST
Sweelinckplein 14 — Postrekening 425035
Telefoon 394970* — Interlocaal AAAA

AFDEELING:
Aan:

No.
Bericht op schrijven van:
Vervolg
Betreffende:
Bijlagen:

'S-GRAVENHAGE, den 20. September

504

NEDERLANDSCHE BINNENLANDSCHE STRIJKRACHTEN
INTERIOR MILITARY FORCES OF THE NETHERLANDS
BEWIJS VAN VRIJEN DOORGANG
FREE PASSAGE

Naam Surname *van Beek*
Voornaam Christian name *Gerard Willem*
Adres Address *Amsterdam* Persoonsbewijs No. Identity-czrd *A48/082814*
Geldig van Valid from Tot Until
Reisroute Route
Gebied Territory *Nederland*

Datum Date *15-10-'44* No.

De Chef v. d. Staf v. d. Ordedienst (O.D.)
The Chief of Staff „Ordedienst” (O.D.)

Op last By order

Hierdurch wird bescheinigt, dass das Fahrrad des GERARD WILLEM VAN BEEK, Kontrolleur des Centralen dienstes, wohnhaft in Barneveld, Apeldoornsche straat, erfordert werden darf.

Hiermede wordt bepaald, dat het rijwiel van cont. GERARD WILLEM VAN BEEK, controleur van den Centra dienst, woonachtig Barneveld, Apeldoornsche straat geleverd mag worden.

Wehrmachtke
Den

Gelieve bij beantwoording dagteekening, afdeling en nummer aan te halen

29111 - 25000 - 5 - '44 - V.V.O. 542877 - K 983

DER REICHSKOMMISSAR
für die besetzten Niederländischen Gebiete
DER BEAUFTRAGTE
für die Provinz Südholland
Fahrbefehl Nr. *3578*

Kraftfahrzeug: *Pkw. Ford*
Kennzeichen: *H.Z. 73602*
Führer: *G.W. van Beek*
Begleiter:
melden sich am *25.1.1945* um *14* Uhr *Min.*
in (Ort) *den Haag*
Strasse *Bezuidenhout 30*
bei *Reichsernährungsamt*
zur Fahrt nach *Rotterdam, Amsterdam und*
zurück am 28.1.1945.
I.A.

(Unterschrift)

DER REICHSKOMMISSAR
FÜR DIE BESETZTEN NIEDERLANDISCHEN GEBIETE
DER BEAUFTRAGTE
FÜR DIE PROVINZ SUD-HOLLAND

DEN HAAG,
PLEIN 1813 No. 4
TEL. No. 115782

Bescheinigung

Der Pkw. Nr. Hz 73602 wird für die Ernährungsver Er unterliegt nicht den Bestimmungen über den Au darf von keiner Wehrmachts- oder sonstigen Diens werden. Diese Bescheinigung ist gültig bis zum 1

Den Haag, den 31.1.1945
Wehrmachtskommandantur

Der Pkw. steht im Dienst der Deutschen Wehrmach ungehindert weiterfahren zu lassen.

Wehrmachtke
Den

Haupt

in het risico te
 rkleinen, had
 iki zich een
 ias aangemeten.

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ

CENTRALE CONTROLEDIENST
 Sweelinckplein 14 - Postrekening 425035
 Telefoon 394970* - Interlocaal AAAA

AFDEELING:

Aan:

No.
 Bericht op schrijven van:
 Vervolg
 Betreffende:
 Bijlagen:

'S-GRAVENHAGE, den 20. September 1944

504

NEDERLANDSCHE BINNENLANDSCHE STRIJKRACHTEN
 INTERIOR MILITARY FORCES OF THE NETHERLANDS

BEWIJS VAN VRIJEN DOORGANG
 FREE PASSAGE

Naam Surname *van Beek*
 Voornaam Christian name *Gerard Willem*
 Adres Address *Amsterdam* Persoonsbewijs No. Identity-card *A48/082814*
 Geldig van Valid from Tot Until
 Reisroute Route
 Gebied Territory *Nederland*

Datum Date *15-10-'44* No.

De Chef v. d. Staf v. d. Ordedienst (O.D.)
 The Chief of Staff „Ordedienst“ (O.D.)

Op last By order

Hierdurch wird bescheinigt, dass das Fahrrad des Kontrolleure GERARD WILLEM VAN BEEK, Kontrolleur des Centralen Contrôledienstes, wohnhaft in Barneveld, Apeldoornsche straat 31, nicht erfordert werden darf.

Hiermede wordt bepaald, dat het rijwiel van controleur GERARD WILLEM VAN BEEK, controleur van den Centralen Contrôledienst, woonachtig Barneveld, Apeldoornsche straat 31, niet gevorderd mag worden.

Wehrmachtkommandantur
 Den Haag

[Handwritten signature]

Gelieve bij beantwoording dagtekening, afdeeling en nummer aan te halen

29111 - 25000 - 5 - '44 - V.V.O. 542877 - K 983

de hiervoor
 Beek, voor
 leenen en
 beperken.

DER REICHSKOMMISSAR
 für die besetzten Niederländischen Gebiete
 DER BEAUFTRAGTE
 für die Provinz Südholland
 Fahrbefehl Nr. *3678*

Kraftfahrzeug: *Pkw. Ford*
 Kennzeichen: *H.Z. 73602*
 Führer: *G.W. van Beek*
 Begleiter:
 melden sich am *25.1.1945* um *14* Uhr *Min.*
 in (Ort) *den Haag*
 Strasse *Bezuidenhout 30*
 bei *Reichsernährungsamt*
 zur Fahrt nach *Rotterdam, Amsterdam und*
zurück am 28.1.1945.

[Handwritten signature]
 (Unterschrift)

DER REICHSKOMMISSAR
 FÜR DIE BESETZTEN NIEDERLANDISCHEN GEBIETE
 DER BEAUFTRAGTE
 FÜR DIE PROVINZ SUD-HOLLAND

DEN HAAG,
 PLEIN 1813 No. 4
 TEL. No. 115782

den 31. Januar 1945

Bescheinigung

Der Pkw. Nr. Hz 73602 wird für die Ernährungsversorgung benötigt. Er unterliegt nicht den Bestimmungen über den Ausnahmezustand und darf von keiner Wehrmachts- oder sonstigen Dienststelle beschlagnahmt werden. Diese Bescheinigung ist gültig bis zum 15.2.1945.

Den Haag, den 31.1.1945
 Wehrmachtskommandantur

I.A.
[Handwritten signature]

Der Pkw. steht im Dienst der Deutschen Wehrmacht. Der Fahrer ist ungehindert weiterfahren zu lassen.

Wehrmachtkommandantur
 Den Haag

[Handwritten signature]
 Hauptmann

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ.

CENTRALE
CONTROLEDIENST.

AFDEELING TECHNISCHE CONTROLE.

's-GRAVENHAGE, 4 Januari 1945.

Sweelinckplein 14.
Telefoon 394970*. Interlocaal A A A A.
Postrekening No. 425035.

schrijven van:

Gelieve bij beantwoording dagteekening,
afdeeling en nummer aan te halen.

Ondergeteekende, Mr.M.C.Bloemers, chef van de afdeling T.C.II van den Centralen Contrôledienst v/h Dept. van Landbouw en Visscherij, verklaart hierbij dat het voor de voedselvoorziening dringend noodzakelijk is, dat de controleur Gerard Willem van Beek, persoonsbewijs No. A48/No. 08214, zich naar de provincies Overijssel, Drente, Friesland en Groningen begeeft.

In het belang van den dienst verzoekt de ondergeteekende de hiervoor in aanmerking komende autoriteiten G.W. van Beek, voornoemd, alle toelaatbare faciliteiten te verleen en in het bijzonder zijn bewegingsvrijheid niet te beperken.

RL

Unterzeichneter, Dr. M.C.Bloemers, Haupt der Abt. T.C.II des Zentralen Kontrolledienstes beim Ministerium für Landwirtschaft und Fischerei, erklärt dass es für die Ernährungsversorgung notwendig ist dass der Kontrolleur Gerard Willem van Beek, Kennkarte No. A48/No.08214, sich in den Provinzen Overijssel, Drente, Friesland und Groningen aufhält. Behufs des Dienstes bittet der Unterzeichnete die hier für in Betracht kommenden Behörden G.W. van Beek, vorerwähnt, alle zulässige Erleichterungen zu gewähren und besonders seine Bewegungsfreiheit nicht zu beschränken.

Den Haag, den 6.1.1945.
Wehrmachtskommandantur.
Genehmigt.

Wehrmachtskommandantur
Den Haag

J. J. van der Vliet
Hofm.

RL
Ortman

DEPARTEMENT
VAN LANDBOUW
EN VISSCHERIJ

LEGITIMATIEKAART
Der Generalsekretär im Ministerium für Landwirtschaft und Fischerei,
Hirschfeld
Dr. H. M. Hirschfeld

Datum 19. 4. 1945.
v. Beek
48 - 082814
Stützpunkt Reembrenitplein
betreten.
Stützpunkt Reembrenitplein.
A. *Dogena*
Stabsgruppenführer.

Der Beauftragte der Reichskommissars
für die Provinz Nordholl. u. Amsterdam
Polizeioffizier

verklaart, dat G.W.van Beek
 erklärt, dass
 geboren 8 Mei 1912 te Amersfoort
 geboren
 wonende te Barneveld, Apeldoornsche str. 31
 woonhaft in
 persoonsbewijs Nr. A 48/ 082814
 Kennkarte Nr.
 als Ambtenaar
 als
 bij het Departement van Landbouw en
 beim Visscherij werkzaam is.
 tätig ist.

In het belang van den dienst verzoekt de ondergetee-
 kende de hiervoor in aanmerking komende autoriteiten
G.W.van Beek
 voornoemd alle toelaatbare faciliteiten te verlenen en in
 het bijzonder zijn/haar bewegingsvrijheid niet te beperken.
 Behufs des Dienstes bittet der Unterzeichnete die hierfür
 in Betracht kommenden Behörden
G.W.van Beek
 vorerwähnt alle zulässige Erleichterungen zu gewähren
 und besonders seine/ihre Bewegungsfreiheit nicht zu
 beschränken.

De Secretaris-Generaal van het
 Departement van Landbouw en
 Visscherij,

Der Generalsekretär im Ministe-
 rium für Landwirtschaft und
 Fischerei,

Hirschfeld

Dr. H. M. Hirschfeld

Slechts geldig met stempel
 van het Departement
 Nur gültig mit Stempel des
 Ministeriums

25157-44-K 1004

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ
 MINISTERIUM FÜR LANDWIRTSCHAFT UND FISCHEREI

VERKLARING Nr. 0769--- AUSWEIS
 geldig tot en met 31 December 1944.
 gültig bis einschl. 31 Dezember 1944.

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET DEPARTEMENT
 VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ
 DER GENERALESEKRETÄR IM MINISTERIUM FÜR LAND-
 WIRTSCHAFT UND FISCHEREI

verklaart, dat VAN BEEK, Gerard W.
 erklärt, dass
 geboren 8-5-1912
 geboren
 wonende te Barneveld
 woonhaft in
 persoonsbewijs Nr. A 48 / No. 082814
 Kennkarte Nr.
 als ambtenaar
 als
 bij CENTRALEN CONTROLEDIENST v/h Dept.
 beim van Landbouw en Visscherij werkzaam is.
 tätig ist.

In het belang van den dienst verzoekt de ondergetee-
 kende de hiervoor in aanmerking komende autoriteiten
Gerard W. van Beek
 voornoemd alle toelaatbare faciliteiten te verlenen en in
 het bijzonder zijn/haar bewegingsvrijheid niet te beperken.
 Behufs des Dienstes bittet der Unterzeichnete die hierfür
 in Betracht kommenden Behörden
Gerard W. van Beek
 vorerwähnt alle zulässige Erleichterungen zu gewähren
 und besonders seine/ihre Bewegungsfreiheit nicht zu
 beschränken.

De Secretaris-Generaal van het
 Departement van Landbouw en
 Visscherij,

Der Generalsekretär im Ministe-
 rium für Landwirtschaft und
 Fischerei,

Hirschfeld

Dr. H. M. Hirschfeld

Slechts geldig met stempel
 van het Departement
 Nur gültig mit Stempel des
 Ministeriums

29026-5000-3-44-V.V.O. 341560-K 1004

Nr. 106 Datum 19. 4 1945.

Ausweis.

Der/die G. W. v. Beek
 Nr. Kennkarte A. 48 - 082814
 ist berechtigt des Stützpunkt Rembrandtplein
 (Hotel Schifffahrt) zu betreten.
 Stützpunkt Rembrandtplein.
 I.A.
Dogenay
 Stabsgruppenführer.

Dieser Ausweis ist nur
 gültig in Verbindung
 mit der Kennkarte
 oder einem sonstigen
 amtlichen Lichtbild-
 ausweis

Deze vergunning is
 slechts geldig indien
 zij tezamen met een
 persoonsbewijs of een
 dergelijk van over-
 heidswege afgegeven
 legitimatiepapier,
 waarop een foto van
 den houder voorkomt,
 wordt getoond

SONDERAUSWEIS Nr. -33172-
 VERGUNNING

Zu- und Vorname Schoemaker, W.
 Naam en Voornamen
 Geboren am 18.2.1920 in Deventer O.
 Geboren op
 Beruf Chemischer Betriebsführer Wäscherei
 Beroep
 Wohnhaft in (Wohnort, Strasse und Hausnummer) Deventer,
 Wonende in (Gemeente, straat en huisnummer)
Singel 14
 ist berechtigt zur Durchführung seiner/ihrer Dienstobliegenheiten in der Zeit
 von 20 Uhr bis 04 Uhr in den Niederlanden
 die Strasse zu betreten und zwar zu Zurücklegung des Weges zwischen dem
 Ort der Dienstobliegenheiten und der Wohnung.
 Houder dezer is gerechtigd zich van 20 uur tot 04 uur
Niederlanden
 in de gemeente
 in de open lucht te bevinden en wel op weg van (c.q. naar) zijn/haar woning naar
 (c.q. van) de plaats van zijn beroepsbezigheden, ten einde zijn beroepswerkzaam-
 heden te kunnen verrichten.
 Gültig bis 30. 1. 1945.

Deze vergunning is geldig tot Amsterdam, den 29.8. 1944

Der Beauftragte der Reichskommissars
 für die Provinz Nordholl. u. Amsterdam
 — Polizeioffizier

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ.
MINISTERIUM FÜR LANDWIRTSCHAFT UND FISCHEREI.

VERKLARING Nr. 00239 AUSWEIS

geldig tot en met 31 December 1944.
gultig bis einschl. 31. Dezember 1944.

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET DEPARTEMENT
VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ

DER GENERALESEKRETÄR IM MINISTERIUM FÜR LAND-
WIRTSCHAFT UND FISCHEREI

verklaart, dat **G.W.van Beek**
erklärt, dass
geboren **8 Mei 1912 te Amersfoort**
geboren
wonende te **Barneveld, Apeldoornsche str. 31**
wohnhaft in
persoonsbewijs Nr. **A 48/ 082814**
Kennkarte Nr.
als **Ambtenaar**
als
bij **het Departement van Landbouw en**
beim **Visscherij** werkzaam is.
tätig ist.

In het belang van den dienst verzoekt de ondergetee-
kende de hiervoor in aanmerking komende autoriteiten
G.W.van Beek

voornoemd alle toelaatbare faciliteiten te verlenen en in
het bijzonder zijn ~~xxx~~ bewegingsvrijheid niet te beperken.

Behufs des Dienstes bittet der Unterzeichnete die hierfür
in Betracht kommenden Behörden

G.W.van Beek
vorerwähnt alle zulässige Erleichterungen zu gewähren
und besonders seine ~~xxx~~ Bewegungsfreiheit nicht zu
beschränken.

De Secretaris-Generaal van het
Departement van Landbouw en
Visscherij,

Der Generalsekretär im Ministe-
rium für Landwirtschaft und
Fischerei,

Dr. H. M. Hirschfeld

Slechts geldig met stempel
van het Departement
Nur gültig mit Stempel des
Ministeriums

25157-44-K 1004

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ.
MINISTERIUM FÜR LANDWIRTSCHAFT UND FISCHEREI.

AUSWEIS

Nr. 0769---
tot en met 31 December 1944.
bis einschl. 31 Dezember 1944.

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET DEPARTEMENT
VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ

DER GENERALESEKRETÄR IM MINISTERIUM FÜR LAND-
WIRTSCHAFT UND FISCHEREI

VAN BEEK, Gerard W.

8-5-1912

Barneveld

Nr. **A 48 / No. 082814**

Ambtenaar

DELEN CONTROLEDIENST v/h Dept.

Landbouw en Visscherij werkzaam is.
tätig ist.

In het belang van den dienst verzoekt de ondergetee-
kende de hiervoor in aanmerking komende autoriteiten
Gerard W. van Beek

voornoemd alle toelaatbare faciliteiten te verlenen en in
zijn/haar bewegingsvrijheid niet te beperken.

Behufs des Dienstes bittet der Unterzeichnete die hierfür
in Betracht kommenden Behörden

Gerard W. van Beek

erwähnt alle zulässige Erleichterungen zu gewähren
und besonders seine/ihre Bewegungsfreiheit nicht zu
beschränken.

De Secretaris-Generaal van het
Departement van Landbouw en
Visscherij,

Der Generalsekretär im Ministe-
rium für Landwirtschaft und
Fischerei,

Dr. H. M. Hirschfeld

44-V.V.O. 341560-K 1004

Nr. 106

Datum 19. 4 1945.

Ausweis.

Der/die **G. W. v. Beek**
Nr. Kennkarte **A. 48 - 082814**

ist berechtigt den Stützpunkt Rembrandtplein
(Hotel ~~xxxx~~) zu betreten.

Stützpunkt Rembrandtplein.

J.A.

Stabsgruppenführer.

SONDERAUSWEIS Nr. -33172-
VERGUNNING

Name **Schoemaker, W.**

geboren am **18.2.1920** in **Deventer O.**

Beruf **chemischer Betriebsführer Wäscherei**

(Wohnort, Strasse und Hausnummer) **Deventer,**

Mixis

Mixis

G.D.N.
M

van Ludovicus voor Karel

II 285

12 Nov 1944

Aan Sena,

van me af gesneden
voor bijgaand G.D.N.
Stampels

Mixis

Moment-opnamen
van het GDN-werk
in de jaren

1943
1944
1945

Secret

Central Bureau 7-8-1943

P 4/B 7-VIII

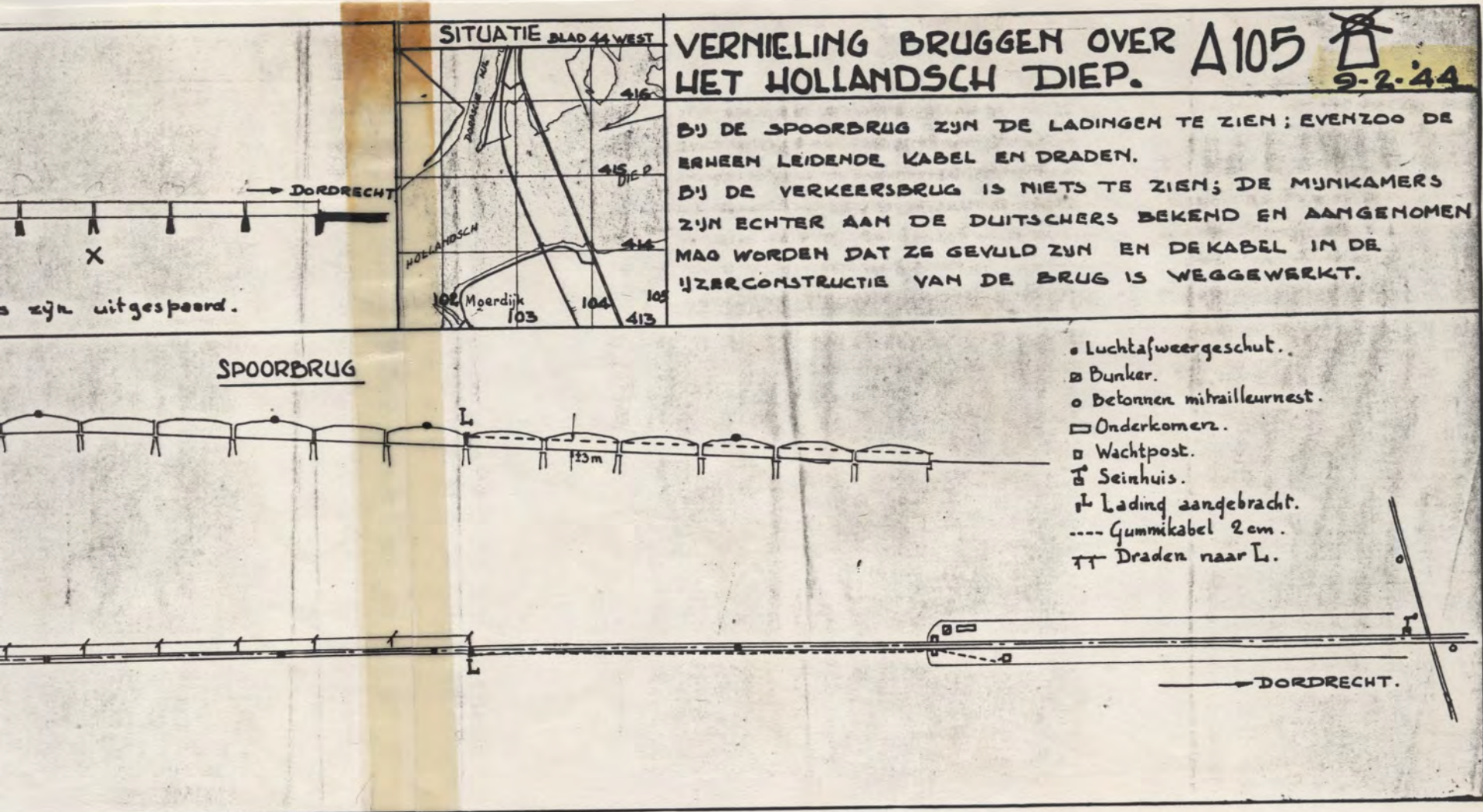
As Chief G.D.N., Undersection Secret Service, Section of the Netherlands, London, I declare that

Louis Henri Coutras
is my cooperator and acted for the Allied High Command under my immediate direction.

His behaviour and utterances, as well as those of his family in germanlike meaning has been on my orders and were important for the Allied operations of war.

M I K I

Chief G.D.N.
Undersection Secret Service
Section Netherlands
L o n d o n

-2-

Dinsdag 12 Sept. 1944

BEVELEN VAN ZKH PRINS BERNHARD aan de leden der verzetbeweging in Nederland, gegeven van uit zijn hoofdkwartier in België:

Landgehoten, strijders van het binnenlands verzet.

In verband met de verschillende maatregelen waaruit de bevrijding van ons vaderland zal moeten resulteren wil ik ter voorkoming van misverstand op enkele punten nog de nadruk leggen. Wat volgt geldt voor de geheime organisaties, die in samenwerking met elkaar de geallieerde legers zullen helpen bij de uitvoering van hun taak.

1.) De wil en de geest tot samenwerking moeten in het bijzonder in deze tijd tot uiting komen. Vereend moet worden gewerkt voor het doel dat wij allen nastreven.

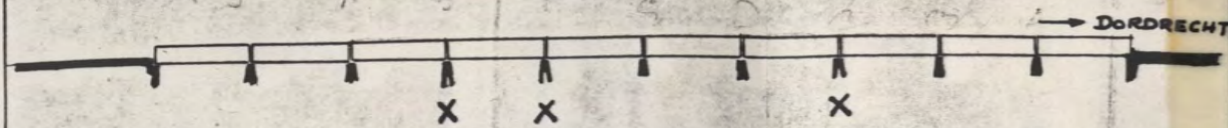
2.) De orders die ge van mij zult ontvangen zullen U worden gezonden via de agenten van de geheime diensten waarmee direct contact wordt gehouden of door van mij afkomstige couriers. Deze agenten of eventueel de leidende personen van welke organisatie dan ook aan wie zulk een agent of courier mijn orders doorgeeft, zijn dus de spreekbuizen, waardoor gij mijn orders ontvangt.

3.) De orders die ik U geef moeten stipt en met discipline worden uitgevoerd.

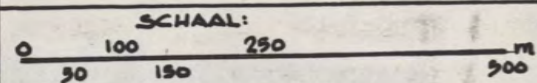
4.) Helpt elkaar zo nodig met de uitvoering van ontvangen opdrachten. Dit geldt voor organisaties in groepen zowel als voor enkelingen.

5.) Zekere geheime organisaties waarvan ik de namen om redenen van veiligheid niet kan noemen, zijn al geautoriseerd om de ten uitvoer legging van mijn bevelen te organiseren. De groepen en organisaties waarmee ik helaas geen direct contact heb draeg ik hierbij op om in goede verstandhouding ter bevrijding van ons vaderland samen te werken met de organisaties en groepen waarmee ik wel verbinding heb. Ondergronds strijders in Nederland! IK WEET DAT IK OP U REKENEN KAN!

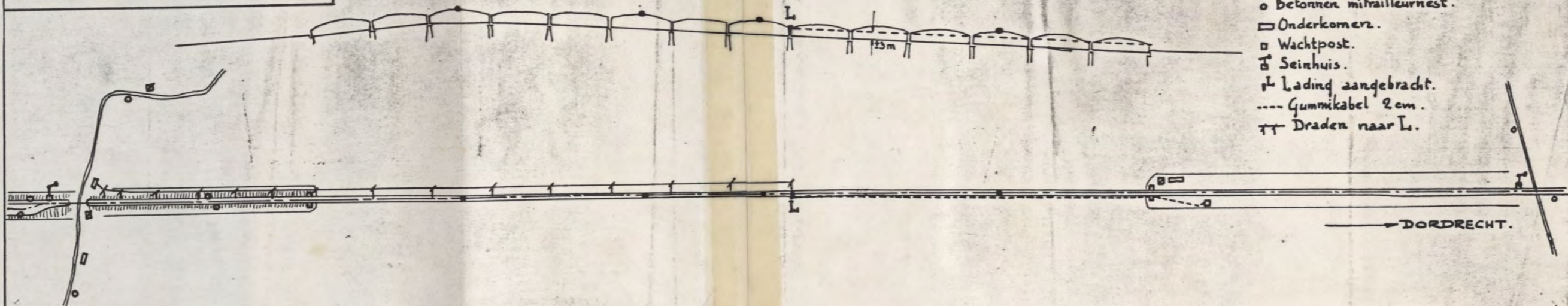
VERKEERSBRUG

X = Pijlers, waarin bij den bouw mijnkamers zijn uitgespaerd.

SPOORBRUG

- o Luchtafweergeschut.
- Bunker.
- o Betonnen mitrailleurnest.
- Onderkomeer.
- Wachtpost.
- ⊞ Seinhuys.
- ⊞ Lading aangebracht.
- Gummikabel 2cm.
- ⊞ Draden naar L.

SITUATIE BLAD 44 WEST

**VERNIELING BRUGGEN OVER A105
HET HOLLANDSCH DIEP.**

9-2-44

Bij de spoorbrug zijn de ladingen te zien; evenzoo de erheen leidende kabel en draden.
Bij de verkeersbrug is niets te zien; de mijnkamers zijn echter aan de Duitschers bekend en aangenomen mag worden dat ze gevuld zijn en de kabel in de ijzerconstructie van de brug is weggewerkt.

-2-

Dinsdag 12 Sept. 1944

BEVELEN VAN ZKH PRINS BERNHARD aan de leden der verzetbeweging in Nederland, gegeven van uit zijn hoofdkwartier in België:

- Landgehoten, strijders van het binnenlands verzet.
In verband met de verschillende maatregelen waaruit de bevrijding van ons vaderland zal moeten resulteren wil ik ter voorkoming van misverstand op enkele punten nog de nadruk leggen. Wat volgt geldt voor de geheime organisaties, die in samenwerking met elkaar de geallieerde legers zullen helpen bij de uitvoering van hun taak.
- 1.) De wil en de geest tot samenwerking moeten in het bijzonder in deze tijd tot uiting komen. Vereend moet worden gewerkt voor het doel dat wij allen nastreven.
  - 2.) De orders die ge van mij zult ontvangen zullen U worden gezonden via de agenten van de geheime diensten waarmee direct contact wordt gehouden of door van mij afkomstige couriers. Deze agenten of eventueel de leidende personen van welke organisatie dan ook aan wie zulk een agent of courier mijn orders doorgeeft, zijn dus de spreekbuizen, waardoor gij mijn orders ontvangt.
  - 3.) De orders die ik U geef moeten stipt en met discipline worden uitgevoerd.
  - 4.) Helpt elkaar zo nodig met de uitvoering van ontvangen opdrachten. Dit geldt voor organisaties in groepen zowel als voor enkelingen.
  - 5.) Zekere geheime organisaties waarvan ik de namen om redenen van veiligheid niet kan noemen, zijn al geautoriseerd om de ten uitvoer legging van mijn bevelen te organiseren. De groepen en organisaties waarmee ik helang geen direct contact heb draag ik hiobid op om in

Belangrijk.

Deze order onmiddellijk uitvoeren

Centraal Bureau, 19 October 1944

Beste Riche,

Volgende order zijn de belangrijkste die ik tot nu toe uitgaf. Tevens zijn zij in opdracht van de geallieerde strijdkrachten met wie ik ieder uur verbinding heb.

1. Je plaatst spionnen van uitstekend kaliber vlak bij Arnhem en Apeldoorn,
2. Jij instrueert hen over datgene wat belangrijk is.
3. Jij zorgt voor verbinding van deze mensen op Utrecht. Snelheid is een allereerste vereiste. Wat dit aan financiën moet kosten speelt geen enkele rol, mits enige resultaten worden bereikt. Ik ben dus zeer geïnteresseerd wat vlak bij 't front gebeurt; transporten, etc.
4. Ik laat de leiding hierover geheel aan jou over. Je bent één van mijn oudste B.H.'ers. Jij weet onderhand wat wel en niet belangrijk is! Dit is een opdracht namens het geallieerde opperbevel!!
5. Organiseer dus een nieuwe snelle dienst die mij binnen 24 uur bereikt, Ik weet, dat jij hiervoor capabel bent!!
6. Kortom: Ik wens snelle berichten van vlak bij de frontlinie. Jij bepaalt de risico's van wel of niet optreden van deze mensen.
7. Je brengt deze berichten uit onder:

Frontlijn (Arnhem, b.v.)

8. Wie van je goede spionage medewerkers is genegen vrijwillig naar Berlijn te gaan na instructies van mij ontvangen te hebben.

9. Organiseer dit bovenstaande snel en grondig. Jouw initiatief is hier alles!!!!

10. Dit is een speciale opdracht die ik later speciaal zal laten honoreren. Stuur mij rapport van wat je hieromtrent organiseerde! De betrokken spionnen moeten de super krachten zijn. Geef hen uitgebreide instructies. Geef hen uitgebreide instructies. Resultaten van hun werk moeten via jou doorkomen!!! Je hebt blanco volmacht van mij,

Miki,

Chef G.D.M. Nederland,
ond.afd. Secret Service London.

De GDN
"breidt uit"
naar:
Duitsland!

12 November 1944.

Beste Miki,

Vanwege grootscheepsche oppakkerijen was ik niet in staat gedurende 2 dagen een poot te verzetten. Alle bekende Rotterdamers stonken er tussen uit en de boel gaat weer als normaal draaien. Houd je gedekt tegen eventuele herhalingen in Amsterdam. Attesten van doktoren zijn voldoende om je hier te houden. Laat Antoine dus zijn best doen. We zitten nog steeds aan handen en voeten gebonden, maar de stempels voor afkeuring zijn reeds in de maak. Kreeg de brieven van 8-11-44. Nam de aanwijzingen van je ter harte. Vergeef eventuele nalatigheden daar het hier een complete beestebende is geweest. Verder weinig tijd. Ik vermoed dat je nu wel zal inzoulen dat de code bliksemsnel hierheen moet komen, daar Amsterdam straks ook op zijn achterwerk ligt. We zijn druk bezig om de stukken bij elkaar te vegen.

Heb geen zorgen. De boel komt wel weer op poten.

Hou je vast. Veel beterschap!

Edwards

Hoe moeilijk het werk voor de agenten vaak was, blijkt b.v. uit deze berichten.

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ

CENTRALE CONTROLEDIENST
Sweelinckplein 14 - Postrekening 425035
Telefoon 394970* - Interlocaal AAAAA

AFDEELING:

Aan: Miki,

No.
Bericht op schrijven van:
Vervolg:
Betreffende:
Bijlagen:

Rotterdam, 15 November 1944
Stafkwartier B.H. Rotterdam.

Aan Miki,

Enige moeilijke dagen gehad. We zetten door. Een minimaal aantal van mijn medewerkers is opgepakt. Verwacht zeer grote moeilijkheden bij het voortzetten van ons werk. Echter, ik doe wat er maar enigszins kan worden gedaan. Met m'n drie stafmedewerkers slaap ik op het stafkwartier. De staf werkt 100 % door. De hoofdmedewerkers en medewerkers kunnen niet op straat komen, maar toch verwacht ik dat mijn Rayon voor 50% door kan werken. We doen ons uiterste best, de resultaten zullen weer beter worden. Gaarne ontvang ik spoedig het beloofde apparaat. Overbodig zal het zeker niet zijn.

Zoals steeds, kunt U voor 100 % op mij blijven rekenen. Weest U ervan overtuigd dat al het mogelijke gedaan wordt, misschien nog meer dan dat. Ik beschouw het als een voorrecht dit werk te mogen doen.

Gelieve bij beantwoording afzetting, afdeling en nummer aan te halen

Met hartelijke groeten,

EDUARD.

M 6/21

R'dam. 26/10 '44.

U
Karel
Geheim
Blomh. buren d.d. 19en 25/10 '44.

Beste Niki,

1). Voor mij is aan Sim het verzoek gedaan om omstreeks fl. 30000 te krieken in joint opdracht. Sim kon dit niet alleen, heeft dit dus aan Jos doorgegeven. Toen ik een voorlopige bespreking met Jos en Sim had over dit onderwerp, werd mij medegedeeld, dat ze ulichtingen hadden over een mogelijkheid ~~in~~ bij Naatschappelijke Hulpbeton in Rotterdam. Bedrag ± 50 of 60 duizend. Daar tegen bestond principiëel mij-nersyds geen bezwaar, gezien de opdracht Kampen en gezien joint terminologie: „Er moet geld komen”. Ik ben hierop dus in beginsel ingegaan. Dat was 2 dagen voor onze laatste bijeenkomst in den Haag.

Tijdens mijn en Sims afwezigheid zijn de heeren Jos en naar het spoor-
wegpostkantoor D.P. Jafaan en hebben
een dik miljoen buitenaakt. Dit
dus met in opdracht van G. D. W.
De dag daarna werd ik door Jooop-

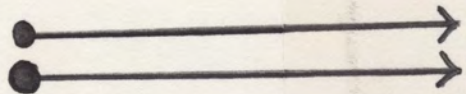
Ontving met genoegen je missive betreffende
Stafmededelingen d.d. 25/10 '44. „Streef Jeleni”.
Er moet meeren meer beoerdert worden.

post
Kielj

P.S. Karel is een vuy. Haafte een egyptische geschied
door l.k.p. R'dam. Jeei beurt !.

“De actie”
van
het jaar 1944.

(die z'n Revenuen
opbracht!)

9 A.N.
retour.

Bertus Reitsma 30-7-1913 te Rotterdam
woning Galvanistraat 91 den Haag

G 41/074993

Bovengenoemde persoon werd op Maandag 2 October door bemiddeling van zijn broer in contact gebracht met een heer, zicthoemende Kleysing, welke hem vroeg of hij genegen was een boodschap over te brengen naar het Zuiden. Hij wees hem op het belang van de reis doch ook op het risico. Toen hij zich in principe bereid verklaarde, verzocht men hem de volgende avond zich nogmaals te melden voor nadere instructies en wel in de Daendelsstraat 60, den Haag. Hij werd daar Dinsdag avond door een heer met bril nader gepolst en gaf deze hem na wederzijdse overeenstemming de opdracht naar Eindhoven te vertrekken en werd hem daarvoor een fiets ter beschikking gesteld en f.100.--. Hij zou in Eindhoven contact moeten zoeken met Ir.Th.P.Tromp of de commandant van de Prinses Irene Brigade en een van hen de twee rolletjes overrijken, welke aan Reitsma werden ter hand gesteld. Als wachtwoord moest hij noemen: "van Harry voor Karel", terwijl hij bij aankomst zou verzoeken door Radio Oranje te laten doorgeven de zin: "de kerk staat buiten het dorp", zulks ter kennisgeving aan opdrachtgever in den Haag dat hij zijn tocht met goed succes had volbracht. Bovendien werden hem nog adressen in Tilburg gegeven, waar hij zich eventueel kon vervoegen en wel Huize Nazareth door voornoemde Kleysing en door zijn broer: Ger.v.Swieterenstraat 62.

4 October om 6 uur 'smorgens vertrok hij per fiets uit den Haag via binnenwegen over Zoetermeer, Waddinxveen naar Gouda. Over deze weg was vrij veel militair vervoer, hetgeen aan de hoofdweg werd onttrokken, zulks in verband met luchtaanvallen. Bruggen en overgangen waren allen ondermijnd. Hij ging verder via Haastracht, Vlist, Schoonhoven naar Nieuwpoort, hetwelk hij bereikte door bemiddeling van een veerpont. Controle was overal zeer gering. Hij wilde toen doorgaan naar Gorinchem, doch hoorde van menschen die hij tegenkwam, dat 3-10 aldaar een mannenoproep en vordering had plaats gehad voor 't aanleggen van versterkingen. Daarom zette hij koers naar Leerdam langs de Linge; deze rivier was overal behoorlijk versterkt. Hier signaleerde hij tevens militaire transporten van terugtrekkende troepen, welke kwamen vanuit Oss en verder gevechtsterrein in Oost Brabant en die via Vianen naar Utrecht gingen.

Na in Leerdam te hebben overnacht ging hij via Asperen naar Herweynen; hij ontmoette daar weinig militairen, wel was de Waaldijk behoorlijk in verdediging gebracht met verscheidene mitrailleursnesten en werd over de Waal gesurveilleerd met "Schnellboten". Verschillende daarvan waren door geall. vliegers beschoten. Er lagen daar ook enkele vrachtschepen welke uit R'dem kwamen en waarvan de schippers toestemming hadden gekregen van de Duitschers om 's avonds om 5 uur over te varen naar Brakel, om aldaar inkopen te doen. Zij maakten hiervan denkbaar gebruik en deden zulks in verschillende groepjes. Daardoor waren zij instaat enkelingen mede over te nemen, die daarom meermalen verzochten, doch die dan niet meer mee terug keerden, zulks viel echter niet op. Onze reiziger heeft zich ook op deze wijze over de Waal begeven, doch moest daarvoor zijn fiets achter laten, terwijl hij tevens door verwisseling van kleding zich het aanzicht verschafte, gelijkend op dat der schippers. Overtocht slaagde daardoor goed en ontweek hij Brakel, waar veel Duitschers van het Rode Kruis gelegerd waren, door binnendoor langs allerlei padjes naar Poederoyen te wandelen in welks omgeving hij onderdak vond.

's Middags 6-10 vertrok hij via Aalst naar Kerkwijk en van daaruit door naar Delwijnen. Op deze route ontmoette hij zeer weinig Duitse militairen, terwijl ook speciale versterkingen daar in het geheel niet aanwezig waren. Hij deed er navraag hoe zijn reis het beste te kunnen vervolgen, doch kon daar niet direct een goede richting bepalen. 9 October is hij toen vertrokken om ongeveer 4 uur naar Well, alwaar een veer was naar Bokhoven. Daar mochten de boeren nog gebruik van maken, d aan de overzijde de Maas hun vee hadden staan. Zonder eenige aanhouding

geukte ook deze overtocht en wandelde hij richting Engelen om zoodoende in de buurt van den Bosch te komen. Onderweg adviseerde men echter richting Vlijmen te nemen en van daaruit binnendoor naar Helvoirt te gaan. Even buiten Vlijmen werd in een hooimijt de nacht doorgebracht, terwijl de volgende dag Helvoirt werd bereikt, waar gegeten werd en toen door naar Esch. Spoedig bleef al dat in Esch zeer veel Duitschers waren ingekwartiert, zoodat het geraden was dit plaatsje te ontwijken. Ter nadere orientatie ging hij terug naar Helvoirt en bleef daar overnachten.

Wijl geen route meer aangegeven kon worden, ging hij richting Tilburg, denkende aan de adressen welke hem voor daar verschaft waren. Circa 12 uur kwam hij te Tilburg in Huize Nazareth aan en bleef daar enkele dagen, daar werden hem enkel kleeren verschaft, ter verwisseling van zijn schippersdracht. Ging de volgende dag naar Ger.v.Swieterenstraat en knoopte nog een contact aan met een zekere Dijkhuizen in de Daendelsstraat 33c. Met deze ging hij 17 October in gezelschap nog van een buurman aardappelen halen in Genderen. Bij terugkeer daarvan werden zij op een brug aangehouden voor persoonsbewijscontrole. Hij overreikte het zijne eerst en informeerde de controleerende Duitser, wat hij uit den Haag kwam doen; een der Tilburgenaars welke toen hun P.B. ook overhandigden, zeide, dat 't den Haag was ten Zuiden liggende van Tilburg. Er werd geen navraag gedaan verder en kreeg ieder zijn P.B. terug en konden zij doorgaan. Hij trachtte in Tilburg contact te krijgen met de ondergrondse werkers en informeerde nog naar mogelijkheden verder door te kunnen komen. Probeerde zulks nog bij Goirle totdat op 28 October Tilburg door geall. legers werd bevrijd. Had toezegging gekregen van een der O.D. menschen om mee te rijden naar Eindhoven, doch wijl de auto niet gebruiksbaar was, moest daarvan worden afgezien.

Hij is toen naar Oirschot gaan lopen en werd daar door Blauwe Brigade aangehouden en meegenomen naar commandant. Hij legde daar een verklaring van zijn tocht af, doch men hield hem vast en moest hij aardappelen schillen. Zondag werd hij ondervraagd door commandant marechaussee, welke beloofde spoedig te zullen informeren. Met hem is hij toen ook naar Eindhoven gereden, en werd hij daar aangekomen in contact gebracht met Ir.Tromp, welke hem voorlopig ondervroeg en in orde bevond.

L-11-44 heeft B.Reitsma zich gemeld Fazantlaan 15 bij Kap.Bakker. Hij werd ontvangen door den Sergeant Rensink en heer le Jeune, waaraan mededeeling gedaan werd dat hij vanuit den Haag door de linies naar Eindhoven was gekomen. Een verder testen van hem werd niet nodig geoordeeld, nadat hun bekend werd, dat overgebrachte stukken betrouwbaar waren bevonden en ook wachtwoord en verdere gegevens voor zoover als direct na te gaan, accoord waren.

Wijl hij voorlopig in Eindhoven zou blijven, bracht ik hem met het Rode Kruis in contact en wel met Dr.Ebeling Koning ter verkrijging van een voorlopige werkring. Hij was werkzaam geweest in Prov.Ziekenhuis te Santpoort, alsmede in Gem.Ziekenhuis te den Haag als verpleger en werd hem daarop toegevoegd dat zoo spoedig mogelijk een oproep zou worden gezonden voor tewerk stelling. Zijn voorlopig adres te Eindhoven is Weteringstraat 33, waar hij onderdak bekomen heeft.

Najaar 1944.

Verstlag voor Miki
van een
"line-drosser."

Beste Miki,

16-12-44

Zou het volgende rapport voor vandaag:

1. Hebben een eigen contact SD opgewischt, dat bericht: Er is verraad in eigen boeren, wie, dat hoor ik misschien Maandag. Verschillende onderduik-adressen van CB en zijn misschien reeds bekend zijn. Geraden wordt opnieuw te verdwijnen naar geheel nieuwe adressen. Dole om de Rotterdammers wordt gewerkt doch daar kan ik nog niets van beloven.

Dole mijn vrouw en Nellie zijn gepaliet en opgesloten; zij worden echter, evenals hientje als "harmlos" beschouwd, zodat het wel los kan lopen. Dit alles, wanneer onze bron inderdaad zoo goed blijkt te zijn als we hopen.

Voorlopig blijf ik nog even van de straat, maar zovels U ziet rittur we niet stil. Het eigenlijke bureau heb ik maar een paar dagen met vacantie gestuurd; ik werk alleen met de allerbesten verder.

W. G. -
Marja.

ook dat nog.

Miki moest zeer vele en zeer verschillende spanningen opvangen en wegnemen, zodat de GDN goed bleef functioneren.

Daarom moest er een duidelijke organisatie en een doortastende leiding zijn, die vanuit het **C**entraal **B**ureau opereerde.

Willy II

Centraal Bureau 28-12-1944

Aan Walter III, Louis I, Willy II,

Ik breng U hartelijke dank voor Uw zorgen en moeite voor onze gearresteerde mensen.

Ik roep U echter voor het laatst allen tot de orde.

Ik ontvang brieven met als begin: Ik elsch.... Dit bevat me heelmaal niet. U eischt niets! U dient ervan overtuigd te zijn, dat ik alles doe om de berichten snel en efficiënt te transporteren. Dit is altijd mijn eerste zorg geweest en ik duld geen critiek hierop. Wie de gang van zaken niet bevalt kan gaan. Bedenk echter, dat wij in Uw oogen misschien slechte verbindingen hebben, maar bedenk ook, dat er geen enkele illegale groep is, die ze beter heeft.

Ik zal verder kort zijn: er wordt onderling geïntrigeerd en Louis I en Willy II bemoeien zich met het verloop van de route. Dit gaat hen niet aan. Blijf ieder op Uw eigen terrein dan bent U voor G.D.N. onschatbaar. Ga niet op andermans terrein, dan bent U voor mij waardeloos.

Met ingang van heden dient aan de volgende punten de meest zorgvuldige aandacht besteed te worden:

1. Louis bemoeit zich alleen met zijn frontspionage. Zender in Rotterdam en den Haag aanwezig, tenzij Rotterdam is uitgepeild!
2. Op adres 213, Rotterdam wensch ik geen enkel G.D.N. stuk meer te zien. Dit adres had reeds lang verlaten moeten zijn.
3. Berichten van Louis gaan ingaande heden regelrecht naar Walter III naar nader overeen te komen adres. Snelheid is zeer terecht een eerste vereischte, dus geen omwegen.
4. Willy II heeft met berichten, uitvoering of transport niets maar dan ook niets te maken.
5. Walter III regelt dus route en verzorging van berichten.

Tracht dus niet boven maar naast elkaar te staan. Bedenk, dat interne ongeregelheden juist nu ons ernstig verzwakken. Daaraan ging en gaat het verzetsfront o.a. ten gronde. Niemand eischt dus ijkcoeriers, U verzoekt hier vriendelijk om.

Van ieder van Uw drieën waardeer ik de capaciteiten en prestaties zeer. Ik mis echter een vriendschappelijke samenwerking en zie een verkeerde mentaliteit hier en daar. Dit was het en is het wat ik koste wat kost de kop zal blijven indrukken.

Groetend in deze "struggle for life"

M I K I

Miki

M46/41

Aan MIKI.

Den Haag, 2 Januari 1945

Beste MIKI,

Van het gevangenisfront weinig nieuws; onze vriend Sally heeft vandaag een lang onderhoud gehad met Frank en Mumm, waarbij Frank wederom toegezegd heeft mijn drie vrouwen te zullen verhooren en daarna vrijlaten en waarbij hij weer op zijn achterste beenen stond ten aanzien van Ellis.

Mumm, die een achterdochtig mensch is, gelooft niet dat wij de gravin van Limburg Stirum zomaar hier zullen afleveren en hij weet zelfs niet zeker of ze wel zal willen en niet liever in Brussel blijft. De vraag is nu, of aan haar gevraagd kan worden of ze graag naar haar zuster in den Haag zou gaan en daar blijven, dan wel of ze liever in Brussel blijft en men zou daar graag een door haar zelf geschreven antwoord op willen zien. Mumm moet dus niet genoemd worden. Zij mag wel weten dat die vriendelijkheid onzerzijds gebeurt in verband met onderhandelingen in Nederland over vrijlating van gevangenen. Is het mogelijk om een briefje van haar naar hier te krijgen? en zoo neen, wat kunnen we dan doen om Mumm te bewijzen dat het een serieuze zaak is? Volgens mijn inlichting- en bron, die me steeds beter gaat bevallen en waaruit ik nog heel goede gegevens denk te putten, zou Mumm onder den indruk van een dergelijk bewijs zich zeker voor onze jongens gaan inspannen.

Overigens hebben de heeren vandaag uitdrukkelijk toegezegd, dat er voorloopig geen spreke van is, dat er doodgeschoten wordt. Men heeft dus blijkbaar wel ooren naar een ruiltje, dan wel is de invloed van Uw hooge man aan den gang.

Tenslotte zou ik -in verband met de teekeningen van de rockets - graag weten of U in Amsterdam op het spoor kunt komen van een constructie-bureau Warsich of Wartsick. Zoo ja, geeft U mij dan even de juiste naam en adres. Die Ir. Koopman is namelijk weereens gearresteerd thans met een levensmiddelen-transport en we willen nu pogen regelrecht contact te krijgen met dat bureau, waar de spullen vandaan moeten komen.

Zoals ik Melle reeds schreef, wacht ik op de nieuwe zending; ik ben nog wel niet ingericht, maar zal het spul toch wel klaar krijgen.

Vriendelijke groeten,
t. a. v.

Zoals U van Melle wel gehoord hebt, deugt de naam Marja niet en dus heet ik voorloopig maar weer Pieter.

Den Haag, 12 Februari 1945.

Ha, die MIKI!!

Vandaag heb ik veel te vertellen, goede en minder gunstige zaken en ik zal maar meteen beginnen:

GEVANGENEN.

Gisteren heb ik een splinternieuw contact gekregen met een vent, die als kind aan huis is bij de kliek Frank-Wensky-Schreieder, die daar dagelijks binnenloopt en die ook deelneemt aan de "gezellige" feesten bij de families Verboon en Otto Haase te Leidschendam. Het is een Nederlander, die veel geld aan het moffengebroid verdient en die zich nu reeds geruimen tijd probeert schoon te wasschen door zijn inderdaad goede relaties met de heeren te gebruiken voor het uit de gevangenis halen van menschen.

Vandaag is hij er direct op afgegaan en uit zijn verhaal blijkt mij, dat hij inderdaad goed op de hoogte is. Eindelijk misschien een contact, dat ons een stapje verder kan brengen.

Volgens hem zou men Lientje nog vast houden, omdat zij inderdaad belastende Aussagen gedaan zou hebben. Dit moet dan op den allereersten morgen gebeurd zijn, want van een inmiddels losgelaten dame, die bij Lien in de buurt gezeten heeft heb ik gehoord, dat zij in de gevangenis maar één keer zeer oppervlakkig verhoord is en wel op den dag dat mijn vrouw is vrijgelaten (17 Januari). Lien zal echter binnen niet al te langen tijd wel losgelaten worden.

Gees is inmiddels vrijgelaten en wel Zaterdag j.l.. Vermoedelijk heb je al uitvoerig verslag uit Rotterdam, maar voor de zekerheid schrijf ik je nog even wat ik weet. Zij heeft het vrij goed gehad en is behoorlijk behandeld. Ze vertelde, dat ze twee keer Willy had mogen zien, die wel 20 jaar ouder is geworden, maar overigens nog high spirits is en vol goede hoop. Hij heeft direct verteld dat hij officier is en wordt goed behandeld en niet gemarteld. Walther heeft het slechter gehad; hij moet bij een verhoor in Rotterdam gepoogd hebben te ontvluchten en daarna tot bloedens toe geranseld zijn. Van Sim en Leen Ruytenberg was haar niets bekend, ~~XXXX~~ evenmin als van Ellis, die ze één keer gezien had en die er wel mager maar toch opgewekt uitzag. Ze is nu een paar dagen naar Rotterdam om bij te komen en de familie te bezoeken, maar dan komt ze weer gauw naar den Haag en wil mij spreken, omdat ze zoo gauw als het kan weer aan het werk wil. Goed soort, dat meisje!!

Over onze jongens zou Frank zich volgens mijn zegsman nogal duister hebben uitgelaten en hij gaf maar heel weinig kans op redding van hun hoofden. Nu is het mogelijk dat hij het eerst zoo zwaar mogelijk voorstelt om zijn eventueel succes later zoo groot mogelijk te doen schijnen, maar dat kan mij niets schelen als we de zaak maar ten goede weten te keeren.

Mijn vriend van Balkom stond er het beste op; men schijnt heelemaal niet in de gaten te hebben wie men te pakken heeft en voornam zag hij de zaak niet zoo duister in.

Volgens hem vroeg Frank hem wel honderd keer naar Pieter, want daarin zoekt Frank blijkbaar nog altijd de hoofdman van de heele zaak. Ik ben hiermee natuurlijk zeer vereerd, al vind ik het heelemaal niet leuk. Aan den anderen kant is het wel mooi, dat ze toch blijkbaar een totaal verkeerd spoor volgen; ik zal ze maar in dien waan laten.

Over Heins deed Frank weer niet bar enthousiast; hij stelt hem nog altijd voor als een deserteur, die ze wel willen hebben, maar die toch weer niet belangrijk genoeg is om daarvoor al onze knapen te redden.

Woensdag heb ik weer een bespreking met mijn contactman. Misschien weten we dan meer. In ieder geval zie je wel, dat het een goed contact is, dat behoorlijk bij de heeren is ingevoerd. We gaan dus onverdroten verder!!

PB-s UIT BEVRIJD GEBIED.

Er is een vreeselijk tekort aan blanco Pb's. Zouden we niet eens een zending (met zegeltjes) uit bevrijd gebied kunnen krijgen? Dat zou ook daarom mooi zijn, omdat men dan geen controle kan plegen in de bevolking registers.

Verder de hartelijke groeten. De rocket-meldingen voeg ik morgenvroeg nog even aan deze brief toe,

Aan MIKI.

23 December 1944 M46/37

Waarde MIKI,

Ik ben zoojuist de volgende zaken teweten gekomen, die naar mijn meening de moeite waard zijn.

SITUATIE DEN HAAG INZAKE ARRESTATIES.

Mijn zaak in den Haag is in handen van commissaris Frank, die het erg hoog opneemt en met wien niet te praten is. Er schijnt verwarring te zijn bij de SD, want men zoekt ook naar de Groep Albrecht of Albert en naar van Wijk van de groep Spijker. Men denkt nu dat al die groepen eigenlijk GDN waren en dat ik van Wijk ben en de leider van het zaakje.

Vervolgens is er een "Erkennungskommando" of iets, dat zoo ongeveer heet in den Haag uit Berlijn, welk kommando zich op de fotozaken geworpen heeft en volgens de verhalen alles naar Berlijn heeft gestuurd ter onderzoek. Ik betwijfel of men fatsoendelijk genoeg is om alles weer netjes terug te sturen als men ontdekt heeft, dat het het meest onschuldige foto-archief is dat men zich denken kan.

Verder nieuws van mijn arme vrouwen is er niet, dus is het wachten op den man uit Hamburg.

TEEKENINGEN ROCKETS.

Door het erbij betrekken van een tweede man, die er veel mee te maken schijnt te hebben, is men er reeds in geslaagd alle gegevens en de complete werktekeningen in Amsterdam te verzamelen van de besturingsorganen en de gyroscope van de rockets.

Behalve via den hieronder te beschrijven menschenhandel willen de twee betrokken technici met de teekeningen naar Eindhoven gewerkt worden en na aankomst aldaar en na aflevering van de gegevens aan hun familie ieder f 3000 uitgekeerd zien, terwijl zij voor het losmaken ervan ieder nog f 2000 direct noodig meenen te hebben.

Het beste zou misschien zijn, dat U zelf in Amsterdam in direct contact met de betrokkenen kwam, de zaak bekeek en een beslis-sing nam. Wanneer de onderstaande menschenhandel kan doorgaan, dan zou ik U dat contact kunnen bezorgen.

DE MENSCHENHANDEL.

Ik vertelde U reeds, dat in Brussel Gravin van Limburg Stirum woont met een kind en dat deze vrouw een liefdesrelatie onderhoudt, niet met Mundt uit den Haag, doch met Mumm, die een hooge functie bij de SD in Zwolle schijnt te bekleden.

Wanneer deze gravin naar Nederlandsch bezet gebied kan worden gebracht, dan wil Mumm de heele zaak stopzetten tegen de GDN. (men begon met alleen de vrouwen, maar ik heb de Rotterdamers er tevens direct in betrokken, ook al om het voor Eindhoven interessanter te maken). Die gravin doet geen SD-werk, doch pleegt alleen liefde met meneer Mumm.

Aangezien die rocket-relatie dezelfde is als die met den heer Mumm, wil men die zaken gekoppeld zien.

Wilt U dus vragen of men vier mannen en vijf vrouwen plus ca f 10.000 wil omruilen met één gravin plus het verkrijgen van de gegevens van de rockets? Het lijkt mij wel de moeite waard!

Gaarne spoedig wat hoerend verblijf ik, na beste groeten.
t. a. v.

"Menschen-handel"

Met als resultaat, dat van een aantal ter dood veroordeelde GDN-menschen het leven werd gered.

Echter, na land onderhandelen.

Maar... wat was dat een Zenuwentijd!!!

GIET TROTS EN FIERHEID IN HET HART
VAN WIE UW STEMME HOORT!

DISPEREERT NIET

Den Haag 11. 2. 1945.

Beste Wim,

Het is al een tyd geleidendat ik je sprak.
Ik ben nu een eind opgeschoten enwilde ik je
hierover spreken.

Momenteel heb ik de beschikking gekregen over
behoorlyke voorraden peulvuchten, tarwe, etc.
and last not least de piepers.

Voordat ik echter deze zaken doorgeef wilde
ik de volgende punten afhandelen.

1) Joop heb ik nu aan my getrokken en werken
we nu samen Met Kas is nu volledig afgedaard
en garrandeer ik je dat in geen enkel ver-
meer met hem gestaan wordt, zeer zeker niet
in G. D. N. verband.

2) Financiële kwestie.

A/ Op welke basis werk ik eigenlykdaar ik
op dezen voet doorgaand de eindjes niet aan elkaar kan krygen.

B/ Van bureau den Haag moet ik nog 150 gld
krygen en van de affaire Kas 107,56+700gld.= 807,56.gld.

3) Is B.G. generator nog noodig?

4) Wordt de roode driehoek ook op particuliere wagens gebruikt?

Je kunt van me één exemplaar krygen. Zozyn schitterend nagemaakt.

5) Weet je ook of een brief gericht aan de associatie voor practykeexamens
of iets dergelyks, die door Arie v'lt Hooff voor my werd meegenomen
inderdaad gepost is? Dit is particulier.

Nog enkele woorden over de vroegere lieden van het Bureau Is by de liquidati
Leiden, Oegstgeest, Leidschendam, Alphen, Bodegraven inbegrepen?

Zynde vroegere medewerkers van het bureau ook geliquideerd? Zoo ja dan is
het m.i. niet meer dan normaal dat hier van op de hoogte gesteld worden.

Ze weten nu heelemaal niets en komen ze steeds by my. Au fond hadden deze
mensen niet met Kas te maken en wisten ze nauwelyks van zyn bestaan af

Laten we deze punten even afwerken want ik hou er niet van iets onafgewerkt
te laten liggen. A.s. Woensdag ben ik in Adam en wilde je graag hierover

spreeken. Laten we afspreken datje een boodschap achterlaat voor 12 uur by

Gorki waar we jedsmiddags kunnen treffen.

So long.

Liel

Honger Winter 1944-1945.

Ondanks de barre tijden
was en bleef de taak van
de GON nog steeds:

1. inlichtingen verzamelen
en doorgeven.
2. de veiligheid van de
mannen en vrouwen in
de GON overeind houden.
3. de grote voedsel-problemen
oplossen

Dus de organisatie "oppotten"
houden, ondanks
infiltratie - Risico's
in eigen geleederen!

30 Januari 1945.

Zeer geachte Miki,

Indertijd hebt U mij gevraagd, U, indien er
van onze zijde plannen werden gemaakt om een overval op
de Weteringschans te doen plaatsvinden, daarvan van te
voren op de hoogte te stellen, daar U dan nog eenige voor
ons belangrijke inlichtingen zoudt kunnen geven.

Melle heeft eenigen tijd geleden met Freek
over de Weteringschans gesproken en wij hebben toen o.a.
de plattegrond ontvangen.

Nu Melle plotseling verdwenen is, vraagt
Freek of het mogelijk is dat hij U of Uw adjudant over
deze kwestie kan spreken. Ik meen dat U zelf liever niet
aan den volke vertoond wordt, maar misschien is een plaats-
vervanger van U van een en ander op de hoogte.

Mede in verband met kortgeleden pl. gehad heb-
bende arrestaties is de zaak thans zeer urgent geworden.
Gaarne zal ik dus van U horen hoe of wat.

Met vriendelijken groet,

JOKIE

Iedere actie
-ook deze-

←
moest zorgvuldig
worden besproken,
doordacht, nog
eens besproken
en dan
"ja of nee"
worden
uitgevoerd.

Centraal Bureau 25-2-1945

Aan de staf, Chefs van de Routes, en Bureauhouders G.D.N., alsmede aan de Staf en de Bureaux in Duitsland van G.D.N.

Als Chef G.D.N. in bezet gebied bepaal ik het volgende:

Met ingang van 15 Maart a.s. verzoek ik een ieder de werkzaamheden te staken en voor dien tijd nog loopende zaken betreffende G.D.N. te regelen en af te sluiten.

Motieven van opheffing zijn o.a. de welhaast onoverkomeelijke moeilijkheden op economisch en transportgebied en het indringen van provocateurs. Ik acht het daarom niet langer verantwoord de werkzaamheden voort te zetten om hiermede tevens de vertrouwde en goede medewerkers te beschermen tegen arrestatie. Ik betreur deze gang van zaken van ganscher harte en kan de onbetrouwbare elementen voorloopig nog slechts wijzen op hun morele schuld. Voor de goede en trouwe medewerkers, die mij immer steunden een laatste hartelijke groet van

M K K I

"Sic transit Gloria"

Deze beslissing was een zéér moeilijke. In verband met de situatie echter een onvermydelijke. En tactisch gezien was het geen slecht besluit.

18-3-1945

AAN ALLE GEWESTELIJKE EN STEDELIJKE COMMANDANTEN DER N.B.S.

De groep G.D.N. is wegens verschillende omstandigheden opgeheven. Gebruik van de naam G.D.N. kan in de toekomst dan ook slechts op provocatie duiden, ook indien deze naam door aan U bekende medewerkers der voormalige G.D.N. wordt gebruikt. U dient hieruit alle noodige consequenties te trekken. Dit op mijn uitdrukkelijk bevel.

w.g.

C.N.B.S.

Beste Reinaert,

1/ Io Vivat!!!! De set St. Muria had prompt contact gisteren en vandaag. Morgen (Dinsdag) werkt ze nogmaals, en dan verhuist de gehele zaak naar Berend. Operator is goed volgens Pieter, die hem weer geheel opleidt, en hem ook security en techniek bijbrengt. De set heet St. MURIA.

We hebben dus nu HALEWYN ..... JOKIE ..... E.L. DEHOVEN
FRANCONIA..... WOUTER ..... LONDEN
MURIA ..... BEREND..... LONDEN

Vol goede moed begonnen nu aan de volgende set. Zal operator Fl 150 toezeggen evenals Syl, en laat Berend dit uitbetalen Stel jij Sim even op de hoogte.

2/ De Gastheer vertelde me dat de voedselvoorraad een somma van fl 160 p-p. kostte. Ik betaalde derhalve fl. 330. Zou je mee kunnen geven.

Thats all for tonight

Sytze

De GDN had gelukkig eigen geheime zenders.

Ontwerp betreffende de te plaatsen zenders.

Hoofd-Zender. Hengelo.

Plaatselijke Zenders.

Groningen.	Nol. (Herkenningwoord.)	
Zwolle	Tom.	''
Apeldoorn	Lard.	''
Nijmegen	Jan.	''
Venlo.	Nic.	''
I. Maastricht.	Max.	''
II. Eindhoven.	Zip.	''
Utrecht.	Ben.	''

Code.

A	B	C	D	E	!	.	.	.	.	.
F	G	H	I	J	.	.	.	.	.	.
K	L	M	N	O	.	.	.	.	.	.
P	Q	R	S	T	.	.	.	.	.	.
U	V	W	X	Z	.	.	.	.	.	.

Manier en tijd van Zenden.

Elke zender geeft gedurende vijf minuten, te beginnen met de aangegeven tijd het Herkenningwoord op volgende manier.

b.v. Groningen seint gedurende vijf minuten, Nol stop Nol stop Nol stop Nol e We rekenen met normale Hollandse tijd, zoals die op dat moment is, en zolang de radio-centrale werkt houden we deze tijd aan.

Dus Groningen No II seint op x.00 uur. Tot x.05 uur geeft hij het herkenningwoord en begint dan met de berichten te seinen. Als dit af hij driemaal nol stop, en kan dan de verbinding verbreken.

17 Februari. 45

De berichten moeten kort maar krachtig wezen en als 10 minuten duren, zodat er op zijn hoogst een kwartier

Tijden.	II zendt om	6.15	en om	15.15
	III	7.15	''	16.15
	IV	8.15	''	17.15
	V	9.15	''	18.15
	VI	10.15	''	19.15
	VII	11.15	''	20.15
	VIII	12.15	''	21.15
	IX	13.15	''	22.15

Operatie voor MIKI en materiaal voor KEES en my op pinpoint blad 19 oost Alkmaar 63.3 - 22.3 herhaald 63.3 - 22.3 . Verzoek U te seinen type vliegtuig en tyd van aankomst. Lampen op veld als in November geregeld nu met letter MMM. Avond voor operatie in RadiOranje . Praesidium Libertatis. Avond van operatie . De LEIDSE Universiteit. Sein goedkeuring spoedig.

De hoofdzender heeft dus elk half over het hele binnen.

Deze moeten 5 minuten voor elk uur omgezet zijn en doorgezonden worden, zodat 10 minuten over elk uur de b zijn en kwart over elk uur de nieuwe berichten weer ontva. Aan het eind van elke zin wordt stop geseind, dit niet in code.

Einde.

Hoofdzender.

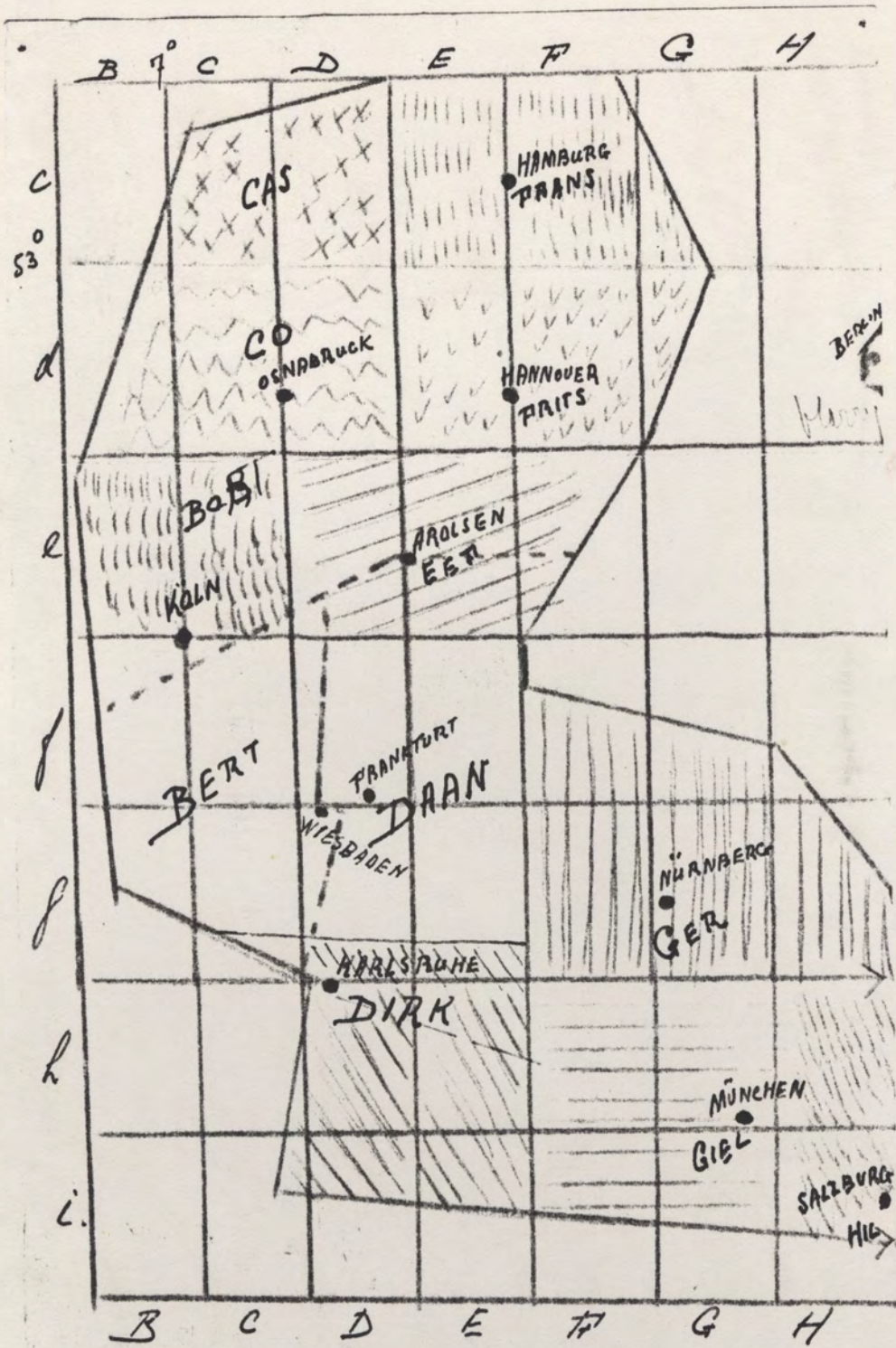
Deze moet snel en accuraat werken, en de bezetting moet tamelijk groot wezen. Als het eenigszins kan moet hij tussen de middag verplaatst worden en als het kan 's-morgens en 's-middags ook nog een keer.

Bezetting: twee marconisten. één zend-en één ontvang marconist. drie liefst gewapende personen, waarvan er twee de code kunnen ontcijferen en om zetten in de zend-code en waarvan één de wacht kan houden, en bij verraad tijdig alarm slaan zodat de zender vernietigd kan worden en de betreffende personen weg kunnen komen.

In de plaats waar de hoofdzender zit moeten verschillende adressen bekend zijn waar heen gevlucht kan worden en waar zondig de zender heen vervoerd kan worden. Dus er moet keuze, wat plaatsen betreft, plenty zijn.

Plaatselijke Zenders.

Bezetting één zendmarconist en een man die de code kent en opgeeft wat geseind moet worden. Om elke plaatselijke zender moet een kleine groep vertree trouwde mensen zitten die de berichten via koerders, telefoon of anderszels, zelf door de chef van de zender, te bepalen manier, die volkomen van de toestand afhangt en waar dus van te voren alle mogelijkheden van overwogen moeten worden, doorgeven aan de chef die de marconist laat seinen.

1-1-45

DAAN

NAJAAR 1944.

Aan Miki
Chef G.D.N.

Uw operaties in Duitschland zeer belangwekkend. stop.
 Wij zullen U alle steun geven. stop. einde.

w.g. Chef Intelligence Service
LONDON

Aan Miki

Chef G.D.N.

Ten zeerste dank voor Uw werk laatste maanden. stop.
Ik stel het zeer op prijs met U zeer nauw samen te werken, stop.
Uw geheim rapport zeer interessant. stop.
Komen na besprekingen met verschillende instanties uitvoerig hierop terug. stop.
Ik wensch U good luck en succes bij uw werk, dat door mij en Nederlandsche regering zeer gewaardeerd wordt. stop. einde.

w.g. Intell. Service.

London

November 1944.

Ondanks verraad in eigen boezem,
ondanks infiltratie-pogingen van provocateurs
ging het werk door, moest het werk wel doorgaan.
Want de oorlog was nog niet gewonnen.

Miki "verdween", Reinaert verscheen!

G.D.N.

na 15 Maart 1945

groep REINAERT

Centraal Bureau, gevestigd Frans van Mierisstraat 59^b, Amsterdam Z.

tel. 29433

Willem Schoemaker, M I K I, RE I N A E R T, chef

Frank Daamen, Melle, Sytze, Hylke, sous-chef

Mevr. S.J. van der Hage-Piccardt, secretaresse, financiën, kwartiergeefster
codiste

Hans Hilterman, Rob, telegrammen, codist, vervalschingsdienst

Mejuffrouw A. Bartels, Anneke, codiste, hoofdkoerierster

Stafmedewerkers:

Nol, Dibbets.....Chef v.d. Noord-route

Melle, Frank Daamen ..... " " Midden-route

Walter I, Fred Beukers

Walter II, Bob Welcker# ..... " " West-route

Walter III, ?

Zip, Floris v. Zinnicq Berghmann ..... " " Zuid-route

Zip, Paul Schoemaker

Willy, A. Ruitenbergh..... Beveiligingsdienst

Kees, C. Meurer ..... "

Louis, L.B. Schotel ..... Frontspionnage

Riche, Ch. Voorend ..... "

Jan van Deventer, ? ..... "

Vogel, E. Nieuwenhuis ..... Dienst in Duitschland

Antoine, Dr. A.F.H. Hijmans ..... "

Luit, Ir. J. Wuitte ..... "

Tiny, Mej. G. Lunshof ..... "

Elke dag was er een aantal situaties,
die door het CB (centraal bureau) moesten
worden verwerkt.
Heel vaak moest er onmiddellijk handelend
worden opgetreden.

29 Maart 1945

M.

In opdracht van Antoine deel ik u
mede, dat hij gisteren morgen om 10 uur, op
weg naar Amsterdam, tussen Halfweg en Sloterdijk
door Duitsers werd aangehouden die fietsen vorderden.
Omdat er iets met zijn papieren niet in orde was,
werd hij gearresteerd. Het gelukte hem echter
te ontvluchten. De Duitsers schoten hem achterna,
en hij werd getroffen in het linker dijbeen. Hij
wist zich toch in veiligheid te brengen, en ligt nu
in de Spinozaskliniek. Er is geen enkel papier
of andere aanwijzing ontrent zijn persoon
in de handen der Duitsers, zodat hij verder geen
gevaar loopt. De kogel heeft het bot niet geraakt.

.....en
binnen
korte
tijd
was
Antoine
weer
actief.

Den Haag, 21 April 1945.

Beste REINAERT,

In de eerste plaats het heuglijk nieuws, dat onze Lientje eindelijk is losgelaten en wel op Woensdag j.l.; zij stond Donderdag ineens voor mijn neus. Ze heeft het gevang geestelijk opvallend goed doorstaan, doch is lichamelijk in een erbarmelijke conditie en weegt nog zoiets van 40 kilo..... Het zal een heel werk zijn om haar in deze royale periode weer op krachten te krijgen, doch we zullen daaraan moeite noch kosten sparen.

Ze werd losgelaten door de Sachbearbeiter Krämer, die daar gezellig zat met Willy. Lientje probeerde eerst net te doen of ze Willy niet kende, maar deze zei, dat dat niet nodig was, want dat ze het toch eens waren. Er werd zonder schroom over GDN en Miki gepraat, alsof dat de beste vrienden waren, die de SD kende.

De laatste dagen heeft Lientje met Ellis gezeten, (die haar naam overigens op z'n Engels als "Alice" blijkt te schrijven en die thuis eigenlijk Aafje heet) en ook deze hield zich heel goed. Zij had de laatste weken pakjes gekregen, wat hard nodig is, want anders verhongeren ze.

Lientje was voor het laatst verhoord op 17 Januari, den dag dat de andere twee vrouwen losgelaten zijn. Zij zou den dag daarna weer verhoord worden om alles op schrift te zetten, want daar was het te donker voor geworden en dan zou ze ook los gelaten worden; de vent Krämer is echter in geen drie maanden teruggekomen.

Verder mijn dank voor de eerste geldzending van f 2000, die ik in goede orde via van Hooff ontving met het prettige bericht, dat dezer dagen nog f 3000 komt en volgende maand weer f 5000. Goed zoo, dan schieten we tenminste wat op en kan ik pogen nog iets te kopen, zij het dan ook tegen het tienvoudige van den normalen prijs.

Van Hooff vertelde mij verder, dat hij volgende week weer naar Amsterdam gaat, o.a. om de legitimaties te halen. Wacht daar nu s.v.p. niet mee tot ons contact verbroken is, want dan hebben zij alleen zin om achteraf aan de muur te hangen. En dan te bedenken hoeveel deuren voor ons open gegaan waren en hoeveel inlichtingen ons vanzelf hadden bereikt, wanneer wij die dingen tijdig gehad hadden. Ik heb er toch wel een tiental nodig voor onze beste mensen.

Tenslotte hoorde ik van van Hooff, dat er inderdaad nog een tweede Bureau den Haag bestaat, hoewel wij afspraken, dat dat er niet zou komen. Waarom hoor ik zoiets nu niet regelrecht en moet ik dat door een toeval ontdekken? En als die jongens nuttig werk doen, waarom doen ze dat dan voor Berend en niet voor Mij? Straks is het contact met Rotterdam zoek en dan zitten ze te kijken. Enfin, dat moeten jullie zelf weten, maar laat ze onder een eigen nummer en niet onder mijn W 301 werken, want dan krijg ik op een goeden dag op mijn kop door hun fouten of omgekeerd.

Verder geen daverend nieuws, al is de vrijlating van Lientje alleen al een feest waard. Beste groeten,

tt

Jaap.

Mensenhandel. (nog steeds)

Ondanks veel en grote spanningen moest door iedereen de zelfbeheersing en het geduld worden bewaard.

Maandenlang !!!!

G.D.N. bl IV

86 a

24-3-45 van miki aan hoofd B.I. totaal van gdn 7 personen gevangen genomen stop heb contact met kraemer van sd rep sd kraemer aan siena bekend rust kraemer gi g in op voorstel deze 7 personen uit te wisselen langs officieele duitse weg tegen 5 gevangen sd mannen in bevrijd gebied stop

87 a

zal ook elkerbout en vermeulen in onderhandelingen betrekken stop verzoeken ook indien niet accoord met dit voorstel toch namen van gevangen sders op te gevan om onderhandelingen te rekken rust anders volgt fusillage van onze mannen einde

23-4- ik rekte onderhandelingen van deze terdoodveroordeelden nu ruim drie maanden doch dit thans niet meer mogelijk indien gevraagde gegevens in twee nul twee a niet verschaft kunnen worden.einde

Ik merk op, dat deze namen inderdaad wat lang onderweg zijn geweest en dat men beweert, dat iemand een week lang met deze namen in zijn zak heeft geloopt.

Ik constateer, dat Krämer in onze zaken correct handelde.

Verder tot alle inlichtingen bereid,

Vr. gr.

MIKI

G.D.N.-

Groep VR.-

25 April 1945.

Aan den Heer Reinaert,

Ten vervolge op het voorgestelde telegram van 24 dezer kan ik U mededeelen, dat ik hedenmiddag het bericht ontving, dat Seyss-Inquart zich met het daarin gedane voorstel accoord verklaard heeft.

Spoed is in deze zaak zeer dringend gewenscht.

Hoogachtend,

Vogel

(Vogel)

Het einde,
de overwinning
komt in zicht.

Eindelijk

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW EN VISSCHERIJ
RIJKSBUREAU VOOR DE VOEDSELVOORZIENING IN OORLOGSTIJD

Afdeeling:

'S-GRAVENHAGE, 25-4-45 194

Telefoon *

No.:

interl. letters W W W

MU6/66

Bericht
Vervolg op schrijven van:

Gelieve bij beantwoording dagtekening,
afdeeling en nummer aan te halen

Betreffende:

Bijlagen:

BESTE MIKI,

HEB BIJ MIJ
EEN SOORT CAPOTULATIE VOORSTEL VAN
SS GENERAAL DR. SCHÖNGARTN.

SPOED GEWENSCHT!

BEN VAN 2-4 IN Lido.

DAARNA OM 5 UUR ROKIN.

Arnie J. #

SIGNALEMENTENBLAD

De onderstaande gegevens worden verstrekt teneinde in breder kring van waarschuwing te dienen. Zij zijn uiteraard geenszins volledig.

Aanvullingen, welke kunnen worden verstrekt, zullen in een volgend nummer worden opgenomen. Slechts deugdelijk materiaal is dienstbaar; bij voorkeur met foto.

Algemeene waarschuwing.

Meerdere der hieronder genoemden verrichten hun misdadig werk niet uit vrije wil. Zij zijn daardoor vaak nog moeilijker te onderkennen.

Het komt herhaaldelijk voor, dat slappe karakters, die zich met zoogenaamd illegaal werk hebben bezig gehouden, in 's vijands handen gevallen, onder bedreiging, zich laten overhalen voor de Gestapo te werken. Hunne oude relaties, onbewust van de ingetreden verandering, nemen hen bij vrijlating of „ontsnapping” na korten of langen tijd weder in hun midden op en verschaffen onwetend de gewenschte gegevens.

Vaak wordt eerst maandenlang ijverig ondergedoken; zeer geleidelijk worden nieuwe contacten aangeknoopt en vertrouwen gewonnen. Hun eigen vrienden worden met rust gelaten. Zoo wordt verdenking voorkomen en blijven de bronnen regelmatig vloeien.

Anderen melden te verwachten radio-Oranje berichten, die ook inderdaad afkomen; foto's uit Engeland worden overhandigd; van verhoudingen en personen in Londen is men haarfijn op de hoogte; de modernste Engelsche en Amerikaansche wapens worden getoond. Soms wordt over een gefingeerde radio-verbinding met Londen beschikt en over een vliegtuigverbinding vanaf een gecamoufleerd vliegveld op de Veluwe. (Dit bestaat inderdaad, is bij de Gestapo in exploitatie. Boerderij met geheime bergplaatsen en startbanen door de weilanden, waarvan de weidehekken afneembaar zijn. Ook „Engelsche” parachutisten ziet men daar uit de lucht komen.)

Geregeld wordt aan de Gestapo gerapporteerd, gegevens worden verzameld. Dikwijls wacht men vier tot zes maanden alvorens de — oogenschijnlijk aan een toevalligheid te wijten — arrestatie van een groep plaats heeft.

Als regel ontspringen enkelen van die groep den dans. Zij achten zich dan veilig, zonder te beseffen, dat zij met opzet niet zijn gearresteerd. Zij worden gevolgd, hun telefoon afgeluisterd, hun gedragingen gecontroleerd. Posten zij bijv. een brief, dan wordt de brievenbus aanstonds geleidigd en nagezien.

De eerste draden voor een nieuw weefsel zijn daarmede gesponnen.

1

Aan: G.D.N.

Van een onzer relaties ontvingen wij het volgende bericht:

"Ingesloten een foto van iemand die zich Jan v.d. Velde noemt en Stef de B. heet. Hij heeft verschaft gegevens omtrent Delfzijl. Aan wie hij deze gegevens verschaft heeft, kon mijn zegsman mij niet vertellen. Jan v.d. Velde wordt ervan verdacht verrader te zijn, althans een onbetrouwbaar iemand, ofschoon hij een lange illegale loopbaan achter den rug heeft. Aangezien uitvoerige gegevens over Delfzijl voorkomen in de film die ik via U op 3 dezer van de G.D.N.M. kreeg, acht ik het gewenscht, U hierop attent te maken."

Gaarne verneem ik of deze v.d. Velde U bekend is. Foto niet hierbij.

via den Gastheer.

Centraal Bureau, 26 October 1944

Aan A.H.K. OD.

Ik ontving heden Uw schrijven dd. 23 October en del U mede dat Jan v/d Velde uit Delfzijl ons niet bekend is. Dit geval is echter reeds in onderzoek en ik zal U hierover berichten.

Miki

chef G.D.N.Nederland
onderafd. B.I.

Provocateurs.

Op deze verraders moest de G.D.N. constant beducht zijn.

En -indien nodig- in actie komen.

10 Oct 44

En jongedame met joodsch uiterlijk en tenger postuur heeft aan de S.D. 2400 adressen overhandigd. Dit schijnt betrekking te hebben op de L.O. en op de militaire adressen, welke de laatste tijd in verband met verzetsacties zijn opgenomen. Ook schijnen er eenige namen van medewerkers op voor te komen. Uit welk district de namen komen is niet bekend, dit wordt nader onderzocht. Mocht er verdenking bestaan, houdt dan die persoon goed in het oog en stel topmensen daarvan op de hoogte. Bij signalering gaarne bericht om tot liquidatie over te gaan.

Werkwijze
van de
GDN.

Centraal Bureau 2-1-45

I N S T R U C T I E

2^e aanvulling instructie d.d. 26-10-44. 1^e aanvulling was instr. d.d. 27-11-44

Zover niet uitdrukkelijk vermeld blijven deze beide instructie in haar geheel van kracht.

C O Ö R D I N A A T B E P A L I N G

Nog altijd blijkt verwarring te kunnen ontstaan in de coördinaatbepaling, mede door het feit dat ook het jaar van uitgifte geen absoluut uitsluitsel geeft in enkele gevallen over de aard der coördinaten.

Bij een gedeelte der Nederlandse stafkaarten is nl. het nieuwe gemoderniseerde systeem ingevoerd, dat niet voor elke kaart een gelijke verdeling heeft (van 00,00 tot 40,00 en van 50,00 tot 75,00) zoals bij het normale systeem, doch een doorlopend coördinatennet legt over geheel Nederland. De coördinaten tellen hier dan ook drie cijfers voor de komma, in tegenstelling met de maximum twee van het oude systeem.

Ik bepaal derhalve het volgende:

Geeft op bij elke coördinaatbepaling:

1/ Coördinaat

- a/ Hierbij voortaan komma aangeven
- b/ Opgeven welk systeem op de kaart voorkomt met de termen oud systeem en gemoderniseerd systeem
- c/ Bij het oude systeem, ook indien coördinaat onder de 10 ligt, steeds twee cijfers voor de komma dus bv. 07,38/55,36 en boven de 10 dus bv. 17,53/56,39
- d/ Bij gemoderniseerd systeem altijd drie cijfers voor de komma dus bv. 004,78/422,39 en 039,89/432,67 en 112.45/432,83

2/ Kaartnummer

3/ Kaartnaam

4/ Schaal (slechts in noodgevallen afwijken van 1:50.000) en uitgavejaartal

Een volledige coördinaat wordt dan dus b.v.

13,45/56,97 oud systeem Kaart 39 Rhenen Oost schaal 1:50.000 uitgave 1925 of een ander voorbeeld

083,45/436,67 gemoderniseerd systeem Kaart 37 Rotterdam Oost ~~schaal 1:50.000~~ schaal 1:50.000 uitg. 1939

VVVVVV V E R G E L D I N G S W A P E N S VVVVVV

Herhaaldelijk werd ons telegrafisch met de meeste spoed verzocht te melden

1/ Startbanen (oord. ligging, landmarks omgeving, aard der startbaan etc.)

2/ Starttijden (allen opgeven, waar, datum en tijd tot in minuten, richting, welk projectiel)

3/ Transport (Wanneer, waar, waarlangs, hoe, hoeveel, geregeld?)

4/ Aard der wapens: We onderscheiden Vliegende Bom en Raket (voorgeschreven termen !!!! dus niet V 1 of V 2 !!!!!)

Vlieg.bom: Start als vliegtuig, vliegt in de dampkring, zeer duidelijk geronk, s'nachts vurige hond door het luctruim.

Raket: Start omhoog tot stratosfeer, dan niet te horen, s'nachts vallende de ster, doch langer nalichten.

5/ Mogelijkheden, en eventueel uitvoering ~~xxxx~~ radiografische besturing,

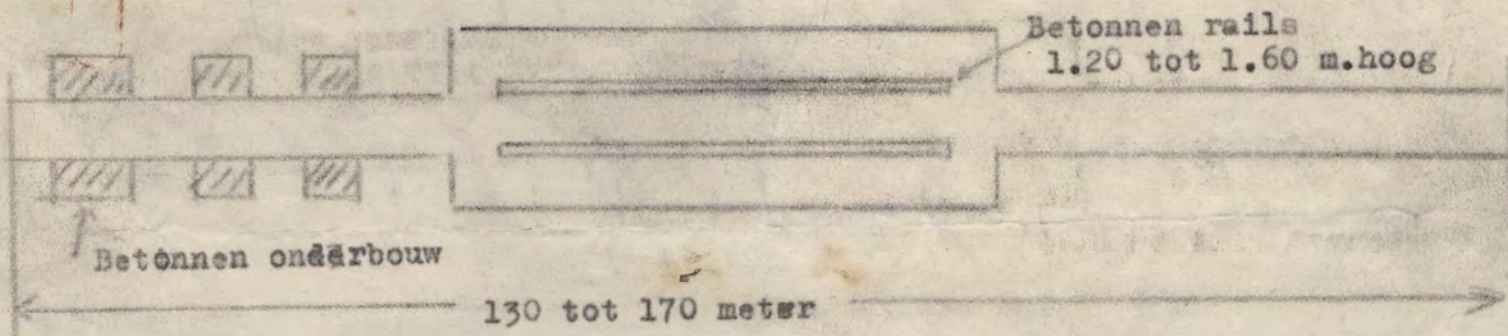
6/ Opgeve en uitvoerige locatie werkende zuurstoffabrieken.

Schets startbaan V2.

Niet op schaal

Instr. d.d. 26-8-44

Bijlage 1.

Vervolg instructie 2-1-45

Algemeen geldende urgente aanvragen, welke ons telegrafisch bereikten

- 1/ Locatie: met grnzen en totalen als beschreven in instructie d.d.26-10-1944, voortaan voor het gehele land op één dag op te nemen. Deze dag is wekelijks vastgesteld op Donderdag. Hierdoor wordt dan minstens wekelijks een overzicht verkregen over de gehele Duitse Wehrmacht in bezet Nederland. Houdt U strikt aan de voorschriften U door Uwe Chefs ~~medegedeeld~~ van de Route medegedeeld en kort beschreven in de voorgaande instructies (eerst opgave gehele rayon met beschreven n grenzen en totaal aantallen, dan onderverdelen in enkele grote gebieden eveneens met grenzen en totalen, dan eerst nader specificeren over plaatsen en steden) Anders uitgevoerde locaties zijn van een veel geringer militair nut, en bij onze werkwijze vrijwel onbruikbaar. In geen geval mogen alleen, zoals in enkele rayons nog voorkomt de totalen van enige steden in dat rayon opgegeven worden, daar dit geen enkel houvast geeft over de totale sterkte van het gehele rayon.
- 2/ Dislocatie, stafkwartieren (ook S.D.!!!!), nieuwe linies met bunkers mijnen velden lopgraven etc , ondermijningen enz. enz. urgent als voorheen (zie beide voorgaande instructies)
- 3/ Identificatie en locatie 88e Korps, 84e en 90e divisie, 711e regt en het gehele doen en laten van het 15e leger en hare eenheden.
- 4/ Stafkwartieren en woningen hooggeplaatste officieren o.m. Student (Fallschirmjaeger), Christiansen, Rundstedt, Reinhardt, von Zangen, (beide 15e leger), Rau (dito), Tettau etc.
Opgeven locatie en landmarks, kantoor- en slaapuren, etc.
- 5/ Munitiedepots, Telegrafisch werd in tgm 2 van 12 dec gevraagd om opgave munitiedepots lage vuurse, amerongse bos, austerlitz, deventer, laag keppel, zutfen, hoogsoeren, amersfoort, Verder vervoer naar en van depots (waar, hoe, hoeveel, waarlangs wanneer, geregeld ?)
- 6/ Uitvoerige locatie aanwezigheid Fallschirmjaeger (aantal, waar, doel, bestemming, identificatie etc.) Hierbij van urgent belang elke aanwezigheid op vliegvelden of in de lucht (richting, tijd, aantal) van het driemotorige transporttoestel Junkers type 52. Bij aanwezigheid op vliegveld tevens melden:
- 7/ Flakconcentraties (coord, aantal, kaliber) rond vliegveld, en aanwezige jagerverdediging.. Deze onder 7/ genoemde gegevens natuurlijk ook onafhankelijk van 6/ blijven melden!!!!!!
- 8/ Aanwezigheid en gegevens over het nieuwe Duitse propellorloze vliegtuig.

TECHNISCHE UITVOERING BERICHTEN

- 1/ Nog steeds komt het voor dat men vergeet, dat elk bericht een eigen kop moet hebben, en vooral dat uit ELK bericht moet blijken WAAR en WANNEER het gebeurde plaatsvond. De datum van het voorval niet die van het typen moet erboven !!!!!!!
- 2/ Elk bericht moet opzichzelfstaand seinklaar zijn. Verwijzen naar vroegere berichten alleen in noodgeval, en dan steeds in het kort vermelden waar bericht over handelde, dus niet alleen nummer aangeven.
- 3/ Bij beantwoording telegrafische aanvragen nummer tgm vermelden.

Saluut

Melle

"Het spel"

WERD OVER EN WER
STEDS GERAFFINEERDER.

G.D.N.

911

Centraal Bureau 22-9-44

Geachte Heren,

Hierbij waarschuw ik U nogmaals een contact te leggen met de zgn Canadeesche parachutisten te Amsterdam.

Ik heb deze zaak verder in onderzoek, doch kan U mededelen dat ik uit mijn inlichtingen tot dusverre mag concluderen, dat naar alle waarschijnlijkheid deze afwerping gefingeerd is en een groot opgezet plan der Sicherheitsdienst is, om de onlangs gevormde totale illegaliteit in handen te krijgen.

Hierbij bestaat de mogelijkheid, dat hooggeplaatste personen in deze illegaliteit een rol spelen.

Nadere bijzonderheden, die mij bekend zijn, zal ik U t.z.t. doen toekomen. Ik zal U tenslotte geregeld verslag toesturen van mijn onderzoekingen.

Mixis

Chef G.D.N.

Mixis

Ve werden weggevoerd als vee,
De laatste erin geperst.
De grendels gingen voor de deur
Met akelig gekners.
Maar och, in den normalen tijd
Heeft vee wel meer comfort.
Maar voor gevang'nen als wij,
Kon dit er nog net mee door.
Wat water, 'n kübeltje en wat brood,
En 't veetransport was klaar.
En langzaam reden we uit Vught.
Waarheen? Ja, wisten wij het maar.
We luisterden naar elk geluid.
Waar is nu Hollandsah Glorie?
De partisanen van het land,
Waar blijven ze verdorie?
Maar onze mannen kwamen niet,
Het bleef voor ons een wensch,
Want in het vroege morgenuur
Was 't-vee reeds over de grens.

Mary Vaders.

Zelfs onder zeer
moeilijke omstandigheden
werd door onze
mensen de moed
er in gehouden.
En op niveau!

De machines kloppen en stampen,
Oh Heer, wat ben ik moe.
Boven mij branden de lampen.
Mijn oogen vallen toe.

Ik weet niet, hoe ik moet zitten,
Alles doet me pijn.
"Der Meister" loopt weer te fitten.
Wam werden wir zum Hause sein?"

Mijn voeten zijn zoo vreeselijk koud,
Want buiten ligt de sneeuw.
Mijn maag is leeg en met moeite slechts
Onderdruk ik weer een geeuw.

De wijzer draait voor m'n oogen rond
Ik zie het door een mist van heete tranen heen.
Vlug worden ze weggewist.
Oh, was ik dat gevoel toch kwijt,
Dat hier ook "Heimweh" heet,
En waren we maar weer bevrijd,
Dit is de gevang'nenkreet.

Maar plotseling breekt er een zonnestraal
Door de slende heer.
Dat geluk doet nu een rondedans,
Ik groei van top tot teen.

Ik zie mijn ouders in een flits
Heel duidelijk langs mij gaan.
Op de achtergrond de torenspits
Van Utrecht's Domtoren staan.

Ik stoom binnen met de trein,
Spoedig ben ik thuis.
Eéns zal het werkelijk zoo zijn,
Verslagen is de Pruis.

Elsje Grit.

Zij gingen door een groote poort
Gewillig in een rij,
Nog met een spottelich onverstoord,
Al waren zij niet vrij.
Ze moesten slapen in het zand,
Dat was pas het begin
In dit vervloekte Moffenland,
Al had het niet veel zin.
De menschen werden opgejaagd,
Geslagen in het gezicht.
Geniepig werd er ook geplaagd,
Dat was hun Führersplicht.
Met stokken liepen zij daar rond
En was er iets verkeerd,
Dan werd het onderwerp terstond
Al met de stok geleerd.
Ze stonden daar en zagen toe
Met diepe haast in 't hart,
Hoe menschen hongurig en moe
Vernederd werden in smart.
Tegen de blikken frank en vrij
Waren zij niet bestand.
Zij snauwden wreed, medogenloos
Op 't volk van Nederland.
Soms werden ze ook opgejaagd
En kregen dikwijls straf,
Maar deze blik bleef onversaagd,
Zoodat het hen niets gaf.
Zij werden slecht gekleed, gevoed
En velen werden ziek.
In opstand kwam het Hollandsch bloed,
Op hen, de Moffenklik.
En als ze slapen wilden gaan
Dan bleef het slechts den gest'
Zij werden door het ongediert'
Hun bedden uitgepest.
Om vijf uur stonden ze op appèl,
Verstuwd in merg en been.
Haast ongekleed in deze hel.
Er werd daar veel gelêen.
En viel er één soms plotseling flauw
Zij bleven hard als glas.
En met een vloek, een dus, een snauw,
Bleef het, zocals het was.
Maar ach, aan alles komt een eind,
Ook aan het bitterst leed.
Hoewel de wonde nog steeds schrijnt,
En men nooit vergeet. Mary Vaders.

Ravensbrück - Poupourri

Wij gingen met z'n allen uit Vught
En dachten: Wat is dat een klucht.
De beestenwagen gingen wij in
En snaptten daarvan gauw de zin.

Zingend kwamen w'in Ravensbrück aan,
Maar daarmee was het gauw gedaan
We dachten: het is hier wel fijn,
Maar erger kon het heusch niet zijn.

We stonden allen vijf aan vijf
En zagen daar een lagerwif.
Een dikke stok had zij in haar hand,
Wij twijfelden aan haar verstand.

We meesten toen weer verder gaan,
Wat we zagen stond ons heel niet aan.
De honger was hier werkelijk groot,
Wij offerden toen allen van ons brood.

Maar dat kwam ons duur te staan
Een vent begon er op te slaan
Hij sloeg de menschen in het gezicht
En gooide alle luiken dicht.

Onze woede steeg ten top
Om 't allerdroevigst lot
Dat deze menschen viel ten deel,
En wij, wij verwachtten ook niet veel.

We moesten in een linnen huis,
Maar daar was het lang niet pluis.
Ook daar waren wij gauw vandaan
En moesten buiten slapen gaan.

We sliepen daar toen in het zand
En gleden wel eens van de kant.
Van kou deed geen zijn ogen dicht
De regen sloeg ons in het gezicht.

Des daags kwamen de Grieken aan
We sloten met hen vriendschap aan.
Dat stemde beide groepen blij
En wij, wij hadden 't roken vrij.

Na vele uren kou en smart
Moesten wij in een koud bad .
In 't diepste van de nacht
Werden wij erheen gebracht.

Respect voor de
opgepakte
mannen en vrouwen,
die zoveel
moed toonden.

Wij werden er geheel gekleed
Een hemd, een jurk en het was gereed.
In ruil voor onze overall
Kregen wij van anderen niemandal.

Wij gingen toen naar barak acht
Met koffie en brood werden wij opgewacht.
We mochten toen naar bed toe gaan,
Dat stond ons heel wat beter aan.

Om vijf uur moesten wij op appèl,
Een paar uur kostte dat getel.
En eindelijk mochten wij dan naar bed
Daar rookten w'sen Engelsche sigaret.

Toen brachten ze het heele stel
In een allernieuwst hotel.
Daar werd onze rust verpest
Door het ongedierte in ons nest.

Na 't appèl dan werd gewacht
Op de groote menschenjacht.
Met schrik zagen wij éénoog staan.
Met haar moesten wij uit scheppen gaan.

Drukken werd dan het parool
En dat bracht ons heel wat jool.
De Hollanders waren niet zoo dom
En Liepen een straatje achterom.

Eindelijk kwam de tijding aan,
Dat we naar München zouden gaan.
't Transport dat viel ons lang niet mee.
Maar eindelijk waren we toch tevrée.

De leiding was hier vast niet slecht.
We kwamen werkelijk goed terecht.
De fabriek staat ons het beste aan,
Als we de schuilkamer in moesten gaan.

Nou wachten wij vol ongeduld,
Tot aller wensch gauw wordt vervuld.
Want heusch, de tijd breekt spoedig aan,
Dat we in triomf naar HOLLAND gaan.

Na de oorlog bleek, dat van de
1.200 agenten van de G'DN
er 8 zijn gevallen.

Dat waren er -zeer spytig-
acht te veel.

In memoriam. Ben Sikken.

(citaat op het bidprentje)

"Toen ons vaderland in
hoogste nood verkeerde,
wierp hij zich vrijwillig
in den strijd en
bracht het hoogste offer,
zijn leven!"

(Hij werd op 23-jarige leeftijd)
(gefusilleerd!)

Toch ging deze heldenmoed gepaard met
kinderlijke eenvoud. Bovenal wilde hij een
kind zijn, kind van God.

GEBED

Leer mij een kind zijn, Heer,
dat argeloos Uw liefde weet,
dat dankbaar Uwe spijzen eet,
en leeft en vraagt niet meer.

Leer mij een kind zijn, Heer,
dat ik, door donkre onweerslucht
beklemd, naar Uw bescherming vlucht
en leg mij bij U neer.

Zo vaak deed ik U zeer . . .
Maar zeg, dat, hoe 't U ook verdriet
Gij mij vergeeft: ik wilde 't niet . . .
Leer mij Uw kind zijn, Heer!

Lieve ouders, broers, zusters, familie en
vrienden, treurt niet om mijn heengaan.
God heeft het zoo gewild, wat Hij doet
is welgedaan.

Mijn vrienden die ik liefheb, ziet wij leven,
wij zijn van God — eens staan wij
voor Zijn Huis,
bewaart en draagt de Sleutel,
ons gegeven,
ontsluit de eeuwigheid met Jezus' Kruis.

(Slotvers uit „Het Kruis”)

† In memoriam Ben sikken

geboren te Nijmegen 19 februari 1921
gefusilleerd te Ede 25 september 1944

Hij beminde alles wat goed, schoon en edel is en koesterde zéér hoge idealen. Alles wilde hij zijn voor allen, zonder onderscheid, een werktuig in Gods hand, een held.

In zijn nagelaten werk geeft hij daarvan uiting:

de spade

„als een goed instrument”

Ik zag een open akkerland,
waar, in de veie grond,
de spade drukkend met de hand,
een boer te spitten stond.
En 'k voelde een geheim verband:
de boer, de spa, de grond.

De spa die in zijn handen lag,
als met zijn greep vergroeid,
hoe dulde zij het kalm gezag
van hem, die onvermoed
daar zwoegde voor de grote dag
als goud het koren gloeit.

En 'k voelde met een stille pijn
het schoon, mystiek verband:
„God, laat mij als die spade zijn
zó duldzaam, in Uw Hand;
leer me 'n gewillig werktuig zijn
dat arbeidt voor Uw Land”.

Toen ons vaderland in hoogste nood
verkeerde, wierp hij zich vrijwillig in den
strijd en bracht daarbij het hoogste offer,
zijn leven!

.....
Niet van den slaap zal ik genezen:
mijn vuist wordt nimmer hard en hecht
Wie eenmaal heeft gezegd:
„ik sta, en vecht”
sterft liever met uiteengereten pezen
maar fier en recht,
dan dat hij wijkt, vermoeid,
[in laffe vrezén.
Blijf staan, en vecht!

De geallieerden deden duidelijk goede dingen met de vele informatie, die de GDN jarenlang doorzinde.

ZZ 406

RAPPORT 4

14 Augustus 1944.

Met de berichten van het vliegveld heb ik geen haast gemaakt. De persoon waarover ik U gwschreven heb, is bereid ons inlichtingen te verschaffen. Maar hij vervaardigd momenteel voor een illegaal doel (spionage) een kaart van het vliegveld. Deze komt natuurlijk ook in de juiste handen. Dit is dus de reden van vertraging van het vliegveldbericht.

Verstrek ik echter inlichtingen die pre- cies hetzelfde zijn als die hij aan een ander geeft en die uit dezelfde bron komen, dan heeft die tweede verstrekking betrekkelijk weinig waarde meer.

Wij krijgen echter een situatie van hem maar ~~XXXXXXXXXXXX~~ nadat hij met die andere klaar is.

X Betreffende de geheimzinnige transporten naar het vliegveld, op Donderdag 27 Juli, kan ik U nog het volgende mededelen: dat de treinen uit plm. 30 wagens bestond en vanuit Venlo tussen 9 en 9.30 's avonds naar het vliegveld vervoerd werden.

X Verder is mij bekend, dat op het vliegveld in Venlo de V.1 wordt opgeborgen, voor een gedeelte in hangars, alwaar zij aan de vliegtuigen gemonteerd worden, die ze dan in de avonden naar de startplaats brengen.

X Voorts wordt er op het vliegveld geexperimenteerd, met een z.g rakettenoestel. Dit toestel bestaat bijna geheel uit vleugel en kan slechts een persoon bergen. Er zit geen normaal landingsgestel onder, maar wordt gestart op een soort kogel. Vrijdagmorgen omstreeks 11.30 zijn er enkele van deze toestellen opgestegen en naar het vliegveld teruggekeerd.

Nico.

ZZ 406

RAPPORT 5

17 Augustus 1944.

Dinsdag 15 Augustus tussen 12 uur en 12.30 is met ruim 100 vliegtuigen het vliegveld Venlo gebombardeerd. De schade bestaat uit vernieling van de vier startbanen, startbaan 1 was dezelfde dag eer intact, startbaan 2 en 4 zijn spoedig weer gerepareerd alleen startbaan 3 was grondig vernield. Overigens zijn er vijf hangars stuk geschoten en ongeveer 3 nachtjagers in totaal, Verder was de elektrische instalatie defect.

In de stad zelf zijn 12 doden te betreuren onder de bevolking. Op het vliegveld is ook nog schade aan huizen en gebouwen. Deze gebouwen waren over het algemeen al ontruimd. Er liggen op het vliegveld nog een massa onontplofte bommen. Het grootste gedeelte hiervan is reeds opgeruimd. Een ploeg van ongeveer 700 soldaten werkt mede om de schade aan de startbanen te herstellen.

Op het bommenlager is geen enkele bom terecht gekomen. Ook niet op de opslagplaats van de ~~XXXX~~ Vl.

Het toeval wil dat er op het vliegveld een noodstartbaan ligt die nu gebruikt, in dezelfde richting loopt als de geheel vernielde startbaan 3. (wordt en Nadere gegevens over de ligging van de diverse startbanen volgen.)

De schaal g genoemd in bijlage van M. bericht 306 is: 1 op 25000

Het
uitstekende
samen spel
tussen

SIENA

en
MIKI

ging
gesmeerd.

25/8/43.

Beste Miki,

Je bericht ontvangen en ben benieuwd naar verdere explicaties. Wacht dan ook je bezoek af.

Voor doorgave ijl en andere stukken wordt steeds ten spoedigste gezorgd en wacht ik nu op afspraak in verband met uitvallen van contact adres Voorwinde, wijl een voorstel door hun gedaan reeds, mij te omslachtig leek en daardoor het alleen tijd gaat kosten, doch ook risico en dat moet vermeden worden. Dat komt echter wel voor elkaar.

Philips employes Furstner, Vogelaar en Spies zijn eergisteren vrij gekomen. Een nieuwe president directeur welke is benoemd bij Philips, (door de verkeerde kant natuurlijk) had als conditie gesteld voor het aanvaarden van die functie, dat Philips employes welke vast zaten, moesten worden vrij gelaten. Het is een zekere Mr. Bodde advocaat te den Haag, waarschijnlijk ook gezeten hebbend te Amsterdam en al eerder in Indië doch daar niet voldaan hebbend, schijnt te zijn weg getrapt. Tevens moet hij al meerdere personen hebben vrij gekocht bij de Duitschers, doch dat moet natuurlijk camouflage zijn. Hij is van het handje!!

Mij werd nog verzocht je te vragen wanneer je a.s. week Sienna kunt ontmoeten als dit bericht je tenminste nog niet bereikt heeft. Waarschijnlijk op het adres aan je bekend, doch dan dien je eenige dagen speling te houden daar S. eerst gewaarschuwd moet worden, zoals je weet. Geef dus een ~~0~~dag ~~ig~~ ~~nu~~ ~~ge~~ ~~op~~ ~~voor~~ ~~de~~ ~~vol~~ ~~gende~~ week.

Overigens geen nieuws. Beste groet

Gruit.

Bijgaand schrijven ontving ik gisteren.

Centraal Bureau 26-11-44

Geachte Sienna,

In verband met G.D.N.werk in Duitschland geef ik U de volgende korte uiteenzetting. Ik wilde dit als volgt combineeren met G.D.N. in Nederland. Ik hoop nu langzamerhand sets te hebben in Amsterdam, Utrecht, den Haag, Rotterdam en Hengelo. Bij geallieerd oprukken trekken zij naar het Oosten van het land en wel verspreid over Overijssel, Achterhoek en Zuid-Drente. Van de 6 afgeworpen sets wilde ik er één plaatsen in Groningen, één in Zwolle en één in de Achterhoek (omgeving Winterswijk). De drie overgebleven sets wilde ik met operatours naar Berlijn sturen en hier, waar ik een chef heb zitten met een staf, moet deze er één in Berlijn houden en verbinding zoeken met Londen en de andere plaatsen in het Roergebied (omgeving Duisburg of Düsseldorf) en de derde in de omgeving van Osnabrück. De zenders in Oost-Nederland gaf ik opdracht bij geallieerd oprukken maatregelen te nemen Duitschland in te trekken volgens een horizontale Oostelijke lijn, maximaal totaan de rechte verticale lijn, getrokken door Hannover. De zenders in Duitschland trekken terug op Berlijn en houden het contact gaande. Dit geheel binnen het rayon, hetwelk ik aangaf in cultuur te brengen, n.l. Berlijn-Leipzig-Mannheim/Saarbrücken en Berlijn-Hannover-Bentheim. Ik regelde dus onafhankelijk van speculaties op geallieerd oprukken de zaak als volgt:
Zenders West-Nederland (Amsterdam, den Haag, Utrecht, Rotterdam) naar Oost-Nederland (zie boven).
Zenders uit Oost-Nederland (Groningen, Zwolle, Achterhoek, eventueel Hengelo) naar Duitschland volgens horizontale lijn Oostelijk maximaal totaan verticale lijn door Hannover.
Zenders in Duitschland terugtrekken op Berlijn.
Verder vanuit Berlijn een estafettedienst organiseren met microfoto's. Het geheel zal ik aanpassen aan de omstandigheden.

M I K I
G.D.N.

Aan Siena,

Verzoeken houder dezes, met name S T E V E N, te identificeren door Paul, aan mij terug te sturen, wegens groote bruikbaarheid voor mij.

v.g.

Miki

Chef C.B.N.
onderafd. B+I.

AAN MIKI VAN SIENA

Nr. 9

7 Augustus 1944

Waarde Miki,

Het volgende geval doet zich voor: Onlangs werd op de Noordzee een motorboot aangehouden met eenige Hoogleeraren (Rutgers, Baas Becking) en een jonge man W. Nolen (reisde onder pseudoniem Rademaker), benevens twee anderen. Zij werden via Vere naar Middelburg gebracht, daarna naar Haaren en zitten nu in de Gansstraat te Utrecht. De twee oude Heeren kregen twee jaar tuchthuis, de drie jonge, waarvan ik Nolen ken, levenslang. Dit zou niet zoo erg zijn, indien men niet de ware identiteit van Nolen had vastgesteld en er over hem een dossier van een paar jaar oud bij de S.D. lag, waaruit bekend is geworden, dat hij tijdens den oorlog eenige malen als agent van de Intelligence Service naar Engeland was geweest en dus voor spionage ter dood veroordeeld zal worden. Er wordt nog van alle zijden aan gewerkt om te trachten het zoover te krijgen, dat hij gratie krijgt (het vonnis is nog niet uitgesproken), doch aangezien hij reeds twee jaar lang zwaar door de Gestapo werd gezocht, is de kans hiervoor uiterst gering. (In Delfzijl (Koning, Oosterhuis, Dijkstra) glipte hij het vorig jaar door het oog van de naald en een jaar daarvoor was hij praktisch in handen van de Gestapo, doch wist te ontkomen. Het is een bijzonder intelligent, zeer voorzichtig iemand, die uitstekend werk deed en in alle opzichten volkomen waardig gered te worden. Ik zou nu willen vragen de mogelijkheid te onderzoeken hem eventueel te doen ontzetten, hetzij uit de Gansstraat, doch dit lijkt mij buitengewoon moeilijk, of wel, indien hij wordt overgebracht naar het Admiral Gericht aan de Plompstoren-Gracht Nr. 9, te Utrecht, waar hij reeds eenige malen werd gebracht voor een verhoor of om met zijn Plichtverteidiger kennis te maken. Het overbrengen van de Gansstraat naar de Plompstoren Gracht geschiedde tot nu toe ongeboeid, tusschen twee groene politie of soldaten. Dit lijkt mij de meeste kansen te bieden. Een bezwaar is, dat wij niet precies weten wanneer hij voor een verhoor wordt overgebracht. De toestand is momenteel nog niet zoo, dat het à tout prix noodzakelijk is hem nu reeds te ontzetten, aangezien het doodvonnis nog niet is uitgesproken, doch dit kan natuurlijk ieder oogenblik gebeuren, zoodat het m.i. wel zaak is eens na te laten gaan, welke mogelijkheden er bestaan. Zijn origineele P/B. zend ik U ingesloten, doch ontving ik gaarne terug, evenals de 7 bijgesloten foto's, opdat hij gemakkelijk herkend kan worden. Zijn nummer is 2073, Gericht Admiral I I 20/44. Ik zal U direct laten weten, indien de zaak bijzonder urgent wordt. Indien het lukt is een bedrag van Hfl. 10.000.- direct ter beschikking; zoodoorg zou ik zelfs over meer kunnen beschikken. Ik ben benieuwd van U te hooren, hoe U de mogelijkheden beoordeelt.

Na vriendelijke groeten,

Siena

G.D.N.

M

van L... voor Karel
Geezette Siena,

e. B. 28 Sep. '44

Hierbij zending B.B., Organisatie
topdriezoek in den Lande Lykt nergens
op. Hieren daar goeie stukken tussen.
Ik verleen nu medewerking op alle
fronten, hoewel G.D.N. vrij arrogant
behandeld wordt hier en daar. Indien
mogelijk geef dan tip aan topdriezoek.
Oder 't algemeen is 't streken in de illegale
wereld; baantjesjagery. Ga hier tegen
te keer oder Radio Oranje. G.D.N.
werkt rustig en regelmatig door.

Is mijn koerier Paul aangekomen?

Is Yselrapport in geallieerde handen?

Als u deze brief krijgt is wederzijdse
hoop on intake. S.D. begint weer grote
klappen te slaan tengevolge van grote
roekeloosheid en optimisme in eerste
betrijdingsdagen. Verder werkt ineens heel
Nederland illegaal. Ik verleen nu steun,
waar ik kan o.a. aan spoorwegmannen.
Tot zins in de betrijde Lage Landen. Hebt
4 artikelen van "secretarie van Staat der N.S.B."
in handen. Groetend,

Mink

G.D.N.

Miki moest hoognodig de teugels weer eens stevig aanhalen.

En de bureau-houders (B.H.-ers) op hun verantwoording wijzen, zodat de G.D.N.-organisatie niet in gevaar kwam door te veel élan van de doorgaans jeugdige agenten.

Streng geheim.

Instructie dd. 21-10-44.

Aan alle B.H.ers.

1. IK VERBIED MET INGANG VAN HEDEN OVER GEHEEL NEDERLAND ALLE CONTACT MET DE TOPDRIEHOEK? MET NAME R.v.V., K.P. en O.D.. DIT NA UITGEBREID ONDERZOEK DOOR MIJ PERSOONLIJK EN UIT VEILIGHEIDSOVERWEGINGEN. G.D.N. WERKT DUS NU WEER ONAFHANKELIJK EN BLIJFT OP EIGEN TERREIN.
2. Geheime rapporten echter over interillegale driehoeksverhoudingen zijn voor mij van urgent belang.
3. U motiveert eventueel tegenover driehoeksmensen Uw inactiviteit ten hunnen opzichte met de opmerking "Orders van Miki". Dit is meer dan genoeg.
4. U blijft Uw sigaretten in duplo opsturen. Denk hierom !
5. Er zijn nog enkele B.H.ers die menen het beter te weten dan het C.B. Wat hen betreft raakt de maat langzamerhand vol !! Het C.B. werkt dag en nacht onafgebroken om U te helpen en de goede zaak te dienen. Ik wens dit niet gesaboteerd te zien. De interillegale verhoudingen in Nederland zijn reeds meer dan slecht. G.D.N. kenmerkt zich altijd door efficient werk.
6. Ik kan U mededelen dat ik van het Supreme Head Quarter telegrammen ontvang die getuigen van een erkenning van G.D.N.werk over de laatst maanden. Het doet mij genoegen U dit te kunnen mededelen.
7. Ik wijs op de volgende punten en leg er de nadruk op dat ze in Uw eigen belang opgevolgd dienen te worden:
  - a. U tracht niet zelf verbinding te zoeken door de Duitse linies. Hiervan kunt U de draagwijdte niet overzien en dit dient U aan mij over te laten.
  - b. Indien Uw stad bezet wordt, hebt U Uw wachtwoorden. In bevrijde steden spelen G.D.N.medewerkers reeds een grote rol op inlichtingengebied.
  - c. Brieven van mij persoonlijk aan U dienen bewaard te blijven en beantwoord te worden.
8. Ik blijf erop hameren dat de S.D. meer dan ooit actief is in de vorm van illegale werkers, parachutisten, etc.. De oorlog is nog niet beëindigd.
9. Ik wijs erop, dat U voor belangrijke berichten alle mogelijkheden inschakelt, met name geld, relaties, verbindingen, etc..
10. Ik moet er nog eens op wijzen, dat mijn instructies niet precies doorgelezen en opgevolgd worden.

M i k i ,
Chef G.D.N.Nederland.

Miki

M.202.

M-bericht 355.

2-7-44.

Fabricage van magnetische olie-mijnen.

Een Nederlandsch technicus, werkzaam bij de Duitse Marine te Den Helder is ondergedoken met het bericht, dat er op de z.g.n. Marinewerf aldaar gefabriceerd worden "Magnetische Olie-mijnen", die als zij tot ontplofing komen, de zee bedekken met brandende olie-achtige vloeistof. Het is een massaproductie, bedoeld als afweer tegen invasie. Zij zullen langs de kusten gelegd worden. Of zij ook elders geproduceerd worden was bevestigend technicus niet bekend.

M-bericht 356.

2-7-44.

Gegevens van fabriek der "VLiegende Bom".

Deze fabriek is gelegen te Hausach a.d. Kinzig (zijrivier van de Rijn) 48° 15' N.Br. De productie bedraagt 5.000 per maand en zal worden 8° 10' O.L. opgevoerd tot 15.000 per maand.

M-bericht 357.

3-7-44.

Op het vliegveld "Deelen" zijn aangekomen 180 à 200 jagers, die in reserve worden gehouden. Deze zijn opgesteld in de bossen rondom het vliegveld.

BELANGRIJK

*in foto's?
minu*

*2408. 1941 25-7-44
goed bericht,*

Capsulefabriek (3 in heel Nederland nl. Deventer, Schiedam en Den Bosch) in den Bosch naast de fabriek van Roep en van der Voert moet 1000000 stuks per week van deze capsules afleveren. Worden vervaardigd van aluminium.

Bij aanvang hiervan werd rondom de fabriek een prikkeldraad versperring opgeworpen. Arbeiders krijgen extra premies.

Onderdirecteur is goed. ^{la}Zak heeft een Verwalter, daar vroeger

Joods eigendom. Waarschijnlijk V1 werk.

Materiaal wordt gemaakt op dieprekbank van ongeveer

3 meter lengte.

*De
informaties
bleven
binnen
komen,
ook o.a.
over de*

*V1
en de
V2.*

De Gehate
bezetter
werd steeds
meedogenlozer.

Copie van gestencilde formulieren.

Alle mannelijke personen van 15 tot en met 60 jaar uit deze woning, worden op last van de Duitse Weermacht opgeroepen, morgen 25 April 1944, voormiddags 6.30 uur, (wettelijke tijd) zich te bevinden bij het Gemeente Huis te Wissenkerke, teneinde boomen te gaan rooien. Bijl, spade, zaag, hakmes en nijptang mede brengen.

Niet opvolging van dit bevel, wordt door de Duitse weermacht gestraft, met overbrenging van vrouw of ouders naar een concentratiekamp en inbeslag name van bezittingen.

De Burgemeester van Wissenkerke

w.g. onl.

Met inkt was nog 't volgende daarop geschreven:
"huis aan huis".
Wissenkerke, Noord Beveland, Zeeland.

M 209

M-bericht 416

6/9/44

Militaire transporten over de weg.

Heden en hedennacht zijn geen grote kolonne's waargenomen. Wel afzonderlijke auto's; auto's met vluchtende NSB'ers uit Z.Holland in O.richting, en auto's met materiaal (kisten, vaten, kleding, bedden) in W.richting (richting Rhenen)

M 209

M-bericht 417

7/9/44

Situatie te Achterberg

Te Achterberg zijn een 120-tal militairen, uit Breda gevlucht, aangekomen, met materieel. In de weilanden staat geschut opgesteld: luchtafweergeschut, kaliber 4-6 cm., 8 stuks, en verder 14 kanonnen van 14 cm.

Deze aantallen zijn zeker; wellicht zijn er nog meer stukken die niet opgemerkt werden.

De verkenning gaat nog voort.

M 209

Aanv.3

M-bericht 303 d.d.16/5/44

13/9/44

Troepen Veenendaal.

Op 7/9/44 arriveerden pl.m. 40 man rode-kruis troepen uit de buurt van Parijs, met een 25-tal deels zware transportwagens. Het viel daarbij op dat onder dekking van rode kruis de normale ravitailleering van troepen plaats vond.

Op 11/9/44 vertrokken deze troepen met achterlating van enkele wagens naar Utrecht. Volgens mededeelingen zullen vandaag of morgen Hollandsche SS troepen in Veenendaal arriveeren. De eerste contingenten hiervan zijn reeds aangekomen.

De Ortskommandant majoor Berentz heeft op 12/9/44 bewilliging ontvangen van het rijkscommissariaat om in verband met een spijker waardoor een lekke band veroorzaakt wordt aan een militaire auto het huis van den gemeente secretaris in brand te steken. Dit staaltje van willekeur is inmiddels volvoerd. Vermoedelijk zullen nog drie huizen in brand gestoken worden.

M 209

M-bericht 419

13/9/44

Vervoer per spoor.

Een onderzoek naar de mogelijkheid van het vervoer per spoor werd ingesteld, mijn indruk is, dat vervoer over de lijn Kesteren - Amersfoort mogelijk is vervoer over de lijn Utrecht - Arnhem met stoom-tractie eveneens, terwijl de lijn Ede - Amersfoort onbeschadigd is. Vooral de lijn Veenendaal - Amersfoort is van belang in verband met munitie vervoer vanuit de opslagplaats in het Prattenburgsche bos (zie M-bericht 309 van 30/5/44). Deze opslagplaats is nog steeds niet leeg.

Das niets
Rode Kruis-
conventie
van Genève.

10-12-'44

Miki,

Leeuwarden

Bij deze zending o.m. een verslag van een militaire oefening op groote schaal, kortgeleden te L'den gehouden. Ik heb getracht, telkens het belang van de M.T.S- als hoofdkwartier van hooge officieren naar voren te brengen. Ik mog ten overvloede, het aan het slot van M 120 gedane verzoek "aan de geallieerde bommenwerpers" bij U onderstrepen, terwijl ik ook reeds in M 114 de aandacht vroeg voor het Wilhelminaplein, hoofdstandplaats van SS en SD. Ik ben wellicht wat ongeduldig, maar de SD heeft hier de laatste weken veel kwaad gedaan.

Vriendelijke groeten

Bernard.

allerlei
"verzoeken"
werden
doorgegeven
naar al
beurijd
gebied.
ook dit verzoek.

20 Dec. '44.

Beste Miki,

Kierlij wensch ik je een zeer voor-
spoedig 1945. Ik hoop, dat de situatie
zich over niet te langen tijd ten
goede zal wijzen. Voordat het
roover is, zullen er nog heel wat
moeilijkheden overwonnen moeten worden.
Je kunt echter onder alle omstandigheden
op mijn steun blijven rekenen, voor nu
en voor later.

Salut,

Vol.

Dit soort
wensen
dof de
GDN-mensen
de
veerkracht
om door
te gaan.

17 Januari, 1945.

Aan Miki,

Mijn medewerker Utah, die verdwenen was, waarvan ik U geschreven heb, is heden teruggekeerd. Hij was voor Arbeidsinzet gevorderd en naar Renkum vervoerd, om daar versterkingen aan te leggen.

Bij fouilleering is niets op hem gevonden.

Na zeer veel moeite is hij er door omkopen in geslaagd te ontsnappen.

Verder niets te melden,
met hart. groeten,

Louis
sh

Bestond er
eigenlijk
nog wel
"een normale?
samenleving!"?

7 Maart, 1945.

Aan MIKI,

De gegevens over de stelling, zoals de Duitsers die thans maken, Hoek v. Holland - Vlaardingen, (dus langs de Nieuwe Waterweg), kan ik misschien in handen krijgen.

Maar dan moet ik over f 8 à 10000 gulden kunnen beschikken. Dit is geen opdracht van mij geweest; ik werk wel iets goedkoper.

De kerel, die dit behandelt, wil het object alleen aan mij afstaan, als ik zijn onkosten dek. Voor dit geval zijn (en worden) door hem enkele officieren omgekocht, d.m.v. jenever, etentjes, enz. De onkosten van hem belopen thans, na drie weken werk, ca. f. 4000.--. Zo dik de plannen niet van hem overneem, tegen de onkosten, dan verkoopt hij ze aan een andere organisatie, vermoedelijk de ~~IKK~~ I.S. ^{zjn}

Volgens mij KUNNEN deze plannen belangrijk, in het licht gezien van een eventuele geallieerde actie.

Ik kan de plannen nu nog niet beoordelen, omdat ik het resultaat nog niet gezien heb.

Nu mijn vraag aan U, kan ik deze plannen overnemen? Zo, ja, dan had ik graag de beschikking over het bovengenoemde bedrag.

Hart.groeten,

Louis
-LOUIS-

De Kontakten met
bevrjyd Zuid-Nederland
liepen prima.

Ter attentie Kapitein Potter Tilburg

14-3-45

via Kapitein S. van het B.I. te E.

Ingevolge Uw verzoek een eerste kort verslag, en antwoord op enkele vragen, door U aan mij gesteld.

- 1/ De door U gevraagde lijst bevattende de indeling, en personenregister der S.D. in Nederland, is inmiddels in een rapport van Miki, wat bij de militaire zending OO, bijgesloten was, verstuurd en zal U ongetwijfeld bereikt hebben. Ik vermoed, dat deze lijst de volledige gegevens bevatte welke U wenste.
- 2/ Knolle blijkt dus volgens deze lijst inderdaad te bestaan, en is abteilungsleiter III. Zijn codenr etc kunt in bovengenoemde overzichten vinden.
- 3/ De volledige lijst der agents provocateurs liet ik, hoewel in mijn bezit, volgens Uw verzoek achterwege.
- 4/ Het adres van gravinne Limburg Stirum luidt Rue Abbé Cuiper Etterbeek België. Gaarne verwacht ik voor Uwe bemiddeling de gevraagde brief.
- 5/ De bewuste brief, welke ik meenam wordt dezer dagen overhandigd.
- 6/ Als eerste resultaat sinds mijn terugkeer eergisteren stuur ik U enige gegevens over het opleidingskamp te Amersfoort voor de zgn. Z-männer, alsmede een afschrift van een algemene instructie, waaruit hun taak duidelijk wordt.
Enige (drie) concepten van vlugschriften welke dezer dagen gedrukt zullen worden door de Stelle (Einheit Gerlach) te steenwijk, en vervolgens verspreid moeten worden in het geallieerde leger, zijn in mijn bezit.
~~Xxxxxxxxxx~~ Het opleidingskamp bevindt zich te Amersfoort, en werkt onder het mom ener Aussenstelle, onder leiding staande van een Duitser Hans Dreves Leusderweg 272. Het doel van deze afdeling is in het kort de "Ondermijning van de geest in het geallieerde leger" in de ruimste zin van het woord.
Dit zal voornamelijk geschieden door ~~het overbrengen van~~ aldus opgeleide koeriers, en agenten, welke door de linies gebracht zullen worden.
Ik zal U van het vertek etc van deze mensen op de hoogte trachten te houden, waarbij ik mij echter de wijze van inwinnen dezer inlichtingen voorbehoud.
Nadere gegevens volgen spoedig.
- 7/ De andere door U genoemde kampen zijn in onderzoek. Ik hoop U hiervan binnenkort de resultaten te kunnen mededelen.

Miki / Melle

Den Haag, 27 Februari 1945.
8 uur v.m. in bed.

Beste MIKI,

In afwachting van de koerierster uit Rotterdam, die naar ik bitter hoop veel en goed nieuws uit Amsterdam meebrengt, wil ik vast even de volgende zaken aan je vertellen.

In de eerste plaats is er een kans, dat de jongens uit het gevang deze week eerst naar Amersfoort en dan naar Duitschland worden gebracht. Dat zou een oplossing kunnen zijn, wanneer men de zaak dan verder zou willen laten rusten en de knapen gewoon tot het eind van het feest opbergen. Ik ben ter zake aan het rommelen met onze laatste relatie en heb gezegd, dat ze in ruil voor het niet afmaken van onze knullen Heins kunnen krijgen om hun bloeddorst te bevredigen. Daar zal jij het wel mee eens zijn. Ellis wordt niet ter dood veroordeeld, maar naar een concentratiekamp gestuurd en onze Lientje is zoo stom geweest om toe te geven, dat ze Willy, Walther enz. wel kende en nu denken ze, dat het stumperd nog wel meer weet, zoodat ze haar maar vasthouden. Toch geloof ik, dat ik haar dezer dagen wel los krijg, wat wel noodig is na 11 weken.....

Verder wordt alles hier beheerscht door een aanval van waanzin van de R.A.F., over het begin waarvan ik je al schreef. We hebben 15 tot 20 keer per dag luchtalarm en al die keeren wordt er goed gebombardeerd. Het aantal doden en gewonden is ontzettend en het is zóó'n waanzin, dat we nieteens kunnen bevroeden wat ze nu eigenlijk toch willen raken, want kilometers in de buurt van de bomtreffers is geen militair doel te vinden en zeker niet iets, wat met de rockets te maken heeft. Ik had je eerst een lijst van alle getroffen straten willen geven, maar dat is ondoenlijk, omdat er per uur weer een stelletje bijkomt. De Bezuidenhoutscheweg hebben ze van het begin tot het eind onder handen genomen, zoodat daar vrijwel geen bewoonbaar huis meer is te vinden. Ook Oostelijk van het Bezuidenhout is het noodige neergekomen, o.a. in de Dandelstraat, de Binckhorststr., de Schenkweg, de CorbelisSpeelmanstraat enz.. Maar dat was nog niet genoeg. Gisteren hebben de heeren kans gezien om precies midden in de stad in de Spuistraat te gooien, waar de doden als uit elkaar gespatte tomaten tegen de muren kleefden. Ook bij de Schouwburg en op de Luthersche Burgwal (dat is waar de Heerengracht, het breede stuk, waar de Normandie is, links af slaat de stad in), op de Mauritskade en op andere waanzinpunten heeft het bommen geregend. Daarbij hebben ze ook nog de aardigheid de vluchtende burgerij met boordwapens in de straten na te zitten, zoodat je wel begrijpt hoe de stemming tegen de heeren hier wordt. Of zou men niet weten, dat wij geen moffen zijn, waarvan het afslachten een edel werk is????????????????

Zooals ik Zaterdag reeds schreef, laat ze toch even vertellen wat ze zoeken en dan zullen wij het wel opgeven, waar het ligt.

Ze doen trouwens meer rare dingen. Vier jaar heeft Pander voor de Moffen gewerkt, maar dat staat nu al maanden stil. Al die jaren heeft men niets gedaan en nu hebben ze er een paar bommen op gegooid. Hetzelfde is vermoedelijk het geval met van Heyst bij de Laakbrug, die nu alleen nog maar noodkacheltsjes maakt. Het spreekt vanzelf, dat ze ook hier en bij Pander ernaast gooiden.....

Straks hoop ik je juiste gegevens over het aantal slachtoffers te kunnen geven.

tt

Pieter

Kommentaar
absoluut
overbodig.

!!!
•••

Juist omdat de oorlog op z'n einde liep,
moest er nog zorgvuldiger
opgepast en gewerkt worden.

20-4-45

Central Bureau

Ter Uwer Orientatie zij het volgende uitdrukkelijk vermeld

- 1/ Alle correspondentie-slaap-spreek- of andere adressen van het C.B. zijn sinds 18 dezer vervallen. Het aankomen aldaar is nutteloos, overbodig en gevaarlijk.
- 2/ Alle U bekende namen op het C.B. zijn vervallen. Correspondentie aan hen geadresseerd is overbodig, daar het de bestemming niet meer bereikt.
- 3/ De post wordt buitenop op de normale wijze geadresseerd, en verstuurd. De koeriers werken geheel op de oude wijze hen welbekend, met inachtnaam van extra security inzake adressen.
- 4/ Terwijl enveloppeadressering normaal blijft, kunnen de brieven zelf slechts bestemd zijn voor twee personen nl.
  - a/ CHEF
  - nb/ HYLKEWelke ~~en~~ verhouding ~~zich~~ dit weergeeft, blijkt U uit de aard der naam.
- 5/ U wordt verzocht de inhoud van deze instructie ter kennis te brengen van degenen, die dit aangaat. Eenieder slechts in zoverre het hem/haar direct betreft.
- 6/ Deze regeling is tijdelijk. Wijzigingen zullen U tijdig ter kennis worden gebracht.
- 7/ Verdere werkzaamheden etc. blijven door deze securitymaatregelen onaangetast. Hetgeen door deze instructie niet veranderd wordt, blijft uitdrukkelijk van kracht.

Good Luck

Chef

Ondanks soms onvoorstelbare toestanden ging het GDN-werk door. Een grote morele steun was, dat het einde steeds duidelijker in zicht kwam. Daarom hadden we een lange, koude winter overleefd.

20-4-45.

DERDE SERIE berichten van REINAERTS & Co van 19 April.
Aanvulling van tweede serie berichten van 18 April.

Overzicht Grebbelinie tussen Wageningen en Scherpenzeel. Zie ook tweede serie.
Flakposten op volgende punten:

165.90 - 447.44 één post
vier posten op 162.55 - 443,96 ;
vier posten op 162.90 - 443,87 ;

Deze coördinaten op kaart 39 uitgave 1939 .

Lesse pantser afweer posten op de volgende punten:

167.06 - 449.68 ;) deze coördinaten op kaart 39 uitgave 1939 .
167.13 - 449.64 ;)
~~152.38 - 451.12 ;~~
153.10 - 455.16 ;

deze coördinaten op kaart 32 uitgave 1939 .

Prikkeldraad versperringen komen alleen in het gebied van Wageningen voor.
Nergens ingegraven, geen groter breedte dan 3 meter.
Over sloten heeft men prikkeldraad gespannen teneinde ze voor dekkingsdoeleinden onbruikbaar te maken.

Een mijnenveld van 80 meter breed ligt oost vóór de linieopstellingen op 120 meter afstand. Tevens in gebied van Wageningen en Rhenen mijnen velden. De dichtheid bij Wageningen bedraagt 40 à 50 per hectare.

Munitieopslagplaatsen:

Munitiedepot met als begrenzing de volgende punten:
161,50 - 450,22; 161,70 - 450,23 + 161,51 - 450,00;
161,72 - 450,00; kaart 32 uitgave 1940

Zenders op de volgende punten:

444,07 - 163,32; 444,34 - 163,40; op kaart 39 uitgave 1939

Telefooncentrales op de volgende punten:

444,07 - 163,32 uitgave kaart 39 uitgave 1939 verbindingen van Amerongen en Elst met Remmerden en Rhenen.

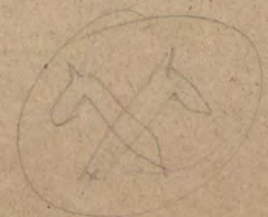
446.65 - 158.49 kaart 39 uitgave 1939 verbindingen van Leersum met Amerongen.

447.20 - 157.64 kaart 39 uitgave 1939 verbinding tussen bureau's en kwartieren langs de stazt weg.

DEZE BERICHTEN OVER GREBBELINIE ZIJN VAN 16 APRIL 1945

Algemene tendens troepen vervoer is van Oost naar West in omgeving Veenendaal. Divisie 361 aan frontafgelost door divisie Nederlandse SS. Van Nederlandse SS in driehoek Veenendaal Rhenen Amerongen aanwezig een regiment infanterie met 20 zware houwitsers, en 20 zware mortieren. Van Nederlandse SS te Rhenen en in gebied van Grebbeberg aanwezig een Bataljon artillerie met minstens 2 stuks kaliber 210 mm, alsmede 5 stuks kaliber 150 mm, alsmede enige kleinere stukken. Grebbelinie thans geheel vuurklaar. Bezetting zal bestaan uit ~~xxx~~ divisie 361 alsmede divisie Nederlandse SS alsmede 1 rgt 1 divisie parachutisten.

Einde van de derde serie berichten van Reinaerts & Co.

De kontakten met
onze belgische vrienden
in het verzet
waren steeds uitstekend.

*retour aan
mimi*

II/7/44

Mijn Waarde MIKI,

Goed uw schrijven ontvangen. Het zou ons ten hoogste g
genoegen doen nader met U kennis te maken en U te Brussel te ontmoeten.

Evenwel uit reden van voorzichtigheid en ook om reder
der snelle ontwikkeling van de gebeurtenissen, meen ik U te moeten aan-
raden die reis niet te ondernemen. Naar Brussel gaan is niet gemakke-
lijk en gaat om zoo te zeggen niet meer zonder controol, die hier in
Belgie met den dag steeds heviger en strenger wordt, dit vooral sedert
de bevelen voor openlijk verzet, hier van hoogerhand gegeven, in een
actief stadium zijn getreden en men hier dagelijks aanhoudingen doet
met de vleet, niettegenstaande alle mogelijke voorzorgsmaatregelen.
Mogelijks zijt U niet volkomen ingelicht over den toestand alhier:
bijna alle spoorwegen zijn hier onderbroken; vele aanslagen en sabota-
ge zijn hier alledaagsche kost en we volgen hier kort bij hetgeen in
Frankrijk plaats grijpt. Het zou me niet verwonderen, te oordeelen
naar den snellen gang der zaken, dat, tegen 23 Juli, hier reeds alles in
rep en roer staat.

Derhalve vragen we ons af of die reis de moeite en
het gevaar waaraan U zich zou blootstellen, wel zou loonen, te meer daa-
van praktischen kan t er denkkelijk nog weinig uitslagen zouden door
bekomen worden.

't Is ook, voor wat de overseining betreft, dat, in die
orde van gedachten, onze DIENST voorzien heeft, dat eerlang alle verkeer
zal dienen gestaakt en daarom elke sector voorziet van een eigen uit-
zendpost. We denken dat we die hier eerlang ook zullen hebben. Moesten
er dan zeer dringende mededeelingen over te seinen zijn, zoo zullen
we natuurlijk bereid zijn dit te doen voor uw dienst van West-Zeeuws
Vlaanderen. Wanneer die post geïnstalleerd is zullen we U daar kennis
van geven.

Zoo de omstandigheden ons beletten thans kennis met
mekaar te maken, hopen we toch dit te kunnen na de bevrijding. Alsdan
zal er geen beletsel meer zijn, hopen we en de kennismaking zal er des-
te hartelijker en plezieriger om zijn.

Onnoodig zeker U te zeggen dat we steeds bereidwil-
lig zijn om U te helpen waar het mogelijk is en U van dienst te zijn.

Met mijn hartelijkste groeten en warme handdruk.
Goeden moed; we hebben ze bijna!

VN/F.

Majoor Somer e.B. 15-7-'44
chef secret service
Afd. Nederland
London

Heer geachte Chef,
Langzeldere uitaf
zending N. Teweens
verzonden via opvolger
van Scem. Waar
is Max? Eduard
W306 zal binnenkort
in Madrid aankomen
uit Bern. Verzoekt nu
bemiddeling voor hem in
Spanje. C.J.D. N. in
uitstekende, ongecomprom.
mitteerde conditie.

w.g.

Mink
Pl. Vers. Chef C.J.D. N.

Eén van de opgaven voor Miki was, ervoor te zorgen, dat de GDN steeds voldoende financiën had, om de medewerkers te kunnen betalen.

Dat die financiën correct en precies dienden verantwoord te worden, spreekt vanzelf.

VERANTWOORDING.

30 October 1944.

Gestort f 10000.- (tienduizend gulden).

Verkregen uit overval door K.P.G.D.N.

Bijzonderheden betreffende overval te verstrekken door A.L.Ruitenberg (Willy) te Rotterdam.

<u>Data.</u>	<u>Bijzonderheden der uitgaven.</u>		<u>Geldkōm.</u>
6 Oct. '44	Leonard, crossing t	f.	1000.00
" " "	Willy, crossing	f.	1000.00
" " "	Kas, bijz. onkosten eten etc.	f.	500.00
" " "	Miki.	f.	600.00
" " "	Melle, bijz. uitgaven reizen etc.	f.	200.00
" " "	Tiny, eten reizen etc.	f.	50.00
" " "	Sim, eten, reizen etc.	f.	50.00
" " "	Nol, bijz onk. zender, reizen, etc.	f.	200.00
8 Oct. '44	Anneke, eten, reizen etc.	f.	50.00
" " "	Willy, stafvergadering Den Haag	f.	300.00
" " "	Sim, kamerhuur, etc, fourage etc.	f.	400.00
" " "	Staf onkosten, kamers eten etc.	f.	300.00
" " "	Benzine, auto voor de routes	f.	490.00
10 Oct. '44	Extra koeriers fourage reis etc.	f.	400.00
" " "	Stafonkosten	f.	250.00
" " "	Miki, representatief.	f.	100.00
" " "	Staf onkosten diversen.	f.	200.00
" " "	" " fourage, reizen koeriers etcf.	f.	300.00
" " "	Dienstmeisje	f.	20.00
16 Oct. '44	Staf Melle diversen reizen fourage	f.	204.00
17 Oct. '44	Kas, reizen, fourage fietsbanden	f.	600.00
" " "	Mark, onkosten	f.	60.00
21 Oct. '44	Extra koeriers eten, reizen etc.	f.	250.00
" " "	Miki, lampen kookkachels etc.	f.	500.00
" " "	Herman, onkosten	f.	21.00
" " "	Benzine, auto's voor de routes	f.	605.00
" " "	Etenswaaren, voorraad.	f.	350.00
23 Oct. '44	Twee fietsbanden staf.	f.	400.00
26 Oct. '44	Onkosten staf eten fietsen huish etcf.	f.	600.00
	Totaal der uitgaven	f.	10000.00
	Totaal gestort 6 Oct. '44	f.	10000.00
	Saldo 26 oktober.	f.	00000.00

Het CB was genoodzaakt, ook op
financieel gebied zakelijk, koel
en exact op te treden.

Centraal Bureau 16-2-1945

Aan Staf en Bureauhouders G.D.N.

De afgelopen maanden werkte G.D.N. volgens het principe van onkostenvergoeding. Dit principe heeft echter, vooral de laatste maanden afmetingen aangenomen, die niet meer te overzien zijn. Na rijp beraad en controle van de uitgaven heb ik het volgende besloten, gezien in het licht van het feit, dat G.D.N. een bepaald bedrag maandelijks tot haar beschikking heeft:

Met ingang van 1 Maart a.s. ontvangt iedere bureauhouder en iedere Chef van de Route een bepaald bedrag, dat hij over één maand kan uitgeven voor zichzelf en zijn medewerkers. Dit bedrag heb ik vastgesteld aan de hand van het kasboek en getoetst aan plaats en streek van werkring. Ik verdisconteerde de vermoedelijke stijging der levensstandaard over de komende maanden tevens in dit bedrag. Ieder Bureauhouder is dus aansprakelijk voor de hem toegestuurde maandelijksche som.

IK KEER DUS VANAF 1 MAART NIETS MEER UIT DAN DE U TOEGESTUURDE SOM.

Zeer bijzondere gevallen zonder ik uit en deze dienen van te voren aan mij persoonlijk te worden aangevraagd.

Dit geldt voor iedereen zonder uitzondering.

Onkostenformulieren verwacht ik dus ééns per maand, hierin moet de U toegestuurde som globaal verantwoord zijn.

REGEL DUS UW UITGAVEN NAAR UW INKOMSTEN.

Er behoeft niet ingekrompen te worden, de bedragen zijn hoog genoeg bepaald.

Per 1 Juli zal ik opnieuw de bedragen voor ieder van U vaststellen.

Ik reken op Uw aller activiteit in deze

STRUGGLE FOR LIFE.

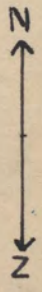
M I K I

G.D.N.-

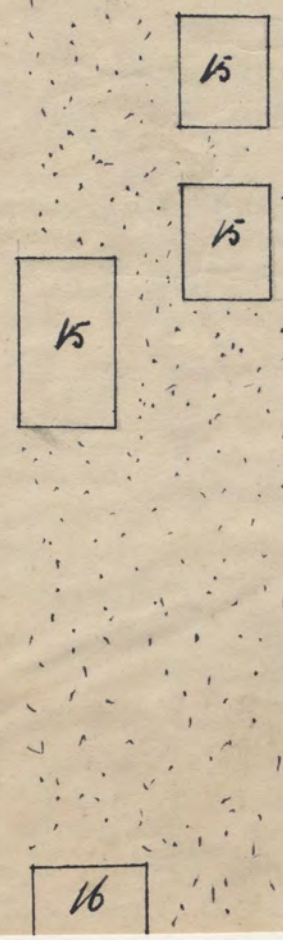
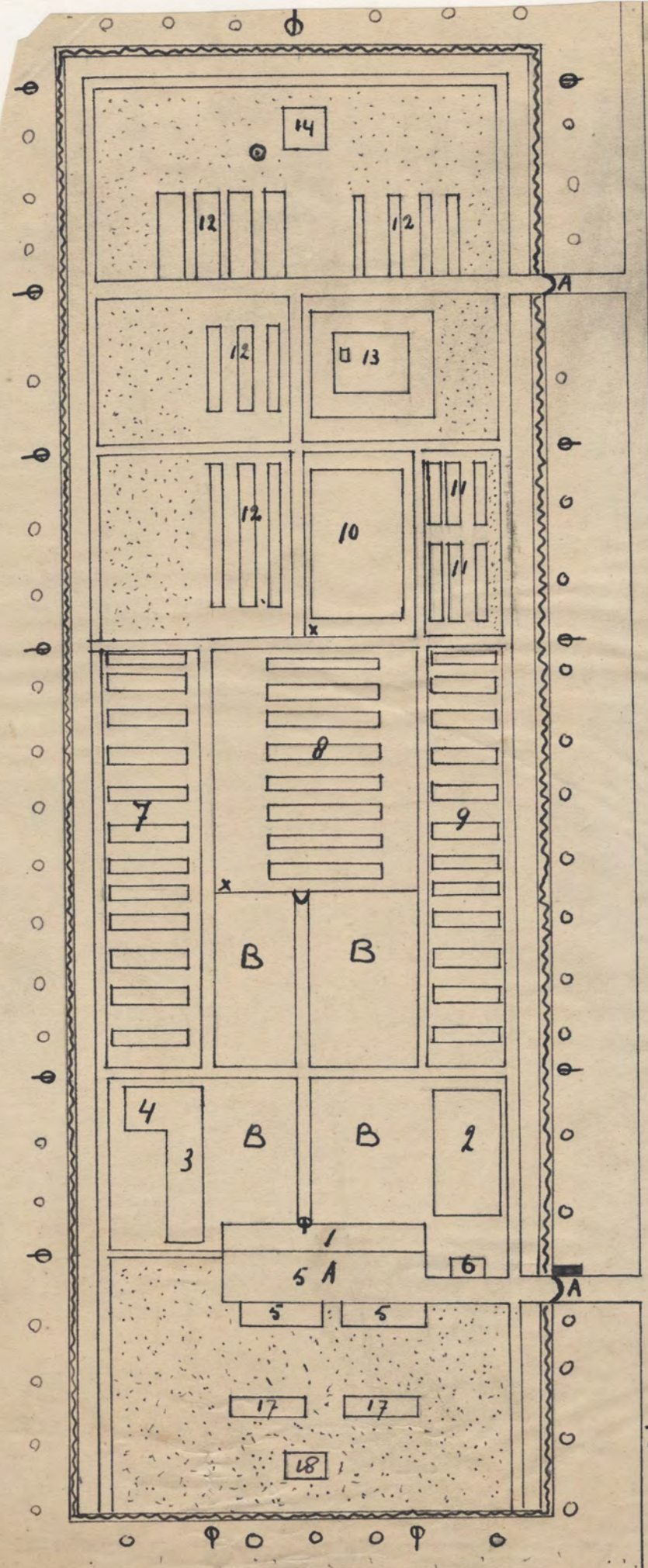
Kamp Vuight.

X

→ Vuight

Scale 1:10.000

De bezetters bleven een
levensgevaarlijke tegenstander
voor de ondergrondse strijders.

N.108.

Rapport.

8. Dec. 44.

Op 30 Nov. kwam ~~ze~~ voor de Marechaussees v. d. afd. Zutphen het volgende bevel binnen, ondertekend door luit. kol. Veenstra uit Bathmen; inhoudende dat alle Marechaussees beneden de 40 jaar zich op 1 Dec. moesten melden te Zwolle. Hierop ontvingen de betreffende Marechaussees allen een marschorder. Hierin stond reden of doel niet vermeld. In het bevel van luit. kol. Veenstra, comm. v. District Arnhem, blijkt gestaan te hebben dat men deze Marechaussees achter de Frontzone wilde hebben. Het vermoeden is, dat ~~dit~~ bevel oorspronkelijk afkomstig is van de S.D. De meesten der ~~z~~ betrokkenen zijn hierop ondergedoken.
Een zelfde bevel is uitgevaardigd voor de afd. Zevenaar en Oldenzaal.

Gedurende de laatste tijd krijgt de S.D., waarschijnlijk naar aanleiding van een aantal arrestaties in West Overijssel veel meer vat op de illegale bew. aldaar. Velen hiervan zijn gevlucht of ondergedoken. Bij een verhoor van een arrestant door de S.D. te Schalkhaar, liet de S.D. zich ontvallen, dat zij nu met beide handen goed vat hadden op de Partisanen en Terroristen bew. in deze omgevingen (Zwolle- Deventer). Dat alles met man en macht zou worden opgerold en hen ~~nixt~~ ~~mak~~ in Nedrland niet hetzelfde zou overkomen als in Frankrijk.

Zo dicht bij de eindstreep!
En dan dit.....

De SD zat dan wel "opgesloten"
in het westen van ons land,
ze bleven onverminderd
doorgaan met hun harde acties
tegen het verzet.

26 Februari 1945.

Geachte Miki,

Het is zoover, wij zijn uitgepeild en de ravage is vrij groot: onze eene marconist gewond, waarschijnlijk reeds dood, foestel en seinplan e.d. weg.

Wij zaten in het O.L. en Zondagmorgen 11 uur werd dit plotseling geheel afgezet en ~~zijn~~ is onze m.c. op heeterdaad betrapt. Nog verschillende andere menschen zijn gearresteerd, wie is mij nog niet bekend. U zoudt mij zeer verplichten, indien ook Uwerzijds navraag hieromtrent en omtrent verblijfpl. e.d. zou kunnen worden gedaan.

Wij zijn op het moment niet in staat met een met de andere zender te gaan werken, hier zal wel een week overheen gaan, en dan zal het een volledig accubedrijf worden, hetgeen met het oog op de weinige accus, waarover wij beschikken, wel niet geheel vlotten zal. Edoch het is oorlog, en er moet gezonden kunnen worden.

Ik weet momenteel niet precies welke van Uw tgms nog niet zijn doorgeseind, precies zullen wij dat ook wel niet te weten komen, de eerste dagen. Ik zal U terugzenden wat nog niet doorging, daar momenteel geen van onze binnenl. zenders meer functioneert. Mocht ik nog een anderen weg zien voor Uw tgms dan zal ik U onmiddellijk daarvan in kennis stellen.

Mede met het oog op Uw eigen plannen om te gaan zenden, moge ik U er op wijzen, dat wij nog geen week achtereen op dit adres zaten en per dag maxim. 10 tgms verstuurd, er wordt dus wel zeer accuraat gepeild.

In de hoop spoedig de dienst weer te kunnen hervatten, met vriendel. groet,

Johier

18 Febr. 1945

Geachte MIKI,

Uw brief van 16 dezer gaf ik door aan Freek. Met het oog op Uw zwaar gezocht worden zou ik U toch ernstig in overweging willen geven U niet zoo veelvuldig op straat te begeven ! Ik ben het voorts geheel met Uw standpunt inzake Freek eens.

Door Eindhoven werd ons o.m. geseind "beperk Uw verkeer zoveel mogelijk". Misschien wilt U ook Uwerzijds alles doen om de tgms tot het uiterste te beperken, daar wij thans voor nog verschillende andere instanties tgms verzenden moeten, die vroeger via andere zenders werkten.

met bevreemde mij zeer dat de brief van Hans, die Ge mij gisteren deed toekomen, als "open brief" aan GDN was ter hand gesteld. Kunt Ge mij berichten of alle brieven die via GDN door ons aan anderen gericht worden worden gelezen, dan kunnen wij daar rekening mede houden.

Tenslotte verzoekt Freek mij U er op attent te maken, dat Margriet in RVV-gerband werkt. Ik meende dat dit zeer duidelijk met Melle was afgesproken. Wij hebben er niet op tegen, dat zij voor GDN dezelfde service heeft als wij hier, doch achten het niet juist dat U haar opdrachten geeft, die haar nopen op bepaalde dagen te vertrekken of te komen, zoodat wij geen vrije beschikking over haar diensten hebben. In dit verband zou ik gaarne, indien dit door U kan worden toegestemd, een onderhoud hebben met Nol, die naar ik verneem dezer dagen in Amsterdam zal komen.

Met vriendel. groet,

JOKIE

ER WAS KOU,
ER WAS HONGER,
ER WAS GEVAAR,

ER WAS GEBREK
aan ..... alles.

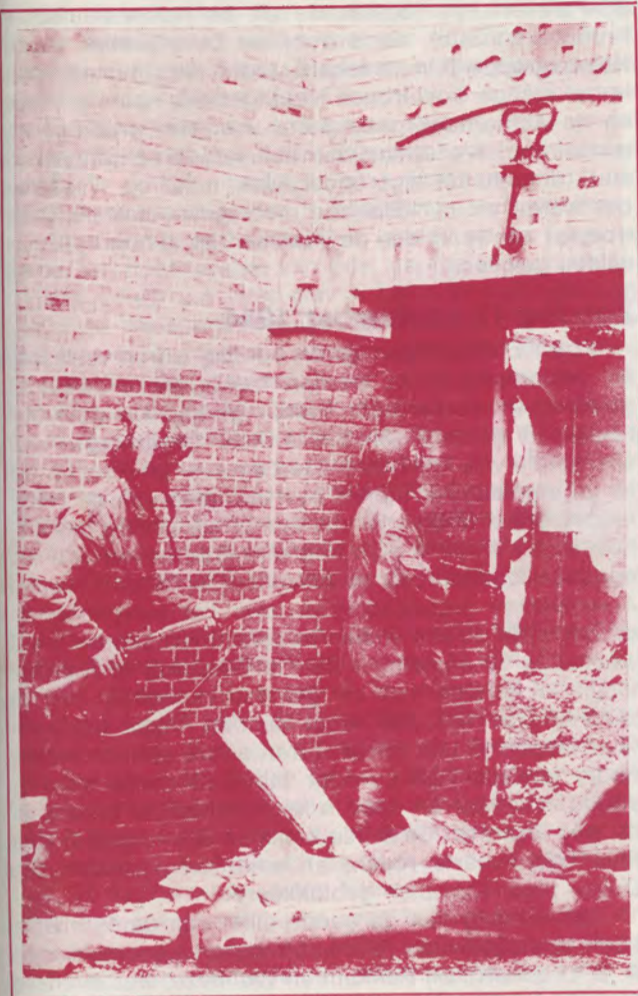
Maar men moest,
wilde doorgaan

Want we zitten
nog steeds in
een oorlog,
zeiden de
GDN-mensen.

They seek him here, they seek him there,
The Germans seek them everywhere!
Is he in heaven, are they in hell?
These damned.....

Montgomery's
Grote
misrekening.

Waardoor "Bijltjesdag"
(gelukkig)
niet doorging in het
noorden van ons land.

arnhem in onderdelen

de slag om arnhem

De binnencirkel van wat in Arnhem gewoonlijk wordt aangeduid als „het Damcircuit” — de verkeersrotonde aan het begin van de noordelijke Rijnbrugoprit — heet officieel **Airborneplein**. Die naam zal niet iedereen onmiddellijk aanspreken. „Airborne” is een internationaal gangbare Engelse term uit de luchtvaart: een vliegtuig is „airborne” als het, na zijn aanloop op de startbaan, los van de grond is. Letterlijk betekent „airborne”: gedragen door of in de lucht. Het lijkt haast een flauw grapje van de Arnhemse straatnaamgevers, want hoeveel verkeersdeelnemers zouden juist hier op spitsuren niet graag los van de grond komen om door de lucht naar hun bestemming te worden gedragen? Maar een grap is het niet. Middenin het Airborneplein staat een merkwaardig monument: het brokstuk van wat onmiskenbaar eens een zuil is geweest. Een rafelig afgeknotte, grijze stomp steen met de inscriptie: 17 SEPTEMBER 1944. Verder niets. Alleen een datum.

In het geheugen van de mensen die van dat vreemde stuk puin een gedenkteken hebben gemaakt, staat deze datum gegrift als in graniet. Ook zij denken bij het woord „airborne” aan vliegtuigen. Aan de honderden vliegtuigen die op de zeventiende september van het oorlogsjaar 1944 verlossing van de Duitse bezetting leken te zullen brengen. Maar meer nog aan de Britse en Poolse militairen die toen, op die stralende zondag en op de dagen erna, door de lucht werden aangevoerd en aan hun parachutes of in **gliders**, zweefvliegtuigen, op de heidevelden en akkers tussen Oosterbeek en Ede landden, in de overtuiging dat ze het einde van de Tweede Wereldoorlog in West-Europa zouden helpen bespoedigen. Ze maakten deel uit van, of waren toegevoegd aan de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie, de **First British Airborne Division**, en de meesten van hen droegen op de mouw van hun battle-dress het woord AIRBORNE. Hun

dramatische acties, negen dagen lang, staan in de geschiedenisboeken genoteerd als „de slag om Arnhem”. Voor de Nederlanders van 1944 waren die „airbornes” voorboden van de bevrijding, die echter door hun nederlaag, maar buiten hun schuld, nog acht bange maanden zou uitblijven. De slag om Arnhem was het laatste geallieerde echec in Europa en bracht geen vervulling van de destijds door velen gekoesterde hoop dat de oorlog nog voor Kerstmis 1944 afgelopen zou zijn.

De invasie in Normandië, op 6 juni 1944, was het massale begin geweest van een rechtstreekse aanval op het terreurbolwerk dat in vier jaar door het nationaal-socialistische Duitsland in West-Europa was opgebouwd. Na moeizame gevechten waren de Amerikaanse en Britse legers pas eind juli/begin augustus doorgebroken en joegen ze, onder het algemeen opperbevel van de Amerikaanse generaal Dwight D. Eisenhower, de volledig gedemoraliseerde Duitse troepen door Frankrijk en België voor zich uit. Op 25 augustus trokken de Amerikanen Parijs binnen. Britten en Canadezen bevrijdden op 3 september Brussel en op 4 september Antwerpen. Bezet Nederland beleefde met openlijk leedvermaak de paniek onder de terugtrekkende Duitsers op 5 september, „Dolle Dinsdag”. Voor de geallieerden — die in zo korte tijd op hun veel tragere opmarschema waren ingelopen dat ze in moeilijkheden raakten doordat de bevoorrading het tempo niet kon bijhouden — was de eerstvolgende barrière: de Rijn. Daarachter lag het einddoel: Duitsland zelf.

Eisenhower en Montgomery

In beginsel gaf Eisenhower er de voorkeur aan zoveel mogelijk bij de oorspronkelijk gekozen strategie te blijven en over een breed front naar de Rijn op te rukken. De weerbarstige Britse veldmaarschalk Bernard

L. Montgomery was het echter met zijn Amerikaanse superieur niet eens. Volgens hem kon de eindoverwinning sneller worden behaald als hij voor zijn (Britse) 21ste Legergroep absolute prioriteit in bevoorrading kreeg om over een veel smaller front één langgerekte stoot noordwaarts uit te voeren. Nu de Duitsers zo overtuigend op de vlucht waren, mocht hen — aldus redeneerde hij — nergens meer gelegenheid worden gegeven op adem te komen om zich te hergroeperen. Bovendien achtte hij het verstandiger de Rijnbarrière te forceren in het Nederlandse riviereengebied; geografisch gezien, zou van daaruit immers ontplooiing van pantseren andere gemotoriseerde strijdkrachten oostwaarts, Duitsland in, optimaal mogelijk zijn. Een belangrijke voorwaarde was dat de bruggen over de Brabantse kanalen, de Maas, het Maas-Waalkanaal, de Waal en de Neder-Rijn intact werden veroverd door luchtlandingsdivisies, teneinde, aldus Montgomery, dank zij hun verrassende aanval „de looper uit te leggen” voor eenheden van het Britse 2de Leger, die uit posities langs de Belgisch-Nederlandse grens naar het noorden zouden doorstoten. Arnhem was de plaats waar, naar het inzicht van Montgomery, een bruggehoofd over de Rijn moest worden gevormd.

Eisenhower was stellig niet van zins de zeer succesvolle operaties van de Amerikanen in Frankrijk af te stoppen terwille van Montgomery's plan. Wél was hem echter veel gelegen aan de verovering van het Nederlandse riviereengebied om zo het front in het noorden af te ronden en dekking te verkrijgen voor acties om de Scheldemonding te bemachtigen, opdat Anwerpen als aanvoerhaven kon gaan functioneren.

Market Garden

Zo werd het een compromis, maar Montgomery greep het met beide handen aan en gaf orders voor operatie MARKET GARDEN, die op zondag 17 september moest beginnen. Op die datum zou de voorhoede van het Britse 2de Leger pal noordwaarts oprukken (GARDEN) om na twee dagen verbinding te maken met de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie die inmiddels de Rijnbrug te Arnhem moest hebben veroverd. De weg naar Arnhem zou worden geopend door twee Amerikaanse luchtlandingsdivisies, de 101ste bij Eindhoven en de 82ste bij Nijmegen. De luchtlandingsoperatie (MARKET) zou de grootste worden die ooit was uitgevoerd. Helaas was het echter door een tekort aan transportvliegtuigen niet mogelijk de drie divisies in hun geheel op één dag over te vliegen; er waren drie dagen voor uitgetrokken. Nieuw was dat alle landingen, ook het uitwerpen van voorraden, overdag zouden plaatsvinden; tegenover het onmiskenbare feit dat hierdoor aan het verrassingseffect afbreuk werd gedaan, werd het voordeel van grotere nauwkeurigheid verwacht.

Natuurlijk was het een gedurfde onderneming, luchtlandingstroepen op een zo grote afstand voor het eigen front in te zetten, maar in brede kring werd aangenomen dat de Duitsers te gedemoraliseerd waren om van hun verrassing te bekomen en dat ze niet in staat zouden zijn voldoende mensen, tanks en artillerie bijeen te brengen om aan een dergelijk bliksemoffensief het hoofd te bieden. Inlichtingenrapporten waarin sprake was van allerlei Duitse troepenbewegingen in het operatiegebied, werden in de geallieerde staven met een zekere lucht-hartigheid genegeerd.

Die zorgeloosheid was misplaatst. De voorbereiding van MARKET GARDEN nam ongeveer een week in beslag, en juist dit geringe respijt benutten de Duitsers om alle uit het zuiden terugtrekkende troepen in midden-Nederland op te vangen, zoveel mogelijk opnieuw uit te rusten en vervolgens in te zetten in een provisorisch afweerfront. Eén van de zwaarst gehavende eenheden, het IIde

SS-Pantserkorps (bestaande uit de Hohenstaufen- en Frundbergdivisie), werd door de bevelhebber van de **Heeresgruppe B**, maarschalk Model, die zijn stafkwartier in het rustige Oosterbeek had ingericht, naar de Veluwe en de Achterhoek gedirigeerd voor een grondige hergroepering. Weliswaar was het een samenraapsel van sterk uitgedunde legeronderdelen, maar op 17 september waren er in Nederland meer gevechtssklare Duitse troepen aanwezig dan de geallieerden in hun optimisme wilden geloven.

Zondag 17 september 1944

De luchtlandingen op die zondag waren verrassend en veelbelovend; ze werden met grote precisie uitgevoerd en de verliezen waren gering. De gelijktijdig begonnen opmars van het XXXste Legerkorps — de voorhoede van het Britse 2de Leger — ondervond echter al onmiddellijk bij het overschrijden van de Nederlandse grens felle tegenstand, met als gevolg dat Eindhoven niet volgens plan nog diezelfde avond kon worden bevrijd, maar pas op maandag de 18de. Hoewel de Amerikaanse luchtlandingsdivisies het merendeel van de beoogde doelen wisten te veroveren, duurde het tot woensdag 20 september dat de Waalbrug te Nijmegen intact in handen van de grondstrijdkrachten viel; op zichzelf was het een mooi succes, maar het kwam twee dagen te laat en er waren zware gevechten voor nodig geweest. De corridor die in Brabant werd gevormd, was hier en daar in feite nauwelijks breder dan de weg waarover de Britse tanks en voertuigen in lange files noordwaarts reden, en werd enige malen door Duitse tegenaanvallen geblokkeerd.

De landing van de eerste „lift” van de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie (onder bevel van generaal-majoor R. E. Urquhart), bij Renkum en Wolfheze, was eveneens nagenoeg geheel volgens plan verlopen. De weersomstandigheden waren ideaal geweest en de Duitsers hadden, voor zover ze zich vertoonden, aanvankelijk een machteloze indruk gemaakt. Ondanks de tegenslag dat de verkenningsafdeling er niet in slaagde een snelle verrassende stoot naar de brug uit te voeren, ondanks het feit dat de beschikbare zend- en ontvangapparatuur van het begin af aan gebrekkig functioneerde, had de verovering van de Arnhemse verkeersbrug een uitvoerbare opgave geleken, al lag die brug dan ook ruim tien kilometer van de landingsterreinen verwijderd.

Arnhem

In de loop van zondagmiddag begaven de drie bataljons van de 1ste Parachutistenbrigade zich via verschillende routes — Amsterdamseweg, Utrechtseweg en, door Oosterbeek-Laag, de Benedendorpseweg — naar Arnhem. Intussen echter bekwamen de Duitsers veel sneller van hun eerste schrik dan verwacht was; zij legden een voorlopige verdedigingslinie langs de Wolfhezerweg en een veel sterkere tussen Oosterbeek en Arnhem om de toegangswegen tot de stad af te sluiten. De laatste linie bestond vooral uit troepen van de Hohenstaufen-divisie die in allerijl van de Veluwe naar Arnhem waren gedirigeerd. Wel had maarschalk Model overhaast moeten vluchten uit zijn comfortabele onderkomen in het Oosterbeekse hotel Tafelberg, maar hij was niet in paniek geslagen; hij begreep direct dat het hier ging om een geallieerde poging een bruggehoofd over de Rijn te vormen en evenals de commandant van het IIde SS-Pantserkorps (generaal Willi Bittrich), reageerde hij binnen enkele uren efficiënt door een aantal bevelen uit te geven om het gevaar af te wenden.

Alleen het Britse 2de Parachutistenbataljon, onder luitenant-kolonel John Frost, slaagde er die zondagavond in door de nog niet geheel voltooid Duitse afsluiting te

glippen en in Arnhem door te dringen; het bezette er de huizen rond de noordelijke oprit van de Rijnbrug, in afwachting van versterking. Die kwam echter niet, want de twee parachutistenbataljons liepen zich 's nachts vast tussen Oosterbeek en Arnhem en kwamen niet verder dan het Rijnhotel en het Sint-Elisabethsgasthuis (dat terstond als militair hospitaal ging fungeren), waar de Utrechtseweg zich splitst in Onderlangs en Bovenover.

Op maandag 18 september landde op de Ginkelse Heide, ten noordoosten van Ede, de 4de Parachutistenbrigade — vijf uur later dan in het plan was voorzien, omdat de transportvliegtuigen door nevel boven Engeland niet eerder hadden kunnen opstijgen. Nog terwijl de parachutisten daalden, werd er op en om het landingsterrein gevochten tussen de Duitsers en eenheden van de 1ste Luchtlandingsbrigade (troepen die zondag per zweefvliegtuig waren aangevoerd en wier eerste taak was de voor latere landingen gereserveerde gebieden in handen te houden). De Engelsen wisten zich te handhaven en gingen na het afbreken van de gevechten zo snel mogelijk op weg in de richting Oosterbeek en Arnhem.

Daar waren de vorderingen tot dusverre teleurstellend gering. Behalve het 2de Bataljon, dat er niet in slaagde de hele Rijnbrug te veroveren en maar met moeite de noordelijke oprit beheerste, hadden geen andere Britse eenheden de afgrendeling weten te doorbreken. De aanwezigheid van Duitse tanks, pantserwagens en gemotoriseerde artillerie was een volslagen verrassing voor de lichtbepapende luchtlandingsstroepen. Bovendien werd het duidelijk dat de Duitsers nu in allerijl versterking naar Arnhem lieten komen.

Om de parachutisten bij de brug te hulp te komen ondernamen op dinsdagmorgen 19 september vier Britse bataljons een vertwijfelde doorbraakpoging via de nauwe corridor tussen spoorwegemplacement en rivier, Onderlangs en Bovenover. Deze aanval, helaas onvolgende gecoördineerd, liep op een slachting uit; efficiënt opererende pantsereenheden van de Hohenstaufen-divisie dwongen de Britten zich terug te trekken op Oosterbeek. Die dinsdag was een rampdag. 's Middags landde bij de Johannahoeve de derde „lift”: zweefvliegtuigen met Poolse troepen, lichte artillerie, antitankgeschut en voertuigen. Helaas ging door Duits vuur een belangrijk deel van deze kostbare versterking verloren; bataljons van de 4de Parachutistenbrigade hadden de landingsterreinen nauwelijks onder controle, en onmiddellijk na de landing werd dit gebied ten noorden van het station Oosterbeek-Hoog dan ook overhaast ontruimd, ten koste van zware verliezen.

De troepen van overste Frost bij de Arnhemse brug waren nu aan hun lot overgelaten en konden alleen nog hopen op ontzet uit het zuiden, door het 2de Leger. Maar het 2de Leger kwam niet. Wel was op woensdag de 20ste de Waalbrug in Britse handen, maar intussen hadden de Duitsers in de Betuwe een sterke verdediging opgebouwd. Voor de parachutisten bij de Arnhemse brug was het pleit beslecht: in de nacht van 20 op 21 september wisten de Duitsers hun laatste tegenstand te breken. Frost en zijn bataljon hadden vier dagen standgehouden, tweemaal zolang als hun opdracht was geweest.

De „perimeter”

Na woensdag kon alleen nog maar sprake zijn van een slag bij Arnhem. Het restant van de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie had zich samengetrokken in Oosterbeek, rond generaal Urquharts stafkwartier in hotel Hartenstein, in een positie van ongeveer twee vierkante kilometer (de „perimeter”), die de aanduiding „bruggehoofd” niet meer verdiende nadat ook de laatste oeververbinding, het Drielse veer, op donderdag verloren was

gegaan en de Duitsers bezit hadden genomen van de dominerende heuvels van de Westerbouwing. De landing bij Driel, ten zuiden van de Rijn, van generaal Sosabowski's Poolse parachutisten, ook op donderdag 21 september, bracht in de hopeloze situatie van de Britten in Oosterbeek geen verandering meer.

De bevoorrading uit de lucht liep geheel spaak. De piloten van de langzame transportvliegtuigen, die door laaghangende bewolking gedwongen waren op geringe hoogte te vliegen en daardoor een gemakkelijke prooi van het moordende afweervuur werden, hadden geen contact meer met de troepen op de grond en bleven hun ladingen uitwerpen boven de afgesproken terreinen, die alle reeds in Duitse handen waren.

De Duitsers hadden inmiddels ongeveer 10.000 man aan troepen op de been om de noordelijke Rijnsoever te zuiveren. Uit Duitsland waren nog meer zware tanks aangevoerd; de Duitse artillerie, die in groten getale rond Oosterbeek stond opgesteld, leek over onbepaalde hoeveelheden munitie te beschikken.

Binnen de belegerde „perimeter” heerste gebrek aan voedsel, drinkwater en medicamenten; voor de honderden gewonden in de diverse noodhospitelen (o.a. de hotels Schoonoord, Vreewijk en Tafelberg) werd de toestand ondragelijk. Op 24 september troffen de Engelsen een regeling met de Duitsers: ongeveer vijfhonderd Britse gewonden werden overgebracht naar het Sint-Elisabethsgasthuis in Arnhem.

Het moreel van de Britse troepen bleef ongebroken; hun aantal slonk met het uur door het aanhoudende artillerie- en mortiervuur en door de voortdurende aanvallen die op hun stellingen, in huizen en tuinen, werden ondernomen. Behalve hotel Hartenstein, met het bosrijke park erachter (een ideaal domein voor Duitse sluipschutters), was het oude hervormde kerkje aan de Benedendorpsweg een van de centra van de Britse verdediging. Zo fel verweerden de uitgeputte troepen zich dat de Duitsers geen kans zagen hun linies te doorbreken en de „perimeter” van de Rijn af te snijden. De voorhoede van het 2de Leger had intussen met veel moeite contact gemaakt met de Poolse parachutisten bij Driel. Pogingen de Rijn over te steken en bij de Westerbouwing een tweede, kleiner bruggehoofd te vormen, werd door de Duitsers bloedig verijdeld.

Het einde

Doorvechten had geen zin meer. De geallieerden zouden erin moeten berusten dat de sprong over de Rijn voorlopig was mislukt. Er werd dan ook besloten dat de Britse posities in Oosterbeek moesten worden ontruimd. In de nacht van 25 op 26 september werden in een moeilijke actie, die nog aan velen het leven kostte, ongeveer 2400 man op de zuidelijke Rijnsoever teruggenomen, nog geen kwart van de sterkte waarmee de 1ste Britse Luchtlandingsdivisie aan de operatie was begonnen. Ruim 6000 man, voor ongeveer de helft gewonden, bleven als krijgsgevangenen in Duitse handen achter. De rest, bijna 1500 man, was gesneuveld of vermist. Toen op dinsdag 26 september het ochtendlicht aan verdere evacuatie een eind maakte, was de Rijn weer Duits, en het zou tot het voorjaar van 1945 duren vòòr er in die toestand verandering kwam. Voor Nederland boven de rivieren brak de moeilijkste oorlogswinter aan.

De sporen van de slag om Arnhem zijn vrijwel alle uitgewist. Alleen wie er bewust op let, kan, vooral in Oosterbeek, aan sommige huizen nog de littekens van de strijd herkennen: een kleurverschil in de bakstenen waar schade van een granaatinslag of een mitrailleur-salvo is hersteld. In de bossen hebben meer dan vijftig herfstseizoenen de schuttersputten en loopgraven

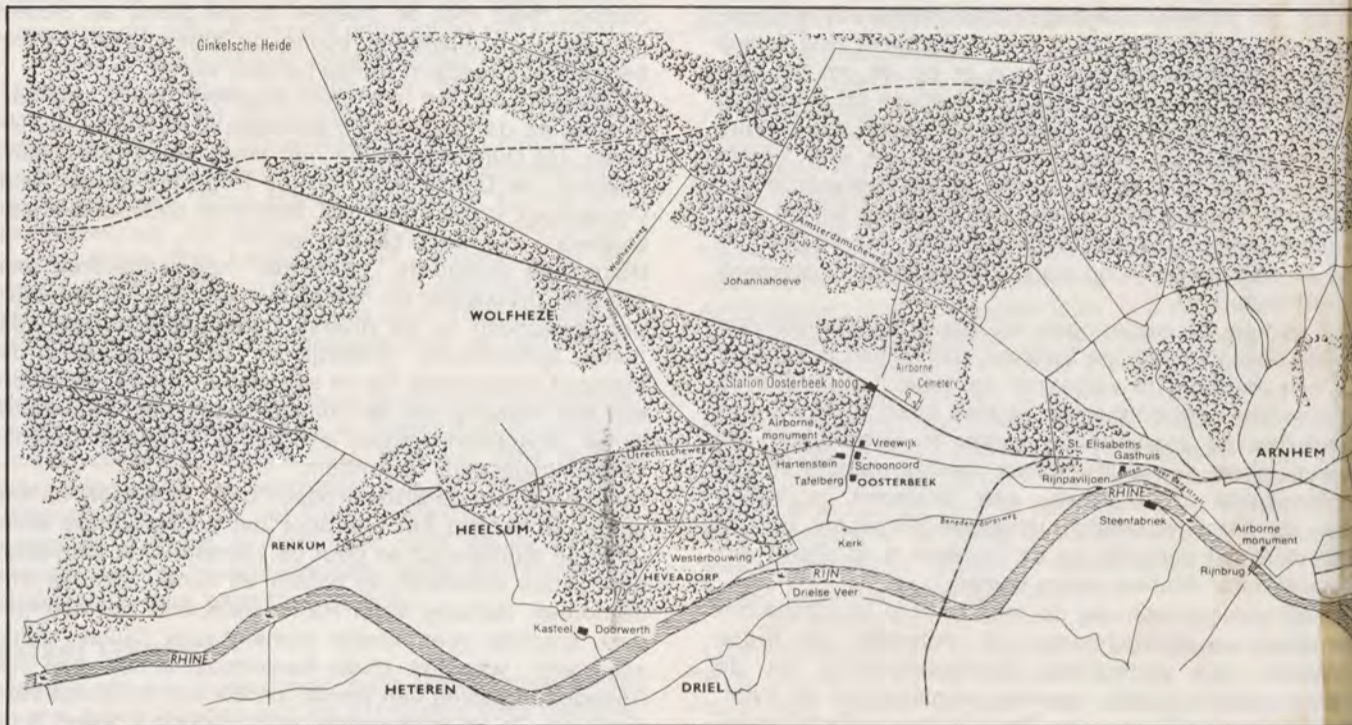

barmhartig met humus gevuld, maar hier en daar blijven ze als flauwe oneffenheden zichtbaar. Bij graafwerkzaamheden worden nog wel onontpofte projectielen gevonden, veelal gevaarlose brokken oud roest; ze hebben toen, in 1944, hun doel en uitwerking gemist, en dat is nu een troost, want door hun defect zijn misschien mensenlevens gespaard gebleven.

Op een aantal plaatsen staan monumenten of zijn plaquettes aangebracht: bij Hartenstein, in Driel, in de oude kerk te Oosterbeek, op de Ginkelse Heide, aan

een huis schuin tegenover het Arnhemse Gemeentemuseum, op de brug in Arnhem. De afgeknotte zuil op het Airborneplein is afkomstig van het voormalige Paleis van Justitie in Arnhem, dat tijdens de slag werd verwoest. Het is een zeer authentiek monument. Het meest authentieke, het meest trieste en tegelijk het indrukwekkendste is echter het Airbornekerkhof in Oosterbeek.

P. R. A. van Iddekinge
Gemeentearchief Arnhem

Documentatie

Verdere oriëntatie over de slag om Arnhem is mogelijk aan de hand van de vele boeken en artikelen over dit onderwerp, dat zovelen onmiskenbaar blijft boeien.

Eén van die velen is de Amerikaan Cornelius Ryan, auteur van **De langste dag** en **De laatste slag**, die operatie MARKET GARDEN en meer in het bijzonder de strijd in en om Arnhem op één lijn plaatst met de geallieerde invasie in Normandië op 6 juni 1944 en de verovering van Berlijn in april 1945. Van zijn hand verscheen in 1974 **A bridge too far** (Nederlandse vertaling: **Een brug te ver**).

In Nederland was het luitenant-kolonel b.d. Th. A. Boeree die heeft getracht de acties van de Britse luchtlandingsstroepen bij Arnhem van uur tot uur te reconstrueren. Op basis van zijn unieke collectie documentatiemateriaal — die thans grotendeels bij het Arnhemse Gemeentearchief berust — schreef C. Bauer **De slag bij Arnhem; de mythe van het verraad weerlegd** (Amsterdam, 1963). (Engelse vertaling: **The battle of Arnhem; the betrayal myth refuted**, 1966).

Eerder had de Engelsman Christopher Hibbert geschreven **The battle of Arnhem** (Londen, 1962), waarvan de Nederlandse bewerking is getiteld: **Arnhem, 17-26 september 1944** (Leiden, 1963).

Deze episode werd in boekvorm gevisualiseerd aan de hand van het beschikbare beeldmateriaal, door P. R. A. van Iddekinge in "**Arnhem, september 1944**," een tweetalige uitgave (Nederlands-Engels) van het Gemeentearchief Arnhem, 1969.

Opmerkelijk is de in 1966 verschenen roman **The cauldron** (Nederlandse vertaling: **De verrekte moeite van het doodgaan**, Leiden, 1967) van de hand van een ex-parachutist; het boek geeft op betrouwbare wijze de lotgevallen van een peloton Engelsen in Oosterbeek weer. Enigszins vergelijkbaar hiermee is het boek van Tom Angus, **Men at Arnhem** (Londen, 1976), het relaas van de ondergang van een bataljon parachutisten, gezien door de ogen van één van de overlevenden. Bekend is het boekje van Louis Hagen, **Arnhem lift** (2e dr. Londen, 1953), dat in Nederland werd uitgebracht onder de titels **Ik vocht om Arnhem; dagboek van een zweefvliegtuigpilot** (Nijmegen, 1946) en **Luchtbrug naar Arnhem** (Hoorn, 1974).

Een goed gedocumenteerd werk over de Verkenningsofdeling van de 1e Britse Luchtlandingsdivisie is van John Fairley **Remember Arnhem** (Aldershot, 1978).

De gevechten om de Arnhemse Rijnbrug zijn goed beschreven door de Britse genie-officier E. Mackay in **The battle of Arnhem Bridge** (Blackwood's Magazine 1945; Nederlandse vertaling: **Whoa Mahomet; de strijd om de Rijnbrug**, Aalten, 1947).

Ex-parachutist James Sims stelde op sobere wijze zijn ervaringen bij de brug te boek in **Arnhem spearhead; a private soldier's story** (Londen, 1978); (Nederlandse vertaling: **Arnhem bruggehoofd** (Haarlem, 1978)). Boeiend, is ook het boek van de ex-commandant van de Britse troepen bij Arnhem, R. E. Urquhart, **Arnhem** (Londen, 1958; Nederlandse vertaling: **De slag om Arnhem**, Leiden, 1958). Over de acties van de Poolse parachutistenbrigade schreef ex-commandant S. Sosabowski, **Freely I served** (Londen, 1960), (Nederlandse titel: **Ik vocht voor de vrijheid** (Leiden, 1960)). De lotgevallen van de Britten die na de slag om Arnhem verspreid op de noorderlijke Rijnsoever waren achtergebleven en met de hulp van Nederlandse verzetslieden aan Duitse krijgsgevangenschap wisten te ontkomen, zijn beschreven door Leo Heaps in **The Grey Goose of Arnhem** (Londen, 1976); (Nederlandse vertaling: **De gans is gevlogen**; Bussum, 1976). Brigadegeneraal J. W. Hackett schreef over zijn eigen ervaringen **I was a stranger** (Londen, 1977); (Nederlandse vertaling: **Ik ben een vreemdeling geweest**, Baarn, 1979).

De lotgevallen van de Arnhemse bevolking zijn beschreven door L. Frequin e.a. in **Arnhem's Kruisweg** (2e dr. Arnhem, 1969) en door P. R. A. van Iddekinge in zijn boek; **"Arnhem 44/45** (Arnhem 1981). Over de burgers in de "perimeter" is lezenswaardig geschreven in **Niet te vergeefs; Oosterbeeks burgers temidden van den strijd der Airbornes** (Arnhem, 1946). Recenter is van Th. van Peelen en A. L. J. van Vliet **Zwevend naar de dood** (Bussum, 1977). Over de toestand in een der noodhospitals, hotel "Schoonoord" te Oosterbeek, schreef H. van der Vliet **Die dag in september** ... (Bussum, 1975).

De bibliotheek Arnhem, Koningstraat 26, bezit een van de grootste collecties literatuur over de slag om Arnhem. Dr. P. G. Aalbers, is de samensteller van **Slag om Arnhem; bibliografie van gedrukte werken** (Arnhem/Zutphen, 1975; met supplement, 1978).

In 1978 is het voormalige hotel "Hartenstein" te Oosterbeek, destijds het hoofdkwartier van de Britse luchtlandingsstroepen, ingericht tot **Airborne Museum**; het herbergt een permanente expositie van foto's, kaarten en diorama's van de slag, wapens, uitrustingstukken en uniformen. Er bestaan over de Slag om Arnhem enige films, zoals de in 1946 door Rank uitgebrachte **Theirs is the glory** en **A bridge too far**, onder regie van R. Attenborough, uitgebracht in 1976.

Veel informatie geeft **De slag om Arnhem, september 1944**, een produktie van de Stichting Film en Wetenschap te Utrecht, in 1967 tot stand gekomen door samenwerking met het Instituut voor Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Utrecht en het Gemeentearchief Arnhem.

de
psychologische
oorlog
woedde eveneens
in ons land.

**BOMBARDEMENT VOORAF
GOEDGEKEURD** 1944

BERLIJN, 26 Febr. De B-correspondent van het A.N.P. meldt:

Naar aanleiding van het bombardement van Nijmegen, Arnhem en Enschede meldt Londen, dat daar vóór het bombardement aan de Nederlandsche emigrantenregering gevraagd was, of zulk 'n bombardement verantwoord zou zijn. De Nederlandsche emigrantenregering heeft aan het bombardementsplan haar goedkeuring gehecht.

De Engelschen beweren, dat

**VLIEGENDE
BOMMEN**

nog steeds op Londen en Zuid-Engeland worden afgeschoten.

Dat is ook wel aan te nemen, zolang de bezetters nog in het bezit zijn van de Noordelijke provincies van ons land.

Zoodra zij uit geheel Nederland verdreven zijn, zal Londen bevrijd zijn van het gevaar der

vliegende bommen

**Een vrij Nederland is van het
grootste gewicht voor een
veilig Londen**

Maar...

KEINEN SECHSTEN KRIEGSWINTER!

Soldaten an allen Fronten!

Seit fünf Jahren steht Deutschland im Krieg. Fünf Millionen unserer wehrfähigen Männer sind im Kampfe gefallen. Eine noch grössere Anzahl ist kriegsbeschädigt.

Millionen unserer Wohnhäuser sind im letzten Jahr feindlichen Bombenangriffen zum Opfer gefallen. Ein grosser Teil der Bevölkerung unserer Städte lebt in Notwohnungen oder sieht sich schutzlos der Witterung preisgegeben.

Unsere Kinder sind unterernährt und kaum notdürftig bekleidet.

Wir haben nicht genug Kohle.

Es darf keinen sechsten Kriegswinter geben!

Soldaten, kämpft nicht weiter!

Schliesst Euch den Soldatengruppen an. Gemeinschaftliche Aktion allein kann das grösste Unglück abwenden. Lasst Euch von niemandem terrorisieren! Macht kurzen Prozess mit der SS, wenn sie Euch zum kämpfen zwingen will.

Es darf keinen sechsten Kriegswinter geben!

Zentral-Komitee der Soldatengruppen.

Morele afbraak
door eigen mensen
in eigen delederen.

Eindelyk!

„DIE WELT SOLL IN FLAMMEN STEH'N BEI DER GERMANEN UNTERGANG.“

Dr. Goebbels.

Kameraden,

von allen hohen Zielen, für die wir jetzt fünf Jahre im Krieg sind, ist nichts übrig geblieben als der verheissene Weltbrand.

Wir sind nicht in den Krieg gezogen, um „die Welt in Brand zu setzen“. Wir verachten solche grossmäuligen Redensarten, die immer nur von Heimkriegern ausgedacht werden!

Wir wollen uns auch nicht mit dem „Untergang“ abfinden, ganz gleichgültig ob er von brennenden Städten des Feindes beleuchtet werden soll.

WIR WOLLEN HERAUS AUS DIESEM VERLORENEN KRIEG UND IN ANSTAENDIGER FRIEDENSARBEIT WIEDER AUFBAUEN, WAS ER VERNICHTET HAT.

WIR KAEMPFEN NICHT WEITER!

Z. K. der Soldatengruppen.

Arbeiter-Ausschuss Wien.

Soll Oesterreich Schlachtfeld werden?

Vom Osten und Süden rücken Millionenheere unaufhaltsam gegen die Grenzen Oesterreichs vor. Die Russen stehen in Ungarn und vom Süden her drängen die Anglo-Amerikaner und Tito vor. *Bald wird der Krieg österreichischen Boden erreicht haben.*

Soldaten aus Oesterreich, Ihr wisst, was das bedeutet. Es wird das Ende Oesterreichs sein. Nichts wird von unseren schönen alten Städten übrig bleiben, unser Land wird ein einziges Trichterfeld sein. Unsere Frauen und Kinder werden zu Zehntausenden den Fliegerbomben zum Opfer fallen.

Das darf nicht geschehen. *Oesterreich will leben.* Noch ist es nicht zu spät. Noch steht uns der Weg zum neuen Leben offen.

Aber wir müssen handeln!

Es gibt nur einen Weg für uns: Kapitulieren!

Der Krieg muss aufhören, *ehe er Oesterreich erreicht und vernichtet hat.* Wir haben einen fürchterlichen Preis für den Weltherrschafts-Wahnsinn preussischer Junker und Industriebarone und die Verblendung vieler unserer eigenen Landsleute bezahlt.

Wir wollen nicht mit dem Untergang unseres Landes zahlen!

Ihr, Soldaten an der Front, wisst am besten, dass dieser Kampf aussichtslos ist. Ihr spürt täglich und stündlich, dass die Alliierten uns hundertfach überlegen sind. Ihr wisst, dass Weiterkämpfen Selbstmord ist.

Macht Schluss, noch heute! Geht geschlossen zu den Alliierten über! Ihr tut es für Oesterreich! Oesterreich will leben und Oesterreich braucht seine Männer.

Die Arbeiter von Wien.

Glaubt nicht an Wunder!

KAMERADEN!

Seit Monaten hat man uns gepredigt: nicht die technische Überlegenheit, nicht der Vorrat an neuartigen Erfindungen, sondern in erster und letzter Linie der Geist der Truppe und das Genie der Führung erringen den Sieg.

Jetzt, nachdem der Feind aus den Steppen der Wolga und aus den Wäldern des Kaukasus bis ins Herz von Ostpreußen vorgedrungen ist, sich der oberschlesischen Grenze nähert, Florenz genommen hat und aus der Normandie in das Innere Frankreichs vorgestoßen ist —

jetzt auf einmal wird uns erzählt, daß wir in einigen Wochen neue technische Kampfmittel bereit haben werden, die unsere katastrophale Niederlage plötzlich in den Sieg umwandeln werden.

Wir fragen euch, Kameraden der Westfront, die ihr seit Wochen im Höllenfeuer der Anglo-Amerikaner zurückgeht: Habt ihr, als Folgeerscheinung des VI, eine Abnahme der feindlichen Kampfkraft und Angriffsenergie bemerkt? Oder glaubt ihr, daß die Zertrümmerung Londons und anderer englischer Städte die Russen und die Amerikaner hindern würde, von Westen und Osten her ihren Siegeszug bis nach Berlin fortzusetzen?

Ihr glaubt nichts von alledem!

Ihr wißt, daß es keine technischen Wundererfindungen gibt, vor denen die Abertausende feindlicher Riesentanks, Geschütze und Kampfflugzeuge zurückfliehen würden.

Ihr wißt, daß uns nur eins vor der völligen Vernichtung noch retten könnte:

! Sofortiger Frieden!

Organisiert euch zur Herbeiführung des Friedens!

Die Macht liegt in euren Händen!

Gebraucht sie zur Rettung Deutschlands.

Soldatengruppe West.

Generale

ergeben sich . . .

Soldaten

kämpfen bis zum
letzten Mann!

Instructie: Deze pamfletten onopvallend en snel plakken op duidelijk zichtbare plaatsen.

**Wer weiterkämpft
— kämpft gegen
UNSERE KINDER**

**Minister und Marschalle
haben versagt
. . . .
Deutschlands Zukunft
liegt in den Händen der
ARBEITER UND SOLDATEN!**

en daarna heel heel snel verdwynen.

DER RUSSE STEHT
AUF DEUTSCHEM
BODEN
DARUM SCHLUSS
MIT DEM
VERLORENEN KRIEG

MUSST
DU
ALS LETZTER
STERBEN?

Ondanks enorme

papier -
druktechnische-
distributie -

} Problemen

Kwamen veel illegale bladen regelmatig uit. Vanwege o.a. de kwaliteit deden deze bladen de vijand inderdaad afbreuk.

ORANJE-BULLETTIN No. 4

Uitgegeven door *De Geus, Je Maintiendrai, Het Nieuws, Ons Volk, Op Wacht, Het Parool, De Ploeg, Vrij Nederland, De Waarheid*
Uitgave voor Zuid-Holland

ERNSTIGE WAARSCHUWING.

Wij hebben de laatste dagen gemerkt, dat hier en daar reeds geld is ingezameld voor het spoorwegpersoneel. Wij hebben ons daaromtrent in verbinding gesteld met een verantwoordelijk vertegenwoordiger, van de Nederlandsche Spoorwegen die ons te kennen gaf, dat hiertoe op het oogenblik geen reden aanwezig is. Financieel is in de huidige omstandigheden voorzien. En met nadruk moet gewezen worden, bij al dergelijke inzamelingen, op S.D. en provocateurs, waardoor weer talloze menschen in moeilijkheden kunnen komen. Men late het initiatief in dezen over aan de leidende verzetsorganisaties.

ONTSLA UW PERSONEEL NIET!

Nu de vervaardiging van bepaalde artikelen is verboden, zijn enkele bedrijven ertoe overgegaan hun personeel te ontslaan. Deze onnationale houding kan niet genoeg worden gewraakt. Op dit oogenblik personeel op straat zetten betekent het uitleveren aan de Duitsche slavenjagers. Iedereen kent zijn plicht.

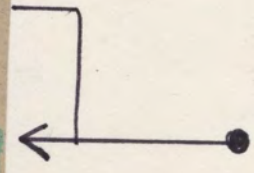
Dezer dagen is de **Secretarie van Staat der N. S. B.** (tijdelijk adres) door een verzetsgroep leeggehaald. Het waardevolle materiaal is onder de oogen van een groepje Grüne Polizei-mannen, dat minachtend toekeek met de gedachte van: „daar gaan ze weer”, in een verhuisauto geladen en op een meer permanent adres ondergebracht.

In mijn handen!

In een stad in ons land werd de vorige week door acht tot tien goedgewapende landwachters een inval gedaan in een perceel, waar zich wapenen en belangrijke illegale papieren bevonden. Hun actie slaagde en zij maakten twee gevangenen. Nog beter slaagde de actie van een verzetsgroep, die prompt hier-

G.D.N.
M

6

Nederland
en

Oproep aan het Nederlandsche volk

„Overal waar onzichtbaar en onherkenbaar passief verzet mogelijk is, moet dit onverbiddeijk worden geboden.”

MINISTER GERBRANDY

„Gaat voort met Uw lijdelijk verzet totdat ik U het sein geef om op te staan en den vijand aan te vallen.”

GENERAAL EISENHOUWER

De ondertekende bladen, organen van de vrije pers, hebben na onderling overleg besloten zich gezamenlijk tot het Nederlandsche volk te wenden met richtlijnen, ontleend aan de instructies van het geallieerde oppercommando, van de Nederlandsche Regeering in Londen en van bevoegde instanties in bezet Nederland.

In de dagen, die komen, zullen wij minder dan ooit toeschouwer mogen blijven, zullen wij meer dan ooit partij zijn in den strijd om onze vrijheid. In dezen strijd zijn de ondergrondse verzetsbewegingen en de lijdelijke weerstand van de bevolking der bezette gebieden een waardevolle steun voor onze strijdende bondgenooten. Steun, die des te sterker is naarmate de saamhoorigheid grooter wordt. Moge de saamhoorigheid van het ondergrondse verzet, waarvan deze gemeenschappelijke daad van de vrije pers thans blijk geeft, weerklink vinden in het geheele volk!

Wij hebben onze richtlijnen in vier groepen verdeeld:

1. Die, welke nu dadelijk moeten worden opgevolgd.
2. Die, welke moeten worden opgevolgd als er in of nabij ons land gevochten wordt, zonder dat men zelf in het eigenlijke verzetsterrein woont.
3. Die, welke moeten worden opgevolgd, als er in de naaste omgeving wordt gevochten.
4. Die, welke moeten worden opgevolgd, als de vijand het gebied heeft verlaten.

1. Wat dient gij nu al dadelijk te doen?

A. Voorzorgsmaatregelen voor U zelf en Uw gezin.

Probeerthans reeds wat voedsel te verzamelen, zoo mogelijk voor één of twee weken. Dit zal helaas niet voor iedereen mogelijk zijn. Op hem, die het wel kan (en dat geldt vooral voor boeren en winkeliers) drukt de plicht daarom des te zwaarder: zij zullen anderen te hulp moeten komen.

Zorgt voor een drinkwatervoorraad. Indien de voorraad op is, (denkt aan het water in de w.c.stortbakken), kunt ge sloot- en desnoods grachtwater gebruiken. Dit water moet a.v. behandeld worden; even laten staan, bovenlaag er af scheppen, de rest 10 minuten koken en daarna door een uitgewrongen doek filtreren.

Zorgt zoo snel mogelijk voor een kookmogelijkheid en brandstoffen. Ook dit zal niet voor iedereen mogelijk zijn. Ook hier zullen wij elkaar moeten helpen. Misschien kunnen wij nog wat hout bemachtigen. Zorgt voor de noodige middelen ter bestrijding van branden. Hiertoe behooren zand, water, een schop en een bijltje. Zorgt zoo mogelijk voor wat verbandmiddelen. Voor de eerste hulp zal men vaak op zichzelf zijn aangewezen.

Zorgt zoo mogelijk nu reeds voor een schuilplaats tegen luchtgevaar. Wint hiervoor inlichtingen in bij de luchtbescherming. Zet een draagbaar koffertje of een rugzak klaar met het hoogst noodzakelijke voor enkele dagen.

B. Onze voorloopige bijdrage in den strijd.

Saboteert de vijandelijke productie; werkt langzaam, begrijpt Uw opdrachten verkeerd, vraagt veel, blijft vaak weg wegens ziekte, enz. Als het om eenige reden voor U gewenscht is om onder te duiken, neemt dan zooveel mogelijk bescheiden mee en laat een chaos achter.

Desorganiseert en vertraagt het Duitsche transportwezen. Telkens eenige minuten oponthoud beteekent over groote afstand een verlies van uren. Bruggen, sluisen en dergelijke kunnen ook langzaam bedient worden!

Onttrek zoo veel mogelijk aan de vorderingen van den vijand. De vijand is nu reeds bezig om steeds meer vervoermiddelen te requireeren. Verbergt deze, zoo gij ze ook maar eenigszins kunt missen. Geeft geen gehoor aan oproepingen om te werken aan de vijandelijke verdedigingswerken, ook al kunt ge niet onderduiken. Als zij U komen halen, wat maar zelden gebeurt, is het nog altijd vroeg genoeg. Alleen al voor Uw eigen veiligheid en gezondheid, kunt ge beter weg blijven!

Beschermt Uw bedrijven tegen vernielingen door de Duitschers. Pleegt daartoe reeds nu overleg.

Gaat bij U zelf na of U de vragen over Uw omgeving beantwoordt, die U straks door geallieerde parachutisten of andere militairen gesteld kunnen worden: garages, spoorbruggen, bruggen, waar en hoe gebouwd; richting spoorlijn, afstand van Uw huis tot ziekenhuis, station, rivier, enz.; dichts bijgelegen bosschen, uit boomen bestaande. Noteert de militaire gegevens, die onder Uw oogen komen; vijandelijke stellingen, bunkers, opslagplaatsen, mijnenvelden, enz.

2. Wat dient ge te doen als er in of nabij Nederland gevochten wordt, maar ge zelf niet in het eigenlijke gevechtsterrein woont?

Voorkomt dat de vijand U als gijzelaar oppakt, hetzij om het verzet bij voorbaat van zijn leiders te berooven, hetzij om een chaos achter te laten. Vooral zij, die straks leiding zouden kunnen geven, maar ook allen, die sleutelposities innemen en de politie moeten voorzichtig zijn en zoo mogelijk onderduiken.

Geeft, indien eenigszins mogelijk, geen gevolg aan bevelen van de Duitschers om Uw stad of dorp te verlaten. In Uw huis bent U veiliger dan op de open wegen, waar de vijand U als dekking zal gebruiken.

Wantrouw het gerucht, hoedt U voor provocaties. Van beide middelen zal de vijand juist in deze periode meer dan ooit gebruik maken.

Indien ge radio hebt, zorgt dan dat de instructies en berichten in Uw omgeving bekend worden.

Ondanks enorme

papier -
druktechnische-
distributie -

} Problemen

Kwamen v
Vanwege
de vijand

3. Wat moet ge doen als er in Uw naaste omgeving wordt gevochten?

A. Veiligheidsmaatregelen.

Als het geallieerde Oppercommando door strooibiljetten of door de radio heeft gewaarschuwd, dat Uw stad gebombardeerd zal worden, verlaat deze dan onmiddellijk. Het is mogelijk, dat reeds een uur na de waarschuwing het bombardement volgt. Gaat te voet, gebruik geen hoofdwegen; begeeft U zoo spoedig mogelijk naar het land, minstens twee km. van de buitenwijken Uwer stad. Neemt niets mee dat U niet gemakkelijk zelf kunt dragen, vormt geen groep die voor troepenconcentraties kunnen worden aangezien. Zorgt, dat er bij bombardement altijd iemand in huis op de uitkijk staat, om ingeslagenbrandbommen dadelijk te kunnen verwijderen, voordat deze niet meer zijn aan te vatten. Liefst dekke men zich daarbij tegen mogelijke explosies. Begeeft U niet dan in noodzaak op straat.

B. Onze bijdrage in den strijd.

Weigert zooveel mogelijk alle diensten, die de vijand van U eischt. Bedenkt daarbij, dat hij in dat stadium van den strijd veel minder in staat zal zijn U tot nakoming te dwingen. Maar ook, dat hulp aan den vijand dan zeer ernstig zal zijn en verontschuldigingen daarvoor niet gemakkelijk zullen worden aanvaard.

Weigert om op last van den vijand mede te werken aan vernielingen. Weigert hulp bij het aanbrengen van noodversterkingen en bij den terugtocht der Duitschers.

Verhindert zooveel in Uw vermogen is de roof van voedselvoorraden, hetzij door de Duitschers, hetzij door de N.S.B.

Zwijgt over handelingen van geallieerde strijders, die U toevallig ter kennis zijn gekomen.

Indien de Duitschers U informaties vragen, begrijpt hen dan niet of begrijpt hen verkeerd.

Geeft valsche inlichtingen over verzonnen incidenten, over parachutisten, enz.

Onttrek zooveel mogelijk alle transportmiddelen, die hen ten dienste kunnen zijn, aan den vijand. Verbergt deze of verwijder de belangrijkste onderdeelen. Zoo noodig banden doorsnijden. Helpt de geallieerde troepen met alle U ten dienste staande middelen. Hoedt U echter voor onbezonnen of vroegtijdig gebruik. Deze zullen onze bondgenooten meer belemmeren dan helpen. Hoedt U ook voor provocatie.

Barricadeert zoo veel ge kunt de wegen, die de vijand moet gebruiken, door boomen, dwars over de weg geplaatste openbreken van straten, enz.

4. Wat moet ge doen als de vijand het gebied heeft verlaten?

Blijft rustig en gehoorzaamt de instructies van de bevelvoerende instanties. De toestand is dan zeer verward en discipline zal dan ooit noodig zijn.

Landmijnen en boobytraps. Gaat of rijdt niet op wegen en terreinen als ge niet zeker weet, dat er geen mijnen liggen. Verlaat geen huizen of gebouwen binnen, die de Duitschers verlaten hebben. Het is zeer wel mogelijk, dat zij er „vallen” (boobytraps) hebben opgesteld. Zorgt ook, dat Uw kinderen buiten het gebied vreemde voorwerpen aanraken.

Geen „bijltesdag"! Koel niet door gewelddaden Uw haat en wraakgevoelens tegen de N.S.B.-ers. Alle verkeerde eelzucht zullen door den rechter worden gestraft.

Zwijgt over alle illegale werkzaamheden en laat Uw omroep dat ook doen. Altijd bestaat de mogelijkheid, dat de Duitschers tijdelijk terugkeeren als het front op en neer gaat.

Blijft zorgvuldig de verduistering handhaven.

Distributie en prijsbescherming blijven van kracht. Distributie van prijscontrole zullen van dit oogenblik af uitsluitend in dienst van het vaderland werken, zoodat van alle burgers loyale medewerking kan worden verwacht.

Het geld behoudt zijn normale waarde. Gangbare munten en verbods mogen dus niet worden geweigerd als betaalmiddel.

LEVE HET VADERLAND!

Augustus

CHRISTOFOOR
DE GEUS
JE MAINTIENDRAI
HET KATHOLIEK KOMPAS
ONS VOLK
HET PAROOL

TROUW
VRIJ NEDERLAND
DE VRIJE KATHEDER
DE VRIJE KUNSTENAAR
DE WAARHEID

HET PAROOL

≡ VRIJ ONVERVEERD ≡

Wij zullen er zèlf bij zijn!

Er zijn vele mensen, die zich zorgen maken over de toestanden na den oorlog. Dat lijkt op het eerste gezicht vrij ongerechtvaardigd. Vooral omdat de huidige critieke toestand immers al zoo verschrikkelijk moeilijk is en elke dag tegenwoordig ruimschoots genoeg heeft aan zijn eigen zorgen. En dan: slechter dan wij het nu hebben kunnen we het toch bezwaarlijk krijgen?..... Maar als wij al deze overwegingen van het moment even terzijde stellen, blijft er toch nog reden genoeg over om zich zorgen te maken over de toekomst.

Daar zijn in de eerste plaats de vernielingen, die de Duitschers hebben aangericht. Verder de ontzaglijke ontwrichting van onze heele volkshuishouding. Daar zijn waarlijk problemen genoeg, die straks om oplossing vragen en het is wel zeker, dat voor den wederopbouw van ons land, niet minder dan voor zijn bevrijding, een broederlijke samenwerking van allen noodzakelijk zal zijn. Tevens zal er begrip noodig zijn voor de veranderde omstandigheden. En daar ligt misschien nog wel het moeilijkste probleem.

De geschiedenis herhaalt zich..... nooit.

Men maakt graag historische vergelijkingen, maar men vergeet dan veelal, dat de geschiedenis zich nooit herhaalt. De verhoudingen zijn thans immers veel ingewikkelder dan bijv. in 1813. „ORANJE BOVEN! HOLLAND IS VRIJ!” luidde de proclamatie van Van Hogendorp op 17 November 1813. „Alle partijenschap heeft opgehouden... Al de aanzienlijken komen in de regeering... Het volk krijgt een vroolijken dag op gemeene kosten..... De oude tijden komen weerom!...”

Zoo zal het nu niet gaan, al zouden velen dat misschien wel graag willen. Met een vroolijken dag op gemeene kosten zal ons volk zich nu niet door „de aanzienlijken” laten afschepen.

De werkende bevolking van Nederland is, wat kleeren, huisraad, beddegoed en verdere verbruiksartikelen betreft, ontzaglijk verarmd. Het levenspeil is tot beneden het minimum omlaag gedrukt. Lichamelijke verzwakking, ziekten, geestelijke onderdrukking en geleden onrecht hebben verder hun invloed uitgeoefend. Tallooze arbeiders hebben in Duitschland gewerkt, men mag verwachten, dat ze niet als gedweë schapen terugkomen. De oorlog heeft ieder uit zijn milieu gerukt, ook dit heeft zijn invloed niet gemist. Men mag met recht en reden verwachten, dat het Nederlandsche volk ook in politiek opzicht rijper en bewuster tegenover zijn taak zal staan. Dat sluit in, dat het de politiek, d. w. z. het orde stellen op de zaken in den staat en in de gemeenten, niet aan een handvol „heeren” zal overlaten. En dat verwacht ook niemand.

Het goede recht van het wantrouwen.

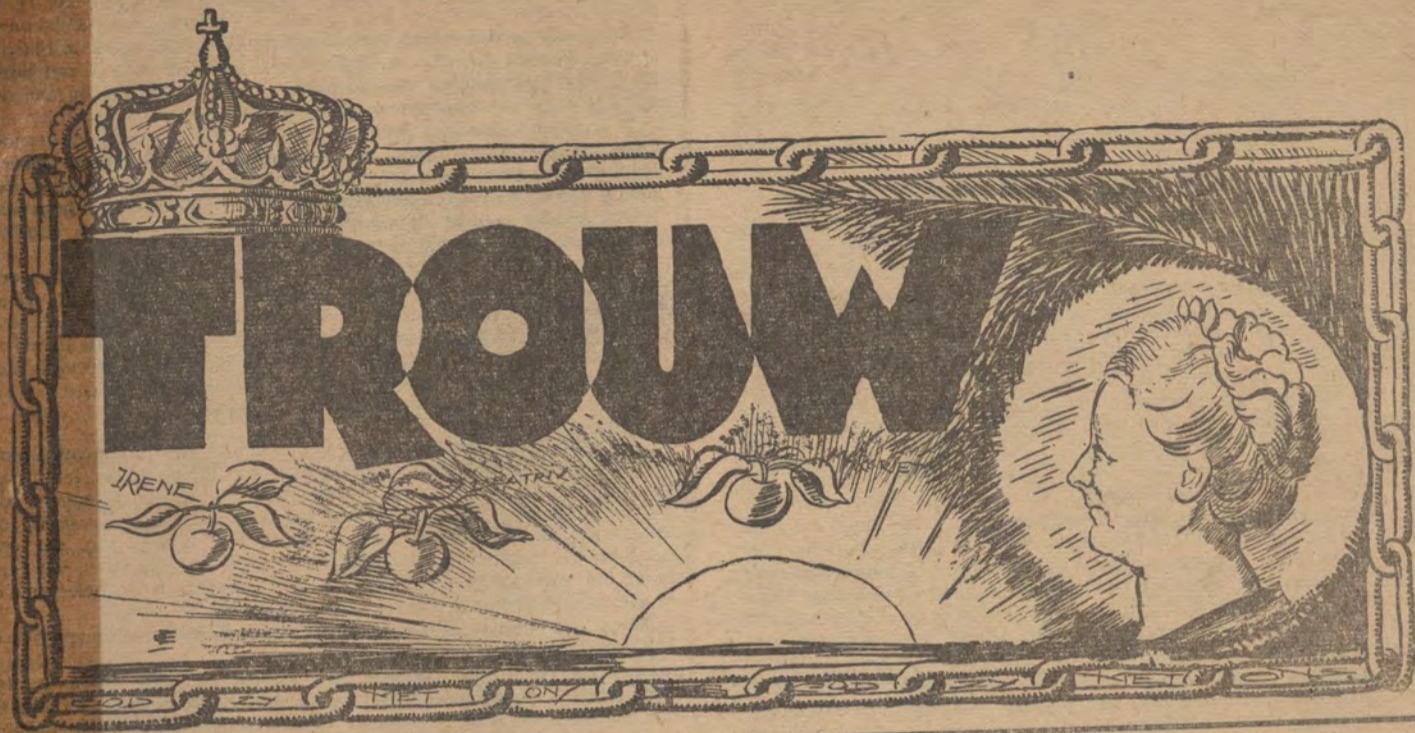
Joris Goedbloed is wakker geworden, lang geleden reeds heeft hij zijn oogen uitgewreven. Hij is van wantrouwen vervuld tegen het vroeger heerschende politieke systeem. En hierin heeft hij geen ongelijk. Het goed recht van dit wantrouwen, ziedaar wat erkend moet worden. Men was hier niet in staat en blijkbaar niet bereid tot ingrijpende sociale maatregelen. Men duldde hier een permanente werkloosheid van vele honderdduizenden arbeiders. Nederland had op het meest critieke moment in zijn geschiedenis een jammerlijke figuur als een De Geer als minister-president. Nederland was de eerste staat, die het Italiaansche „keizerrijk” Ethiopië erkende en een der allerlaatste staten, die met de Sowjet-Unie politieke en economische betrekkingen aanknoopte.....

Maar dit alles is thans volmaakt verleden tijd geworden. We mogen het niet vergeten, maar we hoeven er ook niet te lang bij te blijven stilstaan. Straks wacht ons immers een nieuwe taak in een nieuw tijdperk. Als we het aan anderen zouden overlaten om over onze eigen zaken te beslissen, dan zouden we niet meer zijn dan de Deutsche barbaren, die aan de holle woorden van den Führer en zijn trawanten genoeg hebben. Er daagt straks voor het Nederlandsche volk een nieuwe levensmogelijkheid. Een gelukkig leven in arbeid, vrijheid en welvaart is mogelijk geworden. Als we dat niet verwezenlijken ligt de fout bij ons zelf. Want we zullen er zèlf bij zijn en zèlf ons woord kunnen meespreken.

Dumbarton Oaks

De conferentie te Dumbarton Oaks, waar vertegenwoordigers van de groote geallieerde mogendheden het vraagstuk van de na-oorlogsche wereldorganisatie besproken hebben, heeft tot een voorlopig resultaat geleid. Men is tot de slotsom gekomen, dat het gewenscht is een internationale staten-organisatie in het leven te roepen, die zal bestaan uit: 1e. een Veiligheidsraad, 2e. een Algemeene Vergadering, 3e. Secretariaat, 4e. een Hof voor Internationale Justitie.

Permanente leden van den Veiligheidsraad worden: Amerika, Engeland, de Sovjet-Unie en China. Het ligt in de bedoeling, na het volledig herstel van de Fransche Republiek, eveneens een permanente zetel voor Frankrijk in te ruimen. Naast deze 5 permanente leden komen 6 andere staten, wier vertegenwoordigers telkens voor den tijd van 2 jaar benoemd zouden worden. De taak, die men den Veiligheidsraad toegedacht heeft, is hoofdzakelijk: het bewaren van den vrede. Met alle middelen zal de raad er voor moeten zorgen, dat er geen gewapende conflicten uitbreken. De

2e JAARGANG
Nó. 1

Ja zij zullen
Zich vervullen
Deze tijden van geluk.

Deez' ellenden
Gaan volenden
En verpletterd wordt het juk.

Eind Januari
1944

NIET OM GELD, MAAR OM RECHT.

Wij hebben in ons blad reeds eenige malen uitdrukking gegeven aan onze solidariteit met degenen, die door middel van aanvallen op de distributiekantoren of op „convooien” met distributiebescheiden onze, door de Duitschers opgejaagde jongens, aan bonnen helpen. Dit werk is noodzaak geworden, toen Rauter zijn hongerblokkade tegen de jeugd aanving, die niet bereid bleek in het vijandelijke kamp zijn werkkraft te geven. Het apparaat, dat buiten den oorlog had moeten worden gehouden, de billijke verdeling van de aanwezige levensmiddelen, en dat heel goed op neutraal terrein had kunnen liggen, werd hierdoor als een oorlogswapen aan het front gebracht. De operaties zijn daartegen toen aangevangen en het succes is meerdere malen boven verwachting. De distributie werd object tot den aanval.

Om deze redenen is het ook volkomen onjuist, dat goede vaderlanders deze aanvallen afkeuren, sterker, alles doen om ze te voorkomen. De schuld van deze dingen berust niet bij hen, die de ploegen ten aanval voeren, maar daakt neer op het hoofd van hen, die dezen oorlog over ons hebben uitgeroepen en die ter kwader ure het middel van den honger in het geding hebben gebracht. Veel radicaler dan de Engelschen tegen het Deutsche Rijk, dat nog over afweermiddelen beschikt, is het middel, dat de Duitschers zelf banteeren, al schelden ze nog zoo op hun vijanden, die een van hun levensaderen aantast. Zij opereeren tegen jongelui, die ze vooraf volledig hebben ontwapend, weerlooze jongens. Onze knokploegen verdedigen deze groep nu met de wapens in de vuist en we brengen hun daarvoor ons eeresalut.

***

In den laatsten tijd is er evenwel een element in het geding gekomen, dat onheilig vuur op het altaar dreigt te brengen. Het is voorgekomen, dat de overvallers, die daarvoor prachtig in de gelegenheid waren, tegelijk de kas, die zich in een door hen geforceerde kluis bevond, hebben meegenomen. De vraag is gerezen, en terecht, of dit wel geheel juist is te noemen. Zou het juist zijn, dan liggen in het verlengde hiervan aanvallen op postkantoren, belastingbureaux en op andere plaatsen waar de publieke geldmiddelen geborgen plegen te worden. Waar zouden we terecht komen als dit eens ging geschieden? Een handeling in dezen geest krijgt het karakter van diefstal, al behoeft het dat nog niet altijd te zijn.

Tot nu toe hebben de aanvallen zelf bewezen, dat de bewering van den heer Seys Inquart indertijd, dat zij geschied waren uit zuiver winstbejag door zwarte handelaren, één van 's mans leugens

was. Ware dit het doel geweest, dan zou men zeker niet den moeilijken en zwaar beschermden weg naar een distributiekantoor hebben gekozen. Men is immers na zulk een overval direct genoodzaakt de heele zaak op de markt te brengen, wil de buit niet binnen luitelen weken waardeloos zijn! Veel logischer ware dan geweest, dat men aanvallen lanceert op een belastingkantoor of op een postwagen of iets dergelijks, waar de duizenden voor het grijpen liggen en die niet worden bewaakt. Het sinistere doel van een dergelijke handeling komt dan in eens aan het licht.

Gelukkig is het hiertoe nog niet gekomen en we moeten daartoe niet komen ook, willen we den goeden naam van dit werk onder ons volk handhaven. Het is ook nog niet noodig. De vijand tracht ons wel te verhinderen geld aan menschen in nood te doen toekomen, maar een afdoend middel daartegen heeft hij nog niet kunnen uitdenken. Hij zal daarin waarschijnlijk niet slaagen ook. De offervaardigheid van ons volk is op dit punt behoorlijk.

Het is een prachtig ding, dat van heel de ondergrondse actie tot nu toe het kenmerk is geweest niet om geld, maar om recht en vooral op dat punt moeten we ons blazoen zuiver houden. Waar dan ook reeds geld werd weggenomen, dient men zich op het standpunt te stellen, dat men te zijner tijd eerlijk verklaart waar en hoe mer het geld heeft weggehaald. Eischt het recht dan terugbetalen, dan zullen we wegen vinden om daarvoor te zorgen.

***

Nu we toch over deze dingen bezig zijn, is het goed op een ander punt even een noot te kraken. Van ter zijde hebben we vernomen, dat men hier en daar voor groote prijzen bonkaarten verkoopt. Zijn we goed ingelicht, dan geschiedt dit in den zwarten handel met het werkelijke doel daaruit winst te behalen. Hoe scherp we dit moeten veroordeelen, kunnen we niet zeggen, maar de scherpste woorden daarvoor achten we nog niet voldoende om van onze afschuw te getuigen. Wie zich eraan schuldig maakt, wellicht langs slinksche wegen aan deze bonkaarten weet te komen, en dan poogt hieruit winst te behalen, is een hyena, voor wien straks de kogel nog te mooi is. Zonder pardon zullen we ze moeten vinden en het recht zal dan weer zijn loop hebben. De Duitschers hebben we daarbij niet noodig en daarom is verraad zelfs hier af te keuren, maar we zullen niet malsch oordeelen over hen, die zich nu aan deze misdaden schuldig maken.

Voor al in dit laatste zien we een klein stukje van een demoralisatie van ons volk. Demoralisatie is in een oorlog iets waarvoor we ernstig zullen moeten waken. Ook in heel dit bij uitstek zware oorlogswerk.

t.1944

w,

e ste-
strij-
op

togen-
ben
et ter-
. Des-
van
chen
en, die
rvleugelen
dien af-
an Oost-
is d'or
ausden

ngonen
betrek-
n de ried
O.-Fran
et bom-
Vogezes
anduh.

doorge-
bereikt
reikt
je gezin
naar D.
staat
n gepleeg
gedaagd,
n ge-
raguje-
000 nan-
n gedoed
I. bezet.
Ten N.W.
ontruimen
e aange-
n van So-
voor de
g van de
de stad

uniqué
in wordt
lkkeling

Uitgegeven door: De Geus, Ons Volk, Parool, De Toekomst, Trouw,
De Vonk, Vrij Nederland, De Vrije Katheder,
De Waarheid en nieuwsorganen.

waarschuwing.

Naast Radio Oranje verneemt, is de S.D. van plan, vooral in grote steden uitgebreide razzias te houden, ten einde de ondergrondse strijders uit te schakelen. Men zij zeer voorzichtig, en voortdurend op zijn hoede!

De strijd in Nederland.

Op 22 Oct. heeft het 2e Br. lager een aanval ingezet bij 's-Hertogenbosch op 2 punten, resp. 8 en 12 Km. van de stad. De troepen hebben niet alleen met den vijand, maar ook met de modder te kampen, het terrein is van dien aard, dat anks alleen de wegen kunnen berijden. Desondanks maakte men in enkele uren tijds 2 Km. voortgang. Ten W. van Antwerpen zijn de Can. 20 Km. opgerukt en hebben de plaatsen Esschen en Mestwezel bereikt op de Ned.-Belg. grens. De geall. aanvallen, die ten doel hebben de D. stellingen op de Kreekkraaksche Dam te overvleugelen verlopen naar wens en alle D. tegenaanvallen in deze sector werden afgeslagen. In Zeeuws-Vlaanderen staan de Can. op 2 Km. afstand van Oostbrugge. Vanmorgen werd daar een nieuwe aanval ingezet. Breskens is door de Can. veroverd. In de Betuwe zijn de Br. 1 Km. gevorderd. Opheusden en Doodewaard zijn bevrijd.

Westelijk front.

Aken is nu stevig in geall. handen. Er werden 10.000 krijgsgevangenen gemaakt. Een groot deel van de stad is vernietigd. De dom is er betrekkelijk goed afgekomen. Ten N.O. van Aken zijn de Am. opgerukt in de richting van Wirtzel en ondervinden hierbij krachtige tegenstand. In O.-Frankrijk is een nieuwe aanval ingezet bij Vieuse, welke stad door het bombardement van een dam geheel onder water staat. Bij Brière in de Vogezen werden hevige gevechten; de geall. houden deze stad stevig in handen.

Oostelijk front.

Volgens de D. radio zijn de Russen op 2 plaatsen in O.-Pruisen doorgedrongen. Op sommige punten meer dan 30 Km. De stad Tilsit werd bereikt dit door Moskou nog niet vermeld. In Hongarije werd de Donau bereikt bij Baja, dit is 125 Km. ten Z. van Boedapest. Horthy is met zijn gezin en de garnizoenskommandant van Boedapest per speciaal vliegtuig naar D. vertrokken. De leider van de Eijlkruisers te Boedapest is niet in staat enig gezag uit te oefenen. Er zou een aanslag op zijn leven zijn gepleegd. In Bulgarije zijn 25 Bulg. ministers voor het Volksgerechtshof gedaagd, omdat zij tijdens de bezetting tegen de wil van het volk hebben gehandeld. Joegoslavië. De Russen en Joegoslaven hebben de stad Kragujevec, 100 Km. ten Z. van Belgrado bevrijd. In deze stad werden 6000 mannen en jongens door de D. vermoord, omdat er enige D. officieren gedood werden. Griekenland. Het eiland Lenos is nu geheel door de geall. bezet. Op het vaste land zijn de geall. nu tot op 100 Km. van Athene. Ten N.W. van Athene is de stad Lania tot op korte afstand bereikt, de D. ontruimen deze stad. Het eerste geall. schip met levensmiddelen is te Athene aangekomen. Italië. Gen. Alexander heeft voor de radio de vrijescharen van Bologna toegesproken; hij zei o.a.: "De bevrijding van Bol. staat voor de deur. Iedereen moet met alle middelen medewerken om de bevrijding van de stad te voltooien." Door de D. werden 10 divisies gevorderd om de stad te verdedigen.

De Conferentie te Moskou.

De conferentie is nu geëindigd. Er is een gemeenschappelijk communiqué uitgegeven over de besprekingen tussen Stalin en Churchill. Hierin wordt vermeld, dat de staatslieden groot vertrouwen hebben in de ontwikkeling

Dit (eind-)Rapport (Reëel, Zonder opsmuk,
Zonder overdrijving,
Gezond nuchter)

Geeft een uitstekende doorsnee-indruk
van de vele diverse werkzaamheden
van de vele GDN-mannen en vrouwen
gedurende de lange bezettingsjaren

1943

1944

1945

RAPPORT OVER DE WERKZAAMHEDEN VAN DE G. D. N.
IN HET GEBIED TEN OOSTEN EN NOORDEN VAN DE IJSSEL (NOORDROUTE).

Op 13 Januari 1944 ben ik in contact gekomen met Toon, bureauhouder van de G. D. N. te Assen. Aldaar werd mij het voorstel gedaan om als bureauhouder voor de G. D. N. te gaan werken. Doordat mijn werkzaamheden voor de toenmalige K. P. en L. O., na een zeer drukke en actieve periode in 1943, weinig tijd vorderden en zeer gemakkelijk konden worden overgenomen, besloot ik mij geheel in te zetten voor de door de G. D. N. gevraagde werkzaamheden op inlichtingengebied, zoodat ik het voorstel accepteerde. Ik ben toen aangesteld als bureauhouder in het rayon Groningen, met codenummer N 103.

De vorige bureauhouder was ondergedoken voor arbeidsinzet, gegevens waren niet aanwezig, zoodat het bureau geheel opnieuw opgezet moest worden. Ik ben er van uit gegaan, dat het bureau geheel los moest staan van de bestaande verzetsbewegingen. Alleen zijdelings contact ter verkrijging van distributiebescheiden en valsche papieren werd onderhouden. Eerst werd alleen gewerkt met losse contacten, waaruit geleidelijk enkele goede contacten naar voren kwamen. Het contact met het Centraal Bureau werd onderhouden door speciaal door het C. B. opgeleide medewerkers, Tiny en Non. Door de goede treinverbindingen geschiedde dit tweemaal per week.

Na een bespreking met Miki, Chef G. D. N., werd ik 11 Maart 1944 aangesteld tot Chef van de Noordroute. Teneinde een overbelasting van het C. B. te voorkomen, maar ook uit veiligheidsoverwegingen was besloten een decentralisatie door te voeren. Het bezette Nederlandsche grondgebied werd verdeeld in vier gebieden, de Noord-, Midden-, West- en Zuidroute, aan het Hoofd waarvan Chefs van de Route werden aangesteld. Deze onderhielden het contact met het C. B. en regelden de interne kwestie's in hun gebied zelfstandig aan de hand van de bestaande instructie's.

Door deze uitbreiding van werkzaamheden was het mij niet mogelijk bureauhouder te blijven. In April heb ik mijn naaste medewerker, die reeds direct over groote capaciteiten bleek te beschikken, de volledige bevoegdheid van Bureauhouder in het rayon Groningen gegeven. Deze heeft het bureau verder ontwikkeld, losse contacten werden geleidelijk ingeschakeld en langzamerhand ontstond een prima geheel.

Mijn taak als Chef van de Route hield in de bureaux, gelegen in de Noordroute, in een zoodanig systeem te laten werken, dat het C. B. slechts met mij in verbinding behoefde te staan. Ik heb hier toe verschillende besprekingen met de bureauhouders gevoerd en heb daarbij de volgende richtlijnen vastgesteld:

- 1/ Elke bureauhouder had, rekening houdend met de instructie's van het C. B., de absolute verantwoordelijkheid in zijn rayon. Hij bepaalde zijn eigen werkwijze, veiligheidsmaatregelen.
  2. Verzending van de berichten geschiedde overeenkomstig mijn opdrachten.
  3. Slechts de bureauhouder en zijn meest intieme medewerkers mochten weten, waarvoor ze werkten. De naam G. D. N. mocht niet gebruikt worden.
  4. Contact met andere groepen alleen zijdelings en alleen door de bureauhouders.
  5. Het contact met het C. B. geschiedde alleen door mij.
  6. Voorkomende moeilijkheden moesten zooveel mogelijk zelfstandig opgelost worden, daarna eventueel in overleg met mij.
- Hiermede werd bereikt, dat de Bureauhouder zich van zijn verantwoordelijkheid bewust was, terwijl tevens zijn plaats volkomen bepaald was. In de loop der tijden bleken afwijkingen in verband met plaatselijke omstandigheden soms noodzakelijk, echter het principe is steeds doorgevoerd.

Op 1 Mei 1944 was de bureauindeeling als volgt:

Groningen,	Bureauhouder Auke,	codenummer N103,
Leeuwarden,	" Bernard,	" N 101,
Sneek,	" Bass,	" N 102,
Assen,	" Toon,	" N 104,
Meppel,	" Chris,	" N 105,
Zwolle,	" Tom,	" N 107,

Het Bureau van de Noordroute was gevestigd te Groningen. Vanuit bovengenoemde bureaux werden bestreken de provincie's Groningen, Friesland, Drenthe en de kop van Overijssel. Door de bureauhouders werden de berichten verzameld en uitgewerkt. Deze berichten werden eerst opgehaald door koeriers van het Centraal Bureau, doch reeds spoedig werden de gegevens door mij in Groningen verzameld, gecontroleerd en verder doorgezonden naar het Centraal Bureau te Amsterdam. Afgezien van de normale treincontrole's en beschielingen waren er tot September geen moeilijkheden met het vervoer.

Na de invasie in Frankrijk op 6 Juni 1944 kwam de vraag naar voren of het gewenscht was bij een eventueel oprukken van de geallieerde legers over een wachtwoord te beschikken. Dit wachtwoord is inderdaad doorgekomen, n.l. "from Harry for Charles". Het is alleen medegedeeld aan de bureauhouders. In deze periode is tevens begonnen met het bouwen van zend- en ontvangapparaten, teneinde op deze wijze bij een eventuele afsnijding onderling en indien mogelijk met de geallieerden, contact te kunnen krijgen. Door gebrek aan voldoende onderdeelen is deze poging echter als mislukt te beschouwen. De eigengebouwde apparaten bleken tevens een zoo groote kwetsbaarheid te bezitten, dat ik alle pogingen verder gestaakt heb.

Met ingang van 1 September 1944 had ik mijn bureau verplaatst naar Zwolle. De ligging van deze plaats bood vele voordeelen. Toen kwamen de beruchte Septemberdagen. De treinverbindingen vielen uit. De bureauhouders hadden opdracht, op welke wijze dan ook, tot het laatst toe de berichten door te sturen naar Zwolle. Mocht de verbinding verbroken worden door eventueel oprukken van de geallieerde legers, dan moesten ze zich melden bij de geallieerde commandanten. Het wachtwoord was hen bekend. Vanuit Zwolle is de verbinding met het Centraal Bureau te Amsterdam steeds gehandhaafd, eerst door gebruikmaking van de bootverbinding Zwolle - Amsterdam over het IJsselmeer, daarna, toen de rust weer eenigszins was teruggekeerd, door motorkoeriers en later door koeriers per fiets.

In November 1944 kreeg ik opdracht in het gedeelte van de Midenroute, dat ten Oosten van de IJssel lag, nieuwe contacten te vormen. Met de bestaande bureauhouders had het C/B. door verschillende omstandigheden het contact verloren. De Bureauhouder Tom uit Zwolle werd overgeplaatst naar Deventer, waar hij verder werkte onder den naam HenK. Met centrum Deventer moest hij zijn gebied geleidelijk naar het Oosten en Zuiden uitbreiden. In Zwolle werd een nieuwe bureauhouder aangesteld, die de voor Zwolle geldende naam Tom kreeg.

In deze periode vooral werd getracht in Duitschland te gaan werken. Hiermede werden in het bijzonder belast de bureauhouders Auke in Groningen en Chris in Meppel. De gegevens over Borkum en over de olievelden ten Zuiden van Schoonebeek waren zeer goed. De ter beschikking staande hulpmiddelen waren echter zoo gering, dat alle mogelijkheden niet uitgebuit konden worden. Vooral het gebrek aan kaarten van Duitschland was groot. Hoewel herhaaldelijk aangevraagd, zijn deze niet gekomen.

Op 10 Januari 1945 en volgende dagen viel de groote slag. Het bureau Assen werd volkomen opgerold. De bureauhouder, zijn naaste medewerkers en vele contacten in de provincie werden door de S.D. gearresteerd. De bureauhouders te Meppel en Groningen werden be-

Tusschen 6 en 14 April zijn verder nog verscheidene malen berichten door het front gebracht. De Bureau Assen is verder onderocht ontvangen en tot het laatste in verband met

-3-

kend, doch waren gewaarschuwd, zoodat hun werkzaamheden met een kleine onderbreking voortgezet konden worden. Het bureau Assen was echter volkomen uitgeschakeld. De omstandigheden waren zoodanig, dat het bijna zeker is, dat er verraad in het spel is. Door een ongelukkige samenloop van omstandigheden kwam de S. D. door deze arrestatie's op het spoor van de door het Centraal Bureau naar Berlijn gestuurde medewerkers, de Heer Wuite en Tiny. Deze konden tijdig gewaarschuwd worden en konden terugkeeren naar Nederland. Hier werd echter de Heer Wuite nog gearresteerd, die echter tijdens de geallieerde opmarsch bevrijd is. Van de andere gearresteerde personen zijn velen gefussileerd als repressaille op den aanslag op Rauter. Reeds eerder had het bureau Assen een crisis doorgemaakt, toen de eerste bureauhouder, Jan Niehof, gearresteerd werd, echter niet in verband met G. D. N.-werkzaamheden. Hierbij zijn geen slachtoffers gevallen en Niehof is kort geleden uit een concentratiekamp teruggekeerd.

Begin Februari 1945 werd contact gelegd met Johan, die over een groot aantal inlichtingenbronnen beschikte. Met eigen mensen zou hij in Twente en de Geldersche Achterhoek inlichtingen verzamelen en deze op de normale wijze verzenden en doorsturen. Tevens werd toen een estafettedienst geopend op Hilversum, met als beginpunt Deventer. De berichten van en voor de Noordroute zouden langs deze lijn gaan.

In Februari 1945 hoorde ik in verschillende plaatsen, o. a. Groningen en Leeuwarden, dat iemand informeerde naar de verblijfplaats van een persoon, die Nol of Auke moest heeten. Dit gaf aanleiding tot misverstanden en zoodoende heb ik die persoon opgezocht. Hij noemde zich Theo en werd gestuurd door het Bureau Inlichtingen, waarbij hij o. m. de naam Ir. Tromp noemde. Verder zaten echter in zijn verhaal vele fouten, zoodat ik hem ronduit gezegd heb, dat ik hem niet vertrouwde, voordat ik nadere inlichtingen over hem had. Hij is toen naar Groningen gegaan en heeft daar een groep gevormd van ongeveer 300 personen. Eerst begin April kreeg ik bericht, dat Theo inderdaad gestuurd was vanuit Eindhoven, zoodat ik mij toen weer met hem in verbinding heb gesteld. Tot een bepaalde samenwerking was de tijd echter te kort. De door mij ingewonnen inlichtingen waren echter van dien aard, dat ik hoogstwaarschijnlijk de medewerking van Theo, na een eerste noodzakelijke begin, van de hand gewezen zou hebben.

Bind Maart werd mij, via het Centraal Bureau te Amsterdam toegestuurd een telegrafist, genaamd Cor. Hij had zijn zenden- en ontvangapparaat met de verschillende codeformuleeringen niet bij zich. Die zouden nagestuurd worden. Er is echter niets ontvangen. De zendplaatsen, schuilplaatsen, codiste waren reeds aanwezig, zoodat onmiddellijk gezonden kon worden. Er is echter niets van gekomen. Cor heb ik niet teruggezien; volgens geruchten bevindt hij zich weer op het Bureau Inlichtingen.

Het oprukken van de geallieerde troepen was begin April een feit. Het was thans zaak de oprukkende troepen zooveel mogelijk behulpzaam te zijn. De verbindingen met Holland waren zeer moeilijk en duurden te lang. Johan heb ik opdracht gegeven contact te zoeken met de oprukkende legers. Hierin is hij geslaagd op minstens twee punten. De laatste berichten werden zoodoende direct doorgegeven. Tevens had ik door middel van de bureauhouder te Meppel reeds in Coevorden contact gekregen met de naar het Noorden oprukkende legers. Op 8 April ging de bureauhouder van Meppel, Chris, zelf door de linie's met de laatste gegevens van het geheele Noorden, waaronder ook duplicaten van de zendingen, die reeds via Deventer door de linie's waren gestuurd.

Tusschen 8 en 14 April zijn verder nog verschillende malen berichten door het front gebracht. De bureauhouders hadden verder opdracht ontvangen om tot het laatst toe zooveel mogelijk gegevens te verzamelen. Mocht verbindig met mij niet meer mogelijk zijn, dan moesten de berichten rechtstreeks naar de geallieerde commandanten gebracht worden. De bureauhouders moesten zich tevens melden met alle hun ten dienste staande gegevens, zoodra de geallieerden in hun rayon oprukten. De bureauhouders hebben zich uitstekend van hun taak gekwet, in het bijzonder Auke en Chris, maar ook Bernard en Bass hebben goed werk geleverd. Ik spreek hier over de bureauhouders, maar ik wil niet nalaten een woord van groote waardeering te uiten over de groote medewerking van de vele plaatselijke contacten, koeriers e.d., die door hun doorzettingsvermogen, moed en vastberadenheid, vooral gedurende de laatste zeer moeilijke weken, hebben meegeholpen een prestatie te leveren, die de bewondering afdwong van de geallieerde commandanten.

Ik wil thans nog een enkel woord zeggen over de ervaringen, opgedaan tijdens het oprukken van de geallieerde legers. Zeer opvallend was, dat de troepen, waarmede contact opgenomen was, over geen, of zeer weinig, gegevens beschikten. Om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn, hadden de bureauhouders van alle gedurende de laatste maanden verzonden berichten de copiën bewaard, zoodat ze de beschikking hadden over een uitgebreid feitenmateriaal, waarvan de oprukkende troepen dankbaar gebruik hebben gemaakt. Ook de terreinkennis van de bureauhouders bleek nuttig te zijn. Een aan den bureauhouder te Meppel afgegeven waardeeringsbewijs, waarin o.m. staat: ".....His valuable information and knowledge of the district surrounding Zwolle enabled us to contact and engage the enemy successfully without casualties to ourselves, himself undergoing great risks in his efforts.....", spreekt voor zich zelf.

Verder wil ik nog opmerken, dat de naam G.D.N., of Reinaert, zooals de groep na 15 Maart 1945 heette, bij geen enkel legeronderdeel bekend was. Ook was niet bekend, zelfs niet bij de verschillende posten van de Field Security, dat in Lochem een Forward Detachment van het Bureau Inlichtingen was gevestigd. Voor de bureauhouders was dit geen bezwaar, echter heb ik persoonlijk de nadeelen hiervan ondervonden. Na de bevrijding van Zwolle op 14 April heb ik mij gemeld bij den Canadeeschen Commandant en hem verzocht mij vervoer naar Groningen te geven. Dit werd onmiddellijk toegestaan. Door een misverstand ben ik door een Canadeeschen officier bij een verkeerde Brigade gebracht. Daar kon niet voor vervoer naar het Noorden gezorgd worden en moest ik mij eerst in Eindhoven laten identificeeren. Ik ben zelfs in Lochem geweest, waar de Field Security evenmin op de hoogte was van het Forward Detachment. Door een verder misverstand ben ik op mijn reis naar Eindhoven in een interneringskamp te Tilburg gekomen, waardoor ik mij eerst op 5 Mei op het Bureau Inlichtingen kon melden. Daarna kon, alhoewel door gebrek aan vervoersmiddelen eerst slechts langzaam, aan het afwickelen van verschillende zaken worden begonnen.

Op het Bureau Inlichtingen hadden zich zelfstandig enkele bureauhouders gemeld. Door mijn verdwijning was echter elk contact met hun opdrachtgevers verbroken, zoodat zij zich zeer terecht hebben gewend tot de eenige instantie, die bekend was met hun indentiteit. Zoo hun en mijn, gedwongen, komst eenige ontstemming teweeggebracht mochten hebben, moge ik er op wijzen, dat wij niet bekend waren met de gegeven orders.

Na deze uiteenzetting wil ik thans eenige gegevens ver-
strekken over de afzonderlijke bureaux, schadepgaven e.d.

I. Gegevens betreffende de bureauhouders.

In het algemeen wil ik een zeer waardeerend woord spreken
over de werkzaamheden van de bureauhouders. Er werd ge-
werkt onder veelal zeer moeilijke omstandigheden. Dat des-
ondanks steeds is doorgezet en zelfs in enkele bureaux
regelmatig de prestatie's, die reeds bijzonder goed waren,
nog werden verbeterd, getuigd niet alleen van capaciteiten,
maar ook van een hoog moreel. In mijn volgende beoordee-
ling spreek ik alleen over de bureauhouders; ik wil er
echter nadrukkelijk op wijzen, dat ik in de waardeer-
ing van den bureauhouder hiermede tevens de waardeer-
ing uitdruk voor de werkzaamheden van zijn medewerkers. De waar-
deering van de medewerkers geschiedt door de bureauhouders
in de door hen ingeleverde rapporten.

a. Bureau Leeuwarden, codenummer N 101, schuilnaam Bernard,
voor Augustus 1944 Bill.

De functie van bureauhouder werd tot Juni 1944 waarge-
nomen door G. Hepkema, Emmakade 25, Leeuwarden. Nadien
was het hem niet meer mogelijk, in verband met familie-
omstandigheden, de werkzaamheden volledig na te komen.
Hij zag zich derhalve genoodzaakt zijn functie over te
dragen aan zijn plaatsvervanger. De hem opgedragen taak
heeft hij steeds met ijver en doorzicht verricht. Waar-
deering: goed = 3.

Zijn opvolger, Mr. J.G.H.A. van Stapele, Aagje Deken-
straat 13, Leeuwarden, heeft de werkzaamheden voortge-
zet. De door hem geleverde prestatie's waren zeer goed.
Steeds beter werd het werk, ondanks de toenemende moei-
lijkheden; onder alle omstandigheden kon op hem gerekend
worden. Waardeering: zeer goed, bijna uitmuntend = 4 1/2.

b. Bureau Sneek, codenummer N 102, schuilnaam Bass.

Bureauhouder was J. Douma Gzn., Rienck Bockemakade 15,
Sneek. Door hem zijn enkele objecten, zocals bijv. de
kop van de afsluitdijk, zeer goed uitgewerkt. Overigens
was zijn berichtgeving zoodanig, dat niet een toppresta-
tie is bereikt. Zijn werkwijze was te onregelmatig.
Waardeering: vrij goed = 2.

c. Bureau Groningen, codenummer N 103, schuilnaam Auke,
na 15 Maart 1945 André.

Vanaf April 1944 was bureauhouder F. Lode, Ambonstr. 4b,
Groningen. Hij heeft onder zeer moeilijke omstandigheden
een bureau opgebouwd, dat uitmuntende prestatie's heeft
geleverd. Hij was veelzijdig geïntereerd, zoowel in
Nederland, als in de Duitse grensgebieden, en wist
door zijn opmerkingsgave en combinatievermogen, naast
betrouwbaarheid, veel variatie in zijn berichten te
brengen. Zelfs de Canadeesche bevelhebbers in Groningen
moesten opmerken, dat het geleverde werk het beste was,
wat ze tot dusverre gezien hadden. Door hem zijn tevens
mensen ondergeschoven in een door de Duitschers ge-
legd spionnagenet.

Ik aarzel niet hem de hoogste waardeering te geven, n.l.:
uitmuntend = 5.

d. Bureau Assen, codenummer N 104, schuilnaam Toon, na 15 Maart 1945 Frits.
Reeds vanaf eind 1943 was J. Niehof, Paul Krügerstraat no. 75 te Assen bureauhouder. Hij heeft steeds zeer goed gewerkten zijn berichten waren betrouwbaar en uitvoerig. Zijn bureau had spreiding en bezat daardoor groote mogelijkheden. Het was dan ook zeer jammer, dat hij in Juni 1944 plotseling door de S.D. werd gearresteerd (niet in verband met G.D.N. werkzaamheden). Het bureau moest weer geheel opnieuw worden opgezet en het is niet mogelijk geweest het vorige peil te bereiken. Niehof is na de capitulatie teruggekeerd uit een concentratiekamp in Duitschland.
Waardeering: zeer goed = 4.

De leiding van het bureau kwam sedert Juni 1944 aan Mr. G.J. van Oldenbeek, Beilerstraat 69, Assen, die onmiddellijk alle noodige maatregelen getroffen heeft, om na de arrestatie van Niehof, het bureau weer op te bouwen. Contacten werden gelegd en er kon, zij het dan op geringere sterkte, doorgewerkt worden. In het najaar van 1944 heeft hij zijn werkzaamheden moeten overdragen, omdat hij door de maatregelen t.a.v. de arbeid inzet te veel in zijn bewegingsvrijheid werd beperkt. Hij was een rustig en betrouwbaar medewerker.
Waardeering: goed = 3.

In het najaar 1944 werden zijn werkzaamheden overgenomen door A. Samallenbroek, Brink 32, Assen, die al geruimen tijd zeer nauw met hem had samengewerkt. De overname geschiedde dan ook zonder moeilijkheden. Deze beschikte over vele relatie's, zoowel in Assen als in de provincie. Ook was hij zeer goed bekend met de interne situatie bij de verzetsbewegingen. Zijn berichten waren zeer betrouwbaar, en hij stond vast in zijn schoenen temidden van het verraad, dat in Assen welig tierde. Op 10 Januari 1945 is hij, met vele van zijn medewerkers, door de S.D. gearresteerd. De S.D. wist zooveel, dat deze arrestatie geen toeval is, doch het gevolg moet zijn van verraad. In hoeverre dit het geval is, kan nog niet worden uitgemaakt. Hijzelf is enkele dagen voor de bevrijding gefusilleerd, terwijl vele van zijn medewerkers als repressaille op de aanslag op Rauter zijn omgekomen.
Zij allen zijn gevallen voor een groote zaak .....

e. Bureau Meppel, codenummer N 105, Schuilnaam Chris, na 15 Maart 1945 Carel.
In dit bureau was de leiding toevertrouwd aan J.A. Poortman, Zuideinde 118, Meppel, hierbij bijgestaan door zijn zoon J.A. Poortman, eveneens wonende Zuideinde te Meppel. De leiding van het bureau berustte oorspronkelijk bij eerstgenoemde, doch geleidelijk werd in de loop van 1944 laatstgenoemde de verantwoordelijke man. Poortman Jr. heeft zich op verzoek van de G.D.N. ingewerkt in de Gemeente Politie te Meppel en heeft daar uitmuntend werk verricht. Beiden waren uitstekend op de hoogte met de toestanden in hun rayon en er was geen object of het is doorgegeven. Ook uit de Duitse grensgebieden zijn uitstekende berichten doorgekomen. Verder waren de berichten zeer betrouwbaar en up to date, terwijl onder de moeilijkste omstandigheden geen verslapping intrad.
Waardeering: voor beiden uitmuntend = 5.

f. Bureau Zwolle, codenummer N 107, schuilnaam Tom, na 15 Maart 1945 Theo.

Op 1 Mei 1944 werd tot bureauhouder aangesteld J.T. Mulder, die tot zijn overplaatsing naar het bureau Deventer op 1 November 1944, op goede wijze de belangen van het bureau heeft behartigd. De berichten kwamen regelmatig binnen en er kon steeds op hem gerekend worden. Op 1 November 1944 is hij door mij aangesteld tot bureauhouder van het rayon Deventer. Deventer behoorde tot de Middenroute, werd echter toen toegevoegd bij de Noordroute. Onder zeer moeilijke omstandigheden moest het bureau weer worden opgebouwd en zoo ver mogelijk worden uitgebreid. Tot aan de bevrijding heeft Mulder op betrouwbare wijze voor de gewenschte berichten gezorgd. Tegenwoordige woonplaats: Peizerweg 30, Gron. Waardeering: goed = 3.

Na 1 November moest er een nieuwe bureauhouder in Zwolle benoemd worden. Na verschillende moeilijkheden werd benoemd tot bureauhouder E. Visserman, Bilderdijkstraat 32, Zwolle, die echter het bureau, door verschillende omstandigheden, niet meer op de vorige hoogte heeft kunnen handhaven. Een gedeeltelijke overkoopeling van zijn bureau vond toen plaats, doordat de bureauhouder van Meppel zijn standplaats in Zwolle nam. Waardeering: vrij goed = 2.

g. Bureau Deventer, codenummer N 108, schuilnaam Henk, na 15 Maart 1945 Peter.

Dit bureau is, zooals reeds boven vermeld, op 1 November 1944 bij de Noordroute gevoegd, met bureauhouder J.T. Mulder. Waardeering: zie boven.

Verder werd door Johan, die zijn berichten verzamelde met zijn eigen mensen, gewerkt in Twente en de Geldersche Achterhoek. Hij kan niet beschouwd worden als bureauhouder. In overleg met de Chef G.D.N. zal over "Johan" een afzonderlijk rapport worden ingediend.

II. Gegevens betreffende medewerkers C.B. Noordroute.

Alf. Chef Noordroute: W.A. Dibbits, Celebesstraat 22a, Groningen.

schuilnaam Nol
codenummer 301.

Mej. H.B.C. Oldenhof, Groot Wesenland 29, Zwolle verrichtte koeriersdiensten en was buitendien belast met het overbrengen van meer vertrouwelijke berichten. Ze heeft een zeer goede indruk gemaakt. De waardeering voor de haar opgedragen werkzaamheden is zeer goed = 4.

Mej. G.H. Lamshof, Venestraat 69, Assen ("Tiny") Vanaf half Febr. 1945 werkzaam voor C.B. Noordroute. Vertrouwensopdrachten. Waardeering door C.B. Amsterdam, omdat ze daar is ingedeeld.

Mej. E. Gunning, Lyceum flatgebouw, de Lairessestraat te Amsterdam. Eind Februari 1945 werd zij toegevoegd als codiste bij het G.B. Noordroute. Door het niet overkomen van de zender heeft zij geen werkzaamheden als codiste verricht. Wel heeft zij verschillende malen koeriersdiensten verricht. Waardeering, alhoewel die uit de aard der zaak vrij oppervlakkig moet zijn, goed = 3.

B.Th. Gernaat, Boterdiep 11, Groningen verrichtte tot 1 September 1944 verschillende werkzaamheden op een zeer goede wijze, voornamelijk op administratief gebied. Na genoemde datum is hij opgenomen in het bureau Groningen. In 1945 is hij gearresteerd en kort voor de bevrijding gefusileerd. Waardeering door bureau Groningen.

H. Huininga, Hoogstraatje 4, Groningen is steeds een persoonlijk postadres van mij geweest, ook nadat hij na 1 September 1944 rayonspostadres voor Groningen werd. Evenals Gernaat werd hij in het begin van 1945 gearresteerd en daarna gefusileerd. Ondanks zijn lichamelijke gebrekkigheid, waardoor hij niet in staat was actief aan het verzet deel te nemen, heeft hij gedaan wat mogelijk was, op een wijze, die alle waardeering verdient. Met hem is een eenvoudig, maar voor illegaal werk onontbeerlijk, medewerker heengegaan. Waardeering door Bureau Groningen.

E. Kamphuis, Badhuiswal 5a, Zwolle was, alhoewel hij niet als vaste medewerker te beschouwen is, zeer actief. Hij had verschillende contacten bij de S.D. en kon zodoende verschillende belangrijke gegevens verstrekken. Verder was hij contactadres, terwijl ikzelf en ook verschillende andere medewerkers bij hem gastvrijheid konden vinden. Daar hij geen vaste medewerker was is een waardeering in cijfers minder juist. Echter verdient hij een goede aantekening.

Verder hebben zich vele anderen direct of indirect met G.D.N. werkzaamheden bezig gehouden. Enkelingen zijn overgegaan naar de bureaux, anderen gaven hun inlichtingen, werkten echter niet in eenig verband.

Als contact- duik- en (of) postadres hebben zich verdienstelijk gemaakt:

J. Hoekstra	, Walstraat 9,	Groningen.
J. Heimel,	Walstraat 16,	Zwolle.
A. Lunshof,	Celebesstraat 22a,	Groningen.
Mevr. v.d. Marck- Glas,	Julianastr. 35,	Zwolle,

allen ten behoeve van het G.B. Noordroute.

Door toevallige omstandigheden is A. Lunshof met zijn vrouw door de S.D. opgepakt. Beiden zijn echter behouden uit de concentratiekampen teruggekeerd.

Met deze opgaven zijn, zocals begrijpelijk, niet alle contacten opgegeven. Dit zou ondoenlijk geweest zijn. Ik heb alleen naar voren gehaald die personen, die op een of andere wijze behoorden tot het G.D.N.-verband, en dan speciaal tot het G.B. Noord.

IV. Schadeopgaven C.B. Noord.

W.A. Dibbits, Celebesstr. 22 a, Groningen.

- 1 Heerenfiets, compleet.
- 1 leeren actentasch
- 1 reisnecessaire
- 1 pyama.

B.Th. Gernaat, Boterdiep 11, Groningen. (gefusileerd).

- 1 heerenfiets, compleet
- f. 500.- aan contanten.

H. Huininga, Hoogstraatje 4, Groningen. (gefusileerd).

- f. 2500 aan contanten
- Huininga was kostwinner voor zijn beide ouders, zoodat het verlies van zijn geheele zakenkapitaal tengevolge heeft, dat zijn ouders thans in tamelijk behoeftige omstan digheden verkeeren.

De schade opgaven van de bureaux zijn opgegeven door de bureauhouders, uitgezonderd van het bureau Assen, waarvan nog geen gegevens binnengekomen zijn. Wat mij thans bekend is zal ik in een apart punt aangeven, terwijl het definitieve rapport ten spoedigste zal worden ingezonden.

Van het bureau Groningen volgt hieronder nog een schadeopgave van E. KERSAAN, Winsummermeeden 6a, Winsum.

Bij arrestatie op 16 Febr. 45 afgenomen in S.D. Gevangenis te Groningen:

- aan contanten f. 2445,50
- 1 gouden ring, waarde " 20.-
- 1 leeren portefeuille " 15.-
- 1 pijp " 2.-
- 1 z.g.a.n. D.K.W.motrij wiel 123 cc.

Bij leeghalen van het woonhuis te Winsum:

- aan contanten f. 1500.-
- Ondergoed, colbertcostumes, schoenen, laarzen, leeren broek e.d., geschatte waarde " 1300.-
- Studieboeken " 10.-

Bij aankomst in kamp Neuengamme:

- Kleeren ..... f. 200.-
- 1 leeren jas (lang) " 100.-

Totaal .... f. 5992.50, benevens de waarde van het motorrijwiel, die niet aan te geven is. Mocht teruggave mogelijk zijn, dan zal op prijs gesteld worden indien de goederen teruggegeven werden, en niet de geldswaarde hiervoor.

Verdere schadeopgaven zijn mij niet bekend.

V. Gegevens betreffende het Bureau Assen.

Door de arrestatie en fusileering van den bureauhouder in Assen, met vele van zijn naaste medewerkers, is het niet mogelijk reeds thans over een definitief rapport over dit bureau te beschikken.

Namen, voor zoover bekend, van de medewerkers:

A. Smallenbroek, Brink 32, Assen

A. Assies, II 35, Veenhuizen.

Mej. Th. Bakker, Oosterhoutstraat 108, Assen

J. Braams, E 158, Eext.

Mej. G. Brader, Molenstraat 296, Assen.

W. van Dijk, Stationsstraat, Assen,

R. Enter, Zuiderstraat 3, Emmen.

J. Harmsen, Zuidlaren (arts)

S. Holtjer, Belde.

J. Meyer, Beatrixstraat 2, Veendam.

H. Meyeringh, Borger.

J. Schoenmaker, Exlo

A.P. Smitshuijzen, Assen.

A. de Vries, Witterweg 214, Bovensmilde.

B. Winters, Hekstraat 22, Beilen.

K. Zuiderveld, No. 123, Roden.

Mr. C.J. van Oldenbeek, Beilerstraat 69, Assen.

Eenige dagen voor de bevrijding werd te Assen gefusileerd de bureauhouder A. Smallenbroek. Op vermoedelijk 8 Maart 1945 werden als repressaille op den aanslag op Rauter gefusileerd:

J. Braams,

J. Harmsen,

S. Holtjer,

H. Meyeringh,

J. Schoenmaker,

A.P. Smitshuijzen,

A. de Vries en

W. van Dijk.

Schadeopgaven nog niet bekend.

Onkosten (geen schade door arrestatie) zijn niet meer te vorderen.

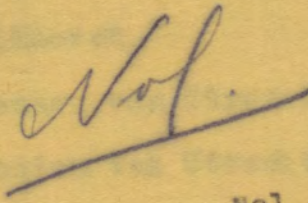
Over de oorzaak van deze arrestatie's kan slechts gegist worden. Op 10 Januari zijn de bureauhouder en zijn naaste medewerkers gearresteerd, op de volgende dagen meerdere andere medewerkers. Vermoed wordt, dat verraad in het spel is, in welke richting gezocht moet worden is nog niet bekend.

Als gevolg van deze arrestatie's heeft de S.D. in Meppel en Groningen elk 2 contactadressen opgepakt.

Het bureau Assen heeft na 10 Januari 1945 niet meer kunnen werken. Het geheel opnieuw opzetten van het bureau was niet meer mogelijk, hoofdzakelijk door de zeer verwarde toestanden die daar heerschten in de verschillende verzetsbewegingen. De kloof die zoodoende ontstond tusschen de bureaux Groningen en Drenthe (Meppel) is gedeeltelijk opgevangen door deze bureaux, die zoowel vanuit het Noorden als vanuit het Zuiden in het voormalige bureau Assen gingen werken.

Ik wil mijn rapport niet besluiten, alvorens te wijzen op de zeer prettige, maar vooral ook inspireerende wijze, waarop de Chef G.D.N., Miki, niet alleen mij, maar ook de andere medewerkers steeds met woord en daad heeft bijgestaan. Vele moeilijkheden waren te overwinnen, maar het vertrouwen in de leiding was aanwezig en dat was een der belangrijkste factoren om te slagen.

Groningen, 21 Juli 1945.

Nol

Chef Noordroute G.D.N.

25-6-45

...ter 1945 ... den
...rd
... volgt het inge-

...eelen Hoord en L.

...regelmstig be-
...hten zoowel op
...wekelijks naar

...ber 1944 per

...D en IO, m derW

...acht, doch daar

...gevoen goed

...w, waar hij al

...M.L. P, de Groot

...en bedraagt

...et huis aan-

...g genomen.

Mijn contactopname met de G.D.N. vond plaats in October 1943 via den Heer P.Schoemakers, met wie ik te Delft heb gestudeerd.

Mij werd het Rayon Utrecht aangewezen, hetgeen ik als volgt heb ingedeeld:

Stad Utrecht en Bilthoven

Het gedeelte ten Westen van Utrecht gesplitst in 2 deelen Noord en Z.
Het gedeelte ten Oosten van Utrecht,

In elk district zocht ik eenige menschen aan, die ik regelmatig bezocht en instructies gaf. Wekelijks ontving ik berichten zoowel op militair als economisch gebied. Deze berichten gaf ik wekelijks naar het CB ó or.

De verzending geschiedde eerst per trein en na September 1944 per fiets.

Interillegale contacten waren allereerst met de KP, OD en LO, m derw hand met de NBS, zoowel stad als gewest.

Een van mijn medewerkers is gearresteerd door de landwacht, doch daarmede geen enkel bewijs tegen hem had, kwam hij er buitengewoon goed af en werd hij voor arbeidsinzet naar Zevenaar gezonden, waar hij al heel spoedig ontvluchtte. De schade, die deze persoon, n.l. P.de Groot Prinses Julianaweg 291 te Jutphaas daarbij heeft geleden bedraagt Fl. 1300:-- , alsmede 80 % van alle linnengoed, dat in het huis aanwezig was. Ook werd de voorraad levensmiddelen in beslag genomen.

I
Rijswijk, (Z.H.). Juli 1945.

RAPPORT BEVEILIGINGS K.P. G.D.N.

Tijd en wijze van contactopname:

In Juni 1944 nam ik voor het eerst officieel contact op met de G.D.N. door middel van "Willy", die ik via Jan Muller, gefusilleerd in September 1944, leerde kennen.

Ik werkte toendertijd voor den Heer Sandberg en voor Mevrouw Guise, en verrichte koerierdiensten op Parijs; tevens was ik contactpersoon.

Indirect had ik toen ook met G.D.N. te maken, daar er bij de berichten die ik overbracht ook G.D.N.berichten waren.

Toen de Koerierdiensten naar Frankrijk praktisch ophielden werd ik ingeschakeld bij de k.p. te Alkmaar, welke onder leiding stond van Frits Conijn.

Deze k.p. werd echter omstreeks eind Juni 1944 door arrestatie's volkomen uitelkaar geslagen.

Ik richtte toen in Juli met den Heer I.Huyckman een eigen k.p. op die uit twaalf man bestond.

Er werd toen via "Willy" met Miki contact gemaakt. We kwamen overeen, dat G.D.N. elk oogenblik voor beveiliging van deze k.p. gebruik kon maken.

G.D.N. werd toen door ons van levensmiddelen-, tabakskaarten, en een enkele maal van geld voorzien.

In September is deze k.p. in tweeën gedeeld, het grootste gedeelte ging over naar de Rotterdamsche L.K.P., een kleiner gedeelte naar G.D.N.

Hiervan werd de Rotterdamsche beveiligingsafdeeling of kp. gevormd.

R a p p o r t T i n y G.D.N.

Eind Februari 1943 kwam ik, door mijn werkzaamheden als informatrice bij de V.V.V. in Drenthe, in aanraking met Carel, agent van de I.D.

Carel vroeg mij in Assen en omgeving inlichtingen betreffende de militaire- en algemene situatie te willen verzamelen. Ik stemde toe, vanaf dat moment werd ik in het geheel ingeschakeld als contactpunt in Assen.

Mei 1943 bracht Carel, die zijn werkzaamheden in Noord-Nederland gedeeltelijk moest overgeven aan een collega, mij in contact met Arend. (P. van Es). Aan Arend gaf ik van toen af de berichten die ik verzamelde door, hij verwerkte ze en stuurde ze door naar 't C.B.

Na de arrestatie van de top van I.D. bleef ik, toen I.D. door Max werd voortgezet onder de naam G.D.N. op dezelfde voet doorwerken. Vanaf 1 Augustus 1943 werd ik, op verzoek van Max, zelfstandig Bureau-Houdster van Noord-Drenthe, werkte onder de naam Tiny.

Eind October 1943 verzocht Max mij al mijn tijd ter beschikking te willen stellen van G.D.N. Mijn werk als Bureau-Houdster droeg ik op verzoek van Max over aan mijn plaatsvervanger, den heer J. Niehof. Ikzelf ging dienst doen als koerierster en instructrice van de Noord-Route. Vanaf Januari 1944 deed ik tevens dienst als koerierster van de Midden-Route.

In Maart 1944, na de arrestatie van Wiets en Mein, directe medewerkers van Max en na het daarna noodzakelijk geworden vertrek van Max naar Engeland werd ik, met Miki als nieuwe chef stafmedewerkster. Dit ben ik gebleven tot half November.

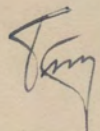
Half november 1944 vertrok ik op verzoek van Miki met den heer Ir. J.W. Wuite, na het door B.I. tot G.D.N. gerichte verzoek tot uitbreiding van G.D.N. en het oprichten van bureaux in Duitsland, naar Berlijn.

Begin Februari 1945 kreeg ik in Berlijn telefonisch vanuit Amsterdam het bericht dat mijn familie in Assen was gearresteerd. Daar ik in Berlijn onder mijn eigen naam werkte was het noodzakelijk om naar Holland terug te gaan. De Heer Ir. Wuite vertrok eveneens om in Holland zijn Sichtvermerk te laten verlengen. Bij onze aankomst in Groningen, op 7 Februari 1945 werd Ir. Wuite gearresteerd.

Vanaf half Februari 1945 heb ik in Zwolle gewerkt als medewerkster van den Chef van de Noord-Route, sol.

In Zwolle bleef ik tot na de bevrijding.

Amsterdam, Juli 1945.

Tiny.

G.H. Lunshof,
Assen, Venestraat 69.

6 mei 1945.

De Duitse nederlaag en
de onvoorwaardelijke capitulatie
is een feit.

Nederland is bevrijd !!

En de Wehrmacht
was uiteindelijk
genageld en gedood
op het zo diep
gehate hakenkruis.

document
humaine.

Samensteller:
HaeMeS.

Zomer
1985
Zomer
1986.

FOTOALBUM
Omslag: Nappa kunstleer. 80 Bladzijden wit
fotokarton met pergamin.

ALBUM PHOTO
Reliure: Nappa simili cuir. 80 Pages de
carton-photo blanc, avec pergamine.

FOTOALBUM
Einband: Nappa Kunstleder. 80 Seiten
weisser Fotokarton mit Pergamin.

PHOTOALBUM
Cover: Nappa artificial leather. 80 Bookbound
white photopages with translucent interleaves.
Formaat - format - size: 300 x 365 mm.

90.51 11.40

18342

